

DET KONGELIGE
FORSVARSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2000-2001)

FOR BUDSJETTERMINEN 2001

Utgiftskapitler: 1700-1795, 2463

Inntektskapitler: 4700-4799

Innhold

Del I	3	Hovedmål og prioriteringer.....	22
Innledende del	11	3.1 Regjeringens hovedmål	22
		3.2 Økonomiske rammer.....	23
		3.3 Mål og virkemidler	24
1 Sammenheng	13	3.4 Styrkestruktur	26
1.1 Sikkerhetspolitiske hovedtrekk.....	13	3.4.1 Felles ledelse og systemer	26
1.2 Budsjettets hovedprofil.....	13	3.4.2 Landforsvaret.....	26
1.3 Resultat- og virksomhetsområder .	15	3.4.3 Sjøforsvaret.....	27
1.4 Budsjettets struktur	15	3.4.4 Luftforsvaret	29
		3.5 Operativ evne.....	29
2 Sikkerhetspolitiske rammebetingelser	15	3.5.1 Suverenitetshevdelse og myndighetsutøvelse.....	29
2.1 Internasjonale utviklingstrekk av betydning for Norge	15	3.5.2 Redningshelikoptertjeneste	29
2.1.1 Utviklingen i NATO	15	3.6 Styring.....	30
2.1.2 Utviklingen av en felles europeisk sikkerhets- og forsvarspolitik	17	3.6.1 Forsvarets logistikkorganisasjon ...	30
2.1.3 Utviklingen i Russland.....	17	3.6.2 Omstilling	30
2.1.4 Sikkerhetspolitisk utvikling i Norden.....	17	3.7 Utdanning og trening	31
2.1.5 Utviklingen i Østersjø-regionen.....	18	3.7.1 Befal og sivile	31
2.1.6 Samarbeidet innenfor det euro-atlantiske partnerskapsrådet og partnerskap for fred	18	3.7.2 Lærlinger	31
2.2 Hovedprioriteringer i 2001	18	3.7.3 Vernepliktige	31
2.2.1 Samarbeidet i NATO	18	3.7.4 Øving	33
2.2.2 Forholdet til EU.....	19	3.8 Investeringer	33
2.2.3 Forsvarsrelatert samarbeid med Russland	19	3.8.1 Materiell.....	34
2.2.4 Multinasjonalt forsvarssamarbeid .	20	3.8.2 Eiendom, bygg- og anleggs-investeringer.....	35
2.2.5 Norges forsvarsrelaterte engasjement i Baltikum	20	3.9 Drift og vedlikehold	36
2.2.6 Nordisk sikkerhets- og forsvarspolitisk samarbeid	20	3.9.1 Materiell.....	36
2.2.7 Konvensjonell rustningskontroll ...	20	3.9.2 Eiendom, bygg og anlegg	36
2.3 Forsvaret som sikkerhetspolitisk virkemiddel	21	3.10 Organisering.....	36
2.3.1 Nasjonal krisehåndteringsevne i fred, krise og krig.....	21	3.11 Personell	37
2.3.2 Suverenitetshevdelse, myndighetsutøvelse og grenseoppsyn	21	3.12 Forskning og utvikling	38
2.3.3 Deltakelse i internasjonale fredsoperasjoner.....	22	3.12.1 Forsvarets forskningsinstitutt.....	38
2.3.4 Norges bidrag til PFP og samarbeidet med partnerland ..	22	3.13 Informasjonssystemer	38
		3.14 Miljøvernarbeid i forsvarssektoren	39
	4	Rapport for virksomheten i 1999	40
	4.1	Innledning	40
	4.2	Budsjettutvikling	40
	4.3	Styrkestruktur	41
	4.3.1	Felles ledelse og systemer	41
	4.3.2	Landforsvaret.....	41
	4.3.3	Sjøforsvaret.....	41
	4.3.4	Luftforsvaret	41
	4.4	Operativ evne	41
	4.4.1	Kystvakten	42
	4.4.2	Redningshelikoptertjenesten	42
	4.5	Internasjonale fredsoperasjoner	42

4.6	Virksomhetsområder	42
4.6.1	Styring	42
4.6.2	Utdanning	43
4.6.3	Bygg og anleggsinvesteringer	46
4.6.4	Drift og vedlikehold	46
4.6.5	Organisering	47
4.6.6	Personell	47
4.6.7	Spesielle områder	48
4.7	FD og de sivile etater	49
4.7.1	Kap. 1700 Forsvarsdepartementet	49
4.7.2	Forsvarets forskningsinstitutt (FFI)	50
4.7.3	Forsvarets bygningstjeneste	50
4.7.4	Forsvarets tele- og datatjeneste (FTD)	50
4.7.5	FBOT	51
4.7.6	Statens kantiner SF	51

5	Arbeidet med fremtidig forsvarspolitik og forsvarsstruktur	51
----------	---	-----------

Del II

Budsjettforslag	53
-----------------------	----

Programområde 04 Militært forsvar	55
--	-----------

<i>Programkategori 04.00 Militært forsvar m.v.</i>	<i>55</i>
---	-----------

Kap 1700 Forsvarsdepartementet	57
--------------------------------------	----

Kap 4700 Forsvarsdepartementet (jf kap 1700)	58
--	----

Kap 1710 Fellesinstitusjoner og statsforetak under Forsvarsdepartementet (jf kap 4710)	58
--	----

Kap 4710 Fellesinstitusjoner og statsforetak under Forsvarsdepartementet (jf kap 1710)	61
--	----

Kap 1719 Fellesutgifter under Forsvarsdepartementet (jf kap 4719)	61
---	----

Kap 1720 Felles ledelse og kommando-apparat (jf kap 4720)	63
---	----

Kap 4720 Felles ledelse og kommando-apparat (jf kap 1720)	66
---	----

Kap 1725 Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarets overkommando (jf kap 4725)	67
---	----

Kap 4725 Fellesinstitusjoner og inntekter under Forsvarets overkommando (jf kap 1725)	71
---	----

Kap 1731 Hæren (jf kap 4731)	71
------------------------------------	----

Kap 4731 Hæren (jf kap 1731)	73
------------------------------------	----

Kap 1732 Sjøforsvaret (jf kap 4732)	73
---	----

Kap 4732 Sjøforsvaret (jf kap 1732)	76
---	----

Kap 1733 Luftforsvaret (jf kap 4733)	76
--	----

Kap 4733 Luftforsvaret (jf kap 1733)	79
--	----

Kap 1734 Heimevernet (jf kap 4734)	79
--	----

Kap 4734 Heimevernet (jf kap 1734)	81
--	----

Kap 1735 Forsvarets etterretningstjeneste	81
--	----

Kap 1760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf kap 4760)	82
--	----

Kap 4760 Nyanskaffelse av materiell, nybygg og nyanlegg (jf kap 1760) ..	102
--	-----

Kap 1790 Kystvakten (jf kap 4790)	103
---	-----

Kap 4790 Kystvakten (jf kap 1790)	104
---	-----

Kap 1791 Redningshelikoptertjenesten (jf kap 4791)	104
--	-----

Kap 4791 Redningshelikoptertjenesten (jf kap 1791)	105
--	-----

Kap 1792 Norske styrker i utlandet (jf kap 4792)	105
--	-----

Kap 4792 Norske styrker i utlandet (jf kap 1792)	107
--	-----

Kap 1795 Kulturelle og allmennnyttige formål (jf kap 4795)	107
--	-----

Kap 4795 Kulturelle og allmennnyttige formål (jf kap 1795)	108
--	-----

Kap 4799 Militære bøter	108
-------------------------------	-----

Kap 2463 Forsvarets bygningstjeneste	109
--	-----

Forslag til vedtak om bevilgning for budsjetterminen 2001, kapitlene 1700-1795, 2463, 4700-1795	111
--	------------

Vedlegg 1

Ordninger i tilknytning til verneplikten	116
--	-----

Tabelloversikt

Tabell 1.1	Hovedtabell	14	Tabell 4.4	Større kontrakter inngått i 1999	45
Tabell 3.1	Forsvarsrammen 2001 i forhold til 2000.....	23	Tabell 4.5	Årsverksutviklingen i Forsvaret	48
Tabell 3.2	Budsjettutvikling i forhold til ressursforutsetningene i St.meld. nr. 22 (1997-98)	24	Tabell 6.1	Tildeling sivile organisasjoner ...	63
Tabell 3.3	Strukturenheter landforsvaret ..	27	Tabell 6.2	Norges militære misjoner i utlandet etter innføring av de ovennevnte endringer	66
Tabell 3.4	Strukturenheter Sjøforsvaret	28	Tabell 6.3	Utdanning i Hæren	72
Tabell 3.5	Strukturenheter Luftforsvaret...	28	Tabell 6.4	Utdanning i Sjøforsvaret.....	75
Tabell 3.6	Totale opptakskvoter militære skoler:	31	Tabell 6.5	Utdanning i Luftforsvaret	77
Tabell 3.7	Førstegangstjenestens varighet	32	Tabell 6.6	Utdanning i Heimevernet.....	79
Tabell 3.8	Repetisjons- og heimeverns-tjenestens varighet	32	Tabell 6.7	Systemtabellen	84
Tabell 3.9	Nye viktige investeringsprosjekter i 2001	34	Tabell 6.8	Kategori 1 prosjekter	86
Tabell 3.10	Nye og endrede kategori 1-prosjekter i systemene.	35	Tabell 6.9	Prosjekter som foreslås terminert eller overført til lavere kategori.	87
Tabell 3.11	Viktige milepæler i 2001.	35	Tabell 6.10	Program Soldat 2000 - Prosjektoversikt.	90
Tabell 3.12	Nye og endrede EBA investeringer 2001 (nasjonalfinansierte)	36	Tabell 6.11	Prosjekter i konsept-, definisjons- eller utviklingsfasen*	96
Tabell 3.13	Oversikt over bemanningen i Forsvaret i 2000	38	Tabell 6.12	Prosjekter innenfor de forskjellige kategorier eiendommer, bygg og anlegg.	99
Tabell 4.1	Bevilgningsmessige endringer .	40	Tabell 6.13	Prosjekter over 25 mill. kr.....	99
Tabell 4.2	Førstegangstjenesten.....	43	Tabell 6.14	Kap. 1760 Fellesfinansierte prosjekter (postene 44, 48 og 75) i mill. kr	102
Tabell 4.3	Materiellinvesteringer	45	Tabell 6.15	FN-observatører	106

Forklaring på forkortinger

ABC	=Atomic, Biological and Chemical	FrG	=Forsvarets relokalisering Gardermoen
AFNORTH	=NATO's nordkommando	FRJ	=Den føderale republikken Jugoslavia
AFSOUTH1	=NATO's sørkommando	FS 2000	=Forsvarsstudien 2000
AMEC	=Arctic Military Environmental Cooperation	FTD	=Forsvarets tele- og datatjeneste
AUV	=Autonom undervannsfarkost	FYROM	=Former Yugoslavian Republic of Macedonia
BALTBAT	=Baltic Peacekeeping Battalion (Fellesbaltisk bataljon for fredsoperasjoner)	HFK	=Hærens forsyningskommando
BALTDEFCOL	=Baltic Defence College (Fellesbaltisk stabsskole)	HV	=Heimevernet
BALTNET	=Baltic Communication Network (Fellesbaltisk kontroll- og luftovervåkningssystem)	ICAOC	=Interim Combined Air Operation Centre
BALTRAT	=Fellesbaltisk bataljon for fredsoperasjoner	IKV	=Indre Kystvakt
BALTRON	=Baltic Squadron (Fellesbaltisk mineryddingsskvadron)	IRF	=Immediate Reaction Forces (NATO's umiddelbare Utrykningsstyrker)
BALTSEA	=Baltic Security Assistance Group	IS	=Informasjonssystemer
CAOC	=Combined Air Operation Centre	IT	=Informasjonsteknologi
CFE-avtalen	=Conventional Forces in Europe	KFOR	=Kosovo Force
CHESS	=Chemical Health and Environment Safety System	KV	=Kystvakten
CMX	=Krisehåndteringsøvelse i NATO	LFK	=Luftforsvarets forsyningskommando
COSS	=Forsvarets kystovervåkningssystem	LOGSTRAT	=Logistikkstrategi
DCI	=Defence Capability Initiative	MAP	=Membership action plan
EAPC	=Euro-atlantiske partnerskapsråd	MFO	=Norske militære observatører i Sinai
EBA	=Eiendom, bygg og anlegg	MLRS	=Multilaunch rocket system
ESDI	=Europeiske sikkerhets- og forsvarsidentitet	MTB	=Missiltorpedobåt
EU	=Den europeiske union	NASAMS	=Norwegian Advanced Surface-to-Air Missile System
EUCLID	=European Collaborative Long Term Initiative in Defence (teknologiprogram VEU)	NATO	=North Atlantic Treaty Organisation
FBOT	=Forsvarets boligjeneste	NAU	=NATO Accounting Units
FBT	=Forsvarets bygningstjeneste	NEAFC	=Den nordøst-atlantiske fiskerikommisjon
FDN	=Forsvarets digitale nett	NOAH	=Norwegian Adapted Hawk
FFI	=Forsvarets forskningsinstitutt	NORDCAPS	=Nordic Coordinated Arrangement for Military Peace Support
FFL	=Forsvarets farmasøytiske laboratorium	NORDPOLBRIG	=Nordisk polsk brigade i SFOR
FIS	=Forsvarets informasjonssystem	NSM	=Nye sjømålsmissiler
FISBasis	=Felles informasjonssystem for Forsvaret	OSSE	=Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa
FKN	=Forsvarskommando Nord-Norge	PARP	=Planning and Review Process
FLO	=Forsvarets logistikk organisasjon	PfP	=Partnership for Peace (Partnerskap for fred)
FMO	=Forsvarets militære organisasjon	PJC	=Permanent Joint Council (Det permanente samarbeidsråd)
FO	=Forsvarets overkommando	SFOR	=Stabilisation Force (Den NATO-ledede fredsstyrken i Bosnia-Hercegovina)
FOU	=Forskning og utvikling	SHIRBRIG	= UNStand-by Forces High Readiness Brigade
FPDS	=Forsvarets programvare og digitalnettsenter		
FPU	=Forsvarspolitisk utvalg		

SRB	=Senior Resource Board	UNMIK	=United Nations Mission in Kosovo
STYFOR	=(Virksomhet,- styring og organisering av materiellforvaltningen	UNMOP	=Norske militære observatører på Prevlakahalvøya i Kroatia
TMBN	=Telemark bataljon	UNPREDEP	=United Nations Preventive Deployment Force (Makedonia)
TMO	=Tillitsmannsordningen i Forsvaret	UNTAES	=Norske militære observatører i Øst-Slavonia
TOTEX	=Totalforsvarsøvelsen	UNTAET	=United Nations Transitional Administration in East Timor
UAV	=Ubemannet luftfarkost	UNTSO	=Norske militære observatører i Midtøsten
UNAMSIL	=United Nations Mission in Sierra Leone	VEU	=Den vest-europeiske union
UNIFIL	=United Nations Interim Forces in Lebanon		

DET KONGELIGE
FORSVARSDÉPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2000-2001)

FOR BUDSJETTERMINEN 2001

Utgiftskapitler: 1700-1795, 2463

Inntektskapitler: 4700-4799

*Tilråding fra Forsvarsdepartementet av 15. september 2000,
godkjent i statsråd samme dag.*

*Del I
Innledende del*

1 Sammendrag

1.1 Sikkerhetspolitiske hovedtrekk

Norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk står overfor en rekke utfordringer. I løpet av de senere år har det utviklet seg en dobbel ubalanse. På den ene siden mellom Forsvarets oppgaver og ressurser, og på den andre siden en ubalanse mellom investeringer i ny struktur, drift og vedlikehold av strukturen. Samtidig som behovet for invasjonforsvar er sterkt redusert etter den kalde krigen, har andre oppgaver - spesielt innenfor internasjonal krisehåndtering - fått langt større betydning. Den rådende sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa tilsier at landene i større grad orienterer sine forsvarsressurser utad. Erfaringer har vist at det internasjonale samfunnet må planlegge for å kunne møte utbrudd av mindre regionale væpnede konflikter i og utenfor Europa. FN og særlig FNs sikkerhetsråd har det overordnede ansvar for dette arbeidet.

Multinasjonalitet vil være et viktig stikkord for hvordan de nasjonale forsvarsorganisasjonene blir innrettet i framtida. NATO gjennomgår kontinuerlige endringer for å tilpasse seg nye sikkerhetspolitiske oppgaver. 2001 vil bli et viktig år for å iverksette ny kommandostruktur og nødvendige tiltak for å bedre NATOs forsvarsevne. Man vil også gjennomføre tiltak for å styrke samarbeidet i alliansen generelt. Konkret handler det om å gjøre alliansens styrker mer strategisk mobile, effektive og utholdende. I tillegg skal styrkenes egenbeskyttelse økes. Multinasjonalitet i militære operasjoner blir stadig viktigere, noe som også gjenspeiles i forbindelse med omstillingen av vårt eget forsvar fra å være hovedsakelig invasjonsbasert, til å bli enda bedre egnet også for engasjement i internasjonale operasjoner. Utviklingen av en militær krisehåndteringsevne innenfor EU-samarbeidet kan også få stor betydning for evnen til å møte sikkerhetsutfordringer i Europa. Norge har sagt seg villig til å bidra til dette.

Regjeringens syn er at forsvars- og sikkerhetsspolitikken må gjenspeile de rammebetingelsene som gjelder for landet og dets nærområder. Innen

NATO-alliansen har vi et selvstendig ansvar for dette. Norsk territorium og tilstøtende områder er fremdeles strategisk, politisk og økonomisk viktig. Dette innebærer at landet må ha en tilstrekkelig evne og kompetanse til å ivareta viktige interesser, oppgaver, rettigheter og forpliktelser.

Regjeringen vil legge fram sitt syn på den framtidige innretningen av Forsvaret med konkrete forslag til endringer i styrkestruktur og fredssorganisasjon i en langtidsproposisjon tidlig i 2001. Den vil bygge på utredningene fra Forsvarspolitisk utvalg og Forsvarsstudie 2000.

1.2 Budsjettets hovedprofil

Regjeringen foreslår en samlet bevilgning til Forsvaret på 27 225 mill. kr, hvorav 1.850 mill. kr utgjør tillegg til internasjonale operasjoner. Den ordinære forsvarsrammen, som er på 25 375 mill. kr (dvs. uten tillegget for internasjonale operasjoner), øker reelt med 1,2%, hovedsakelig pga. et øremerket tilskudd til anskaffelsen av nye fregatter.

Prioriteringene for 2001 budsjettet følger i hovedsak de mål og retningslinjer som Stortinget har sluttet seg til ved behandlingen av St.meld. nr. 22 (1997–1998), som gjelder virksomheten i perioden 1999–2002. Flere forutsetninger for Forsvarets virksomhet har endret seg underveis. Sett i forhold til Forsvarets oppgaver og organisasjon i dag, har den reelle ressurstilgangen til Forsvaret gjort det nødvendig å vurdere mål og virkemidler svært nøye for å skape samsvar mellom budsjettnivå, virksomhet og investeringsprogrammer. Behovet for omstilling har blitt forsterket. Planlagt omstilling i 2001 er imidlertid innenfor rammene av hovedretningslinjene for Forsvarets virksomhet og utvikling som Stortinget sluttet seg ved behandlingen av St.meld. nr. 22 (1997–1998).

I påvente av kommende langtidsproposisjon, som først iverksettes i 2001, vil ressursene kanaliseres mest mulig mot områder og virksomhet som sannsynligvis vil bestå etter dette.

Tabell 1.1 Hovedtabell

		(nominelle tall i 1000 kr)					
Post		Saldert budsj 2 000	Pst	Forslag 2001	Pst	Endr 00/2001	Endr i pst
post 01	Driftsutgifter	16 047 141	65,5	16 469 191	64,3	350 050	2,2
post 21	Spesielle driftsutgifter	535 335	2,2	547 390	2,1	12 055	2,3
post 43	Til disposisjon for Fors- varsdepartementet	20 000	0,1	20 000	0,1	0	0
post 44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider - nasjonalfinansiert andel	110 612	0,5	110 510	0,4	- 102	-0,1
post 45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	5 630 745	23,0	6 289 568	25,0	658 823	11,7
post 47	Nybygg og nyanlegg	1 156 976	4,7	1 064 108	4,2	- 92 868	-8,0
post 48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel	356 154	1,5	270 000	1,1	- 86 154	-24,2
post 50	Overføring Statens pensj kasse	106 846	0,4	96 118	0,4	- 10 728	-10,0
post 51	Driftstilskudd til Fors- varets Forskningsinstitut	164 376	0,7	155 063	0,6	- 9 313	-5,7
post 60	Tilskudd til kommuner	5 875	0,0	173	0,0	- 5 702	-97,1
post 70	Renter låneordning	7 500	0,0	8 500	0,0	1 000	13,3
post 71	Overføringer til andre	48 478	0,2	50 248	0,2	1 770	3,7
post 72	Overføringer til andre	920	0,0	780	0,0	- 140	-15,2
post 73	Forskning og utvikling	7 000	0,0	7 500	0,0	500	7,1
post 74	Avgangsstimulerende tiltak	10 176	0,0	5 799	0,0	- 4 377	-43,0
post 75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATO's investeringspro- gram for sikkerhet	183 165	0,7	180 000	0,7	- 3 165	-1,7
post 78	Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett	97 000	0,4	99 000	0,4	2 000	2,1
post 90	Lån til private	1 000	0,0	1 000	0,0	0	0,0
Sum ordinær forsvarsramme		24 489 299	100,0	25 374 948	100,0	813 649	3,3
Drift		17 051 647	69,6	17 388 762	68,7	337 115	2,0
Invester- ing		7 437 652	30,4	7 914 186	31,3	476 534	6,4
Tilleggsbevilget internasjonale oper- asjoner		860 000		1 850 000			
Sum total forsvarsramme		25 349 299	100,0	27 224 948			

1.3 Resultat- og virksomhetsområder

Regjeringen tar sikte på å legge fram en langtidssproposisjon tidlig i 2001, hvor den vil redegjøre for de strukturendringer som må gjennomføres som følge av at Forsvarets oppgaver, virksomhet og organisasjon må tilpasses den forventede resurstilgang. Forsvaret skal også tilpasse seg sikkerhetspolitiske forhold og utvikling som nevnt i punktet over. Det foreslås ikke større endringer i Forsvarets styrkestruktur for 2001 i påvente av de utredninger som er satt i gang om Forsvarets fremtidige oppgaver, virksomhet og organisasjon.

Forsvaret vil satse på utviklingen av et helhetlig styringssystem for særlig å effektivisere fredsorganisasjonen. Forsvaret vil blant annet samle flere administrative IT-systemer i et "felles-integrert forvaltningssystem" og samle ledelse, styring og organisering av logistikkvirksomheten.

Avdelinger som skal tjenestegjøre i internasjonale operasjoner, grensevaktavdelinger og H M Kongens garde vil ha høyest prioritet på utstyr og trening. Deretter vil kampfartøyer, kampfly og 6 Divisjon prioriteres. Kystvaktens virksomhet til havs skal prioriteres, men den gjeldende resurssituasjonen betyr at øvrig sjømilitært nærvær i våre havområder vil måtte reduseres. Redningstjenestens virksomhet skal videreføres på samme nivå som for 2000.

De viktigste investeringene vil være fregatter og tilhørende prosjekter, IT-infrastruktur og prosjekter som anses nødvendig for deltakelse i internasjonale operasjoner.

Redusert resurstilgang har gjort det nødvendig å prioritere hardt mellom ulike tiltak for å redusere kostnadene i 2001. Det viktigste tiltaket for å gi en langvarig og stor effekt, er å redusere personellmengden i fredsorganisasjonen. Andre tiltak vil være å redusere lagre for drivstoff og reservedeler. Nødvendig ammunisjon til utdanning og trening vil holdes på et absolutt minimum. Øvelsesaktiviteten er redusert slik at samvirkekompetansen blir opprettholdt på et minimumsnivå. Vernepliktskontingent 08/00 vil måtte førtidsdimiteres ytterligere 2 til 5 uker tidligere enn forutsatt. Forsvaret vil ikke sette av ressurser til å bygge opp avdelinger som sannsynligvis vil utgå i fremtidig struktur.

Reduksjon av drivstoff, reservedeler, ammunisjon og trening mm., vil over tid få stor betydning for den operative evnen til avdelingene i Forsvaret. Dette innebærer at det er et presserende behov for å redusere omfanget på strukturen, slik at de gjenværende avdelingene har en

tilfredsstillende evne til å løse pålagte oppdrag. En videre konsekvens vil være at omfanget av Forsvarets oppdrag vil måtte reduseres i forhold til dagens ambisjonsnivå. Dette vil Regjeringen komme tilbake til i kommende langtidsproposisjon.

I 2001 vil Forsvaret redusere sin innsats i internasjonale fredsoperasjoner noe. Bidraget i KFOR vil imidlertid opprettholdes på noenlunde samme nivå, men med en endring av styrkesammensetningen. Det vil omfatte sjef for KFOR, vesentlige deler av KFOR-hovedkvarteret, og en bataljon. Innsatsen i KFOR er høyt prioritert da det anses som et svært viktig bidrag i arbeidet for å nå våre sikkerhetspolitiske mål. Norges bidrag til SFOR vil bli trukket tilbake i løpet av 2000. Den høye innsatsen i KFOR medfører at Forsvaret vil ha svært begrensede muligheter for å påta seg nye FN-oppdrag, med mindre man reduserer innsatsen tilsvarende i allerede pågående operasjoner.

1.4 Budsjettets struktur

Kapitelstrukturen er den samme som for 2000. Kap 1 inneholder et sammendrag av kapitlene 2 og 3, samt hovedtabellen for forsvarsrammen. Kapitlene 2, 3, 4 og 5 omfatter hhv. sikkerhetspolitiske rammebetingelser, hovedmål og prioriteringer, rapport for virksomhetsåret 1999 og informasjonssaker. Kap 6 gir en detaljert omtale av virksomheten og ressursbruken under budsjettkapitlene.

2 Sikkerhetspolitiske rammebetingelser

2.1 Internasjonale utviklingstrekk av betydning for Norge

2.1.1 Utviklingen i NATO

Prosessen med å tilpasse NATO til endrede sikkerhetspolitiske rammebetingelser videreføres på basis av de beslutningene som ble truffet på toppmøtet i 1999. NATOs engasjement i KFOR, og konsekvensene for NATO av et intensivt sikkerhets- og forsvarspolitisk samarbeid med EU og NATOs forhold til Russland, påvirker i betydelig grad tilpasningen i alliansen. USAs planer om å etablere et nasjonalt missilforsvar og forholdet til ABM-avtalen har også fått stor oppmerksomhet i NATO, selv om dette er et spørsmål som direkte drøftes mellom USA og Russland. USA har holdt jevnlig orienteringer i

NATO om framdriften i prosjektet og om samtalene med Russland.

Defence Capabilities Initiative (DCI) framstår som et av de viktigste punktene for oppfølging etter fjorårets toppmøte. Initiativet retter oppmerksomheten mot modernisering, felles anskaffelser av materiell og utvikling av økt interoperabilitet, og vil i tillegg kunne spille en rolle for etableringen av en felles europeisk sikkerhets- og forsvarspolitik (ESDP). Intensjonen er å styrke alliansesamarbeidet generelt, og revitalisere samarbeidet på forsvarssiden spesielt. Det er ønskelig å øke oppmerksomheten rundt alliansens forsvarsplanlegging, herunder styrkemålprosessen. Allierte lands forsvar er til dels vesentlig omformet de siste ti år. Forsvarsbudsjettene og styrkenivåene er samtidig redusert. NATOs generalsekretær har derfor anmodet medlemslandene om å unngå ytterligere budsjettreduksjoner.

Arbeidet med å integrere de tre nye medlemslandene pågår fortsatt. Ytterligere utvidelse vil sannsynligvis bli et tema på neste toppmøte i alliansen, som antakelig vil finne sted i 2002. I tillegg videreføres arbeidet med å forberede kandidatlandene på et eventuelt senere medlemskap. Fra norsk side uttrykkes støtte til de baltiske lands aspirasjoner om medlemskap.

Iverksettingen av den nye kommandostrukturen startet 1. mars 2000, og skal være endelig avsluttet i løpet av våren 2003. Norge er nå en del av en kommando med et langt større ansvarsområde (AFNORTH i Brunssum). For nærmere beskrivelse av innholdet i den nye kommandostrukturen vises det til St. prp. nr. 1 (1999-2000).

I NATO vurderes nå den framtidige styrkestrukturen. Flere medlemsland ønsker en økning av reaksjonsstyrker som kan ivareta krisehåndteringsoppgaver. Andelen av stående styrker øker i forhold til reservestyrkene. Tendensen går dessuten i retning av reduksjon i antallet stående styrker med svært høy beredskap. Fra norsk side er det viktig å opprettholde en struktur som også inkluderer såkalte "in place"-styrker. Disse er spesielt trent for og forberedt på operasjoner innenfor mer avgrensede geografiske deler av alliansens totale ansvarsområde. Samtidig støtter Norge en styrking av alliansens kapasitet for krisehåndtering. Det er viktig for Norge at kapasiteten til å utføre hele spekteret av NATOs oppgaver opprettholdes.

Ressursbehovene for de fellesfinansierte programmene i NATO, springer ut fra krav til blant

annet ny kommandostruktur, NATOs utvidelse, internasjonale fredsoperasjoner, samarbeid med partner-landene, overvåkning og reaksjons- og forsterkningskapasiteter. Forventede behov på lengre sikt omfatter alliert bakkeovervåkning, tiltak mot spredning av masseødelegglesesvåpen og terrorisme. I tillegg vil det være behov for å videreutvikle NATOs militære kapasiteter i tråd med nytt strategisk konsept og resultatene fra toppmøtet i Washington i april 1999.

Utfordringene på ressursiden er i første rekke knyttet til NATOs militærbudsjett. Til tross for en moderat økning av militærbudsjettet i 1999 og 2000, har rammene for budsjettet ikke vært tilstrekkelig til å dekke alle identifiserte behov. Dette er bekymringsfullt, ikke minst siden presset på driftssiden antas å øke i årene framover. Inkludert her er økte driftsutgifter som følge av nye kommando-, kontroll- og informasjonssystemer, modernisering av luftforsvarssystemene og utgifter knyttet til NATOs fredsbevarende og fredssopprettende operasjoner. Mot denne bakgrunnen er rammene for militærbudsjettet i 2001 økt, og Norges bidrag til militærbudsjettet vil innebære en svak økning, jf. nærmere omtale under kap. 1719, post 78 Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett.

Situasjonen for investeringsprogrammet er annerledes. Midlene som medlemmene har stilt til disposisjon for NATO, er ikke utnyttet fullt ut. Mindreforbruket skyldes dels den betydelige endring av programmet som har funnet sted på 90-tallet, og dels treghet i forbindelse med godkjenning og iverksettelse av nye investeringsprosjekter. Det forventes imidlertid en sterk økning av behovene for infrastrukturmidler på sikt (2002-2007), særlig i forbindelse med moderniseringen av NATOs luftforsvarssystemer, utviklingen av reaksjons-/forsterkningskapasiteter og en videreutvikling av kommando-, kontroll- og informasjonssystemene.

Den umiddelbare situasjon er tilfredsstillende. Presset på driftssiden er imidlertid økende, og det vil bygge seg opp et press på investeringssiden i løpet av tre til fire år. Dette krever tiltak i nær framtid. Presset på driftssiden må møtes med kostnadsreduserende tiltak, samtidig som det legges opp til en gradvis økning av eksisterende budsjettrammer. Som en konsekvens av dette, besluttet NATOs råd i juni 2000 blant annet en moderat økning av rammene for investeringsbudsjettet. Økningen vil få ubetydelige konsekvenser for Norges bevilgning til investeringsprogrammet.

2.1.2 *Utviklingen av en felles europeisk sikkerhets- og forsvarspolitik*

I forbindelse med EUs toppmøte i Helsinki i desember 1999 foretok EU-landene de prinsipielle beslutningene om opprettelse av sikkerhets- og forsvarspolitiske strukturer innenfor EUs ramme. Som en del av disse beslutningene etablerte EU-landene interimsordninger fra 1. mars 2000. De permanente ordningene skal etter planen være på plass ved årsskiftet 2000-2001. Dette innebærer at man etablerer en fast sikkerhetspolitisk komité, en militærkomité og en militær stab under EUs unionsråd. I Unionsrådet (rådet) møtes EU-landenes fagministre. Når EUs utenriksministre møtes i rådsformat benevnes dette Unionsrådet for generelle saker (General Affairs Council, GAC). Forsvarsministrene i EU vil foreløpig møte i GAC ved behov. I tillegg er det etablert en stilling som generalsekretær for GAC, som skal bistå EUs råd. Generalsekretæren er samtidig øverste representant for EUs felles utenriks- og sikkerhetspolitikk. Etter EUs toppmøte i Feira i juni 2000, og etter beslutning i NATO, er det nå igangsatt en prosess for å etablere et samarbeid mellom EU og NATO, som innebærer betydelig støtte fra alliansen i forbindelse med oppfyllelsen av EUs styrkemål. Fra norsk side støtter man aktivt at EU skal kunne trekke på NATOs militære ressurser og planleggingskapasitet for å gjennomføre krisehåndteringsoppgaver i regi av EU. Utviklingen av EU/NATO-samarbeidet vil derfor spesielt måtte sette fokus på EUs egne styrkemål, slik de vil presenteres gjennom det såkalte Headline Goal. Dette målet gjelder etableringen av en EU-ledet utrykningsstyrke for fredsoperasjoner på 50 000-60 000 personer med luft- og sjøstøtteelementer innen 2003. Det er tale om en styrke satt sammen av nasjonale eller flernasjonale styrkekomponenter. EUs samarbeid med tredjeland vil foregå innenfor 15+15 format (EU + EUs kandidatland + andre europeiske allierte ikke-EU-land), men med særskilte møter i 15+6-format (EU + europeiske NATO-land utenfor EU). Norge har sagt seg rede til å bidra med både militære og sivile ressurser til EU-ledede krisehåndteringsoperasjoner. De praktiske ordningene for dette vil utvikles i tiden framover, i takt med at EU skaper sine egne krisehåndteringssystemer.

2.1.3 *Utviklingen i Russland*

Russland preges fortsatt av vanskelige økonomiske og sosiale forhold. Situasjonen i Tsjetsjenia er fortsatt alvorlig, og en politisk løsning på konf-

likten er ikke i sikte. Valget av Vladimir Putin til ny president synes å ha ført til en viss politisk stabilisering i Russland. Fortsatt politisk rivalisering gjør det likevel vanskelig å utforme en langsiktig og konsistent politikk som kan legge grunnlaget for videre reformarbeid.

Til tross for innenrikspolitisk turbulens, er utviklingen i de væpnede styrker generelt i samsvar med Russlands forsvars- og sikkerhetspolitiske mål. Situasjonen kjennetegnes av to utviklingstrekk: På den ene siden legger Russland betydelig vekt på de strategiske kjernefysiske våpnene, noe som viser at Russland fremdeles betrakter seg selv som en stormakt med globale interesser. På den andre siden legges det også vekt på å utvikle en konvensjonell struktur med mobile avdelinger med høy reaksjonsevne. Disse styrkene er primært tiltenkt håndtering av lavintensitetskonflikter som bl.a. preger Russlands sørlige grenseområder. Den framtidige balansen mellom strategiske og konvensjonelle stridskrefter er uavklart. Taktiske kjernevåpen vil fortsatt spille en viktig rolle i Russlands forsvarspolitik.

Målet om å skape en mindre, men mer fleksibel og moderne forsvarsstruktur, er bare delvis oppnådd. Gjennomføringen av nødvendige reformer hindres av Russlands økonomiske problemer. Nedleggelse av militære avdelinger utsettes på grunn av de sosiale følgene. Problemene forsterkes ytterligere som følge av intern uenighet om hvilken retning reformene skal ta. Russlands nye militærdoktrine uttrykker at de væpnede styrker må forbedres, slik at de kan møte nåværende og framtidige trusler, der lokale og regionale konflikter trekkes fram som de mest aktuelle. Doktrinen må også ses på bakgrunn av NATOs aksjoner mot Jugoslavia sist år, men er relativt avdempet når det gjelder kritikk av Vesten. Doktrinen vektlegger et integrert forsvar av Russlands yttergrenser.

2.1.4 *Sikkerhetspolitisk utvikling i Norden*

Utviklingen av europeisk forsvars- og sikkerhetspolitikk i EU og Norges plass utenfor EU, gjør at den nordiske dimensjonen i norsk sikkerhetspolitikk får større betydning. Det er i Norges interesse å videreføre og utdype dialogen med Danmark, Finland og Sverige om utviklingen i EU, og spesielt utformingen av ESDP. Sverige og Finland utvikler sitt samarbeid med alliansen gjennom sitt PfP-engasjement og gjennom medvirkning i NATO-ledede operasjoner på Balkan. Fra norsk side vil man legge vekt på å benytte ledelsen av

KFOR-hovedkvarteret også til å styrke det nordiske samarbeidet i Kosovo.

De nordiske landene har gjennom felles deltakelse i fredsoperasjoner på Balkan opparbeidet seg meget nyttig erfaring om samarbeid i internasjonale operasjoner. En egen organisasjon er blitt etablert for bedre å samordne det nordiske engasjementet i denne typen operasjoner (Nordic Coordinated Arrangement for Military Peace Support (NORDCAPS)). Det er også etablert en minekoordinatorgruppe for å styrke det nordiske samarbeidet om minerydding. Videre gjennomføres en felles nordisk "In the spirit of PfP"-øvelse, Nordic Peace, i Troms i 2001. Det er åpnet for at også Russland, de baltiske stater og Island kan delta.

2.1.5 Utviklingen i Østersjø-regionen

Forholdet mellom Russland og de baltiske stater vil være et sentralt element i utviklingen i Østersjø-regionen. En videre utbygging av relasjonene mellom Russland og de baltiske statene vil utgjøre en viktig forutsetning for å etablere stabile forhold på permanent basis i dette området. Også de nordiske statene har et betydelig ansvar for å sikre at utviklingen i området beveger seg i ønsket retning. Norge legger spesiell vekt på at samarbeidet i Baltikum tuftes på gjensidighet, åpenhet og respekt for nasjonal integritet.

2.1.6 Samarbeidet innenfor det euro-atlantiske partnerskapsrådet og partnerskap for fred

Samarbeidet med partnerlandene innenfor euro-atlantiske partnerskapsrådet (EAPC) og partnerskap for fred (PfP) er et viktig ledd i arbeidet med å utvikle nye samarbeidsmønstre i Europa og integrere østeuropeiske land i euro-atlantisk samarbeid. Partnersamarbeidet er en av alliansens fundamentale oppgaver. Fellesoperasjonene i Bosnia og Kosovo, hvor en rekke partnerland deltar, viser at samarbeidet også har en viktig operativ funksjon. Disse operasjonene har direkte innvirkning på utviklingen av samarbeidet med partnerlandene.

PfP er tilpasset partnerlandenes individuelle behov. Det har i den senere tid vært lagt særlig vekt på å gi partnerlandene større innflytelse på utformingen av PfP-aktiviteter. Det omfatter en egen planleggingsprosess (PfP Planning and Review Process (PARP)) som nå likner mye på alliansens egen forsvarsplanlegging. PARP har bidratt sterkt til at de PfP-landene som deltar, har kunnet utvikle militære enheter i samsvar med

NATOs krav og standarder. Dette har vært et viktig grunnlag for at disse enhetene kan operere sammen med allierte styrker i NATO-ledede operasjoner, f.eks. på Balkan. Erfaringene med partnerskapsamarbeidet og partnerdeltakelse i ikke-artikkel 5- operasjoner har vært gode.

Nye initiativer har til hensikt å fremme den militære og politiske tilnærmingen mellom NATO og partnerlandene. Våren 1999 lanserte NATO en tiltaksplan (MAP – Membership Action Plan) for å assistere partnerland som ønsker medlemskap. Tiltaksplanen gir disse kandidatlandene konkrete råd for å omstille og modernisere de nasjonale forsvarsapparatene. En rekke øvrige initiativer utvikles likeledes innenfor rammen av EAPC/PfP, deriblant regionalt sikkerhetssamarbeid og opprettelsen av regionale treningssentre. Det regionale samarbeidet innenfor PfP/EAPC har dessuten fått økt betydning gjennom initiativet for samarbeid i Sørøst-Europa. Videre styrkes PfP-samarbeidet ved at partnerne i større grad involveres i PfP-relatert arbeid i NATOs militære hovedkvarter og i NATOs kommandostruktur på strategisk og regionalt nivå. Fra norsk side er det lagt stor vekt på å trekke partnerlandene inn i planlegging og gjennomføring av NATO-ledede krisehåndteringsoperasjoner. Dette er i tråd med intensjonene i det politisk-militære rammeverket for samarbeidet mellom NATO og partnerlandene.

Deltakelse i PfP er en forutsetning for framtidig medlemskap i NATO. Samtidig skal PfP være et tilfredsstillende alternativ for partnerland som på kort eller lang sikt ikke vil få tilbud om medlemskap i alliansen, eller som ikke ønsker medlemskap.

2.2 Hovedprioriteringer i 2001

2.2.1 Samarbeidet i NATO

NATO vil også i tiden som kommer spille den mest sentrale rollen i norsk sikkerhets- og forsvarspolitik. Norge må derfor bidra til et fortsatt sterkt NATO, både politisk og militært. Norge støtter den videre utviklingen av NATO i retning av økt fleksibilitet og utvidet evne til å engasjere seg i krisehåndteringsoperasjoner, slik det også kommer til uttrykk i alliansens nye strategiske konsept. Samtidig må NATO opprettholde evnen til å håndtere eventuelle framtidige artikkel 5-operasjoner eller kombinasjonen av artikkel 5- og ikke-artikkel 5-situasjoner.

De sentrale prosessene i NATO, i første rekke tilpasningen til nye militære oppgaver, forholdet til EUs sikkerhets- og forsvarspolitik og revisjo-

nen av alliansens styrkestruktur, vil få stor betydning for omleggingen av vårt eget forsvar. Det blir viktig for Norge å arbeide for at den videre omformingen av NATO, herunder den reviderte styrkestrukturen, tar hensyn til sentrale norske interesser. Norges framtidige forsvarsstruktur må innpasses i den samlede alliansestrukturen. Det er av stor betydning at vi gjennom omleggingen av det norske forsvaret lykkes med å iverksette de tiltakene i DCI som Norge har akseptert i den allierte styrkemålsprosessen. Enkelte av tiltakene vil være ressurskrevende, men de er svært viktige for at Norge bedre skal kunne operere sammen med allierte og partnerland i NATO-ledede operasjoner.

Våre nærmeste allierte vil bli løpende orientert om den omleggingsprosess det norske forsvaret nå skal igjennom.

Arbeidet med å få forholdet mellom NATO og Russland inn på et varig positivt spor blir ikke mindre viktig i 2001. En stabil og demokratisk utvikling i hele Europa er betinget av konstruktiv medvirkning fra Russland. Sett fra norsk side er det spesielt viktig at samarbeidet mellom NATO og Russland styrkes. Norges bilaterale forhold til Russland må ses i sammenheng med forholdet mellom Russland og de vestlige land. NATO ønsker å gjennomføre tiltak som lenge har vært under planlegging, blant annet etablering av et NATO-informasjonskontor og et militært forbindelseskontor i Moskva. NATO bør etter norsk syn også arbeide aktivt for å styrke Russlands deltagelse i PfP-relaterte aktiviteter.

Utviklingen av ESDP i EU får konsekvenser for samarbeidet i NATO. Det tas sikte på at det i EU-ledede operasjoner kan trekkes på NATOs ressurser. Norge ønsker velkommen et tettere samarbeid mellom EU og NATO.

2.2.2 Forholdet til EU

Regjeringen har ved en rekke anledninger signalisert vilje til å stille norske bidrag til en EU-ledet krisehåndteringskapasitet. EU har bekreftet at norske bidrag er velkomne. De norske militære og sivile bidragene vil bli ytterligere konkretisert i takt med EUs eget arbeid med sine styrkemål. For å sikre at det norske bidraget er relevant, og for at beslutning om norsk deltagelse kan fattes hurtig, er det behov for gode kontaktordninger mellom EU og Norge i tilknytning til EUs styrkemål.

Fra norsk side blir det en viktig oppgave overfor EU å arbeide for at 15+6-samarbeidet får et mest mulig substansielt innhold (15+6: EU-

landene + europeiske NATO-land utenfor EU). Vår ambisjon gjelder arbeidet med å etablere nært samarbeid med EUs sikkerhetspolitiske komité, en tilsvarende samarbeidsstruktur knyttet til EUs militærkomité, og et tett samarbeid med EUs militære stab. Innholdet i et samarbeid innenfor 15+6-rammen gjenstår å avklare, både på hvilke arbeidsnivå samarbeidet skal etableres, og mht. selve substansen i samarbeidet. Fra norsk side vil vi opprettholde ambisjonen om jevnlig møter, og til å knytte møter i 15+6-format både til konkrete operasjoner/planleggingsformål og til drøftelser av bredere europeiske sikkerhets- og forsvarspolitiske spørsmål.

2.2.3 Forsvarsrelatert samarbeid med Russland

Den militære kjernefysiske og konvensjonelle kapasitet i våre nærområder utgjør fortsatt et sentralt premiss for norsk forsvarsplanlegging. Samtidig er videreutviklingen av et nærmere sikkerhetspolitiske samarbeid med Russland en særdeles viktig målsetting for Norge og NATO. Samarbeidet mellom Norge og Russland finner sted både bilateralt, trilateralt (med USA) og innenfor rammen av PfP og Det permanente fellesrådet (PJC) i NATO. Som følge av Kosovo-konflikten la russerne det militære samarbeidet med Norge og de øvrige NATO-landene på is i mars 1999. Etter samtaler mellom NATOs generalsekretær og den russiske presidenten i februar 2000 har samarbeidet langsomt tatt seg opp igjen. En ny aktivitetsplan mellom Norge og Russland ble undertegnet sommeren 2000.

Det bilaterale samarbeidet er basert på to rammeavtaler som ble undertegnet i 1995. Den ene avtalen gjelder forsvarsrelatert samarbeid generelt, mens den andre avtalen gjelder forsvarsrelatert miljøsamarbeid. Antallet aktiviteter er relativt beskjedent, men har stor betydning for utviklingen av de politiske og forsvarsrelaterte forbindelsene mellom Norge og Russland.

Forsvarsdepartementets arbeid med støtte til omskolering av overtallige russiske offiserer startet formelt opp i mars 2000. Et 40-talls offiserer fra Nordflåten påbegynte omskolering til sivile arbeidsoppgaver, og flere kull vil bli omskolert i tiden framover.

I det arktiske militære miljøsamarbeidet (Arctic Military Environmental Cooperation - AMEC) deltar Norge, Russland og USA i 10 prosjekter som retter seg mot bl.a. forsvarlig håndtering av og lagring av brukt kjernebrensel, og fast og flytende radioaktivt avfall fra atomubåter. Det har imidlertid vært liten framgang i samarbeidet,

ettersom en rekke gjennomføringsavtaler fremdeles ikke er på plass.

Det praktiske samarbeidet mellom det norske forsvaret og de russiske grensestyrkenes arktiske regionale direktorat videreføres. Samarbeidet omfatter felles oppgaver som grensekontroll, fiskerioppsyn og redningssamarbeid. Det er videre enighet om å videreføre samarbeidet om felles øvelser med norske og russiske styrker i grenseområdet.

2.2.4 Multinasjonalt forsvarssamarbeid

NATO har siden 1995 deltatt i og ledet en rekke større fredsoperasjoner (f.eks. IFOR, SFOR og KFOR) på vegne av det internasjonale samfunnet. Norges internasjonale militære innsats må derfor ses også innenfor denne rammen, som stiller nye krav til Forsvaret. Tradisjonelt har det norske engasjementet i internasjonale fredsoperasjoner demonstrert betydelig evne til utholdenhet over tid, men i mindre grad evne til å reagere raskt og adekvat i en akutt krisesituasjon. For å få til dette, må våre styrker for internasjonal innsats være identifisert og klargjort på forhånd. Derfor opprettes "Forsvarets innsatsstyrke for internasjonale operasjoner". En rekke sentrale elementer i denne, samt systemet for løpende oppsetting av styrken, planlegges realisert i løpet av 2001. Som det er redegjort for i St. meld. nr. 38 (1998-99), vil styrken gi større valgmuligheter når en krisesituasjon oppstår, og også skape større forutsigbarhet i planleggingen av vårt uteengasjement. Dette utelukker ikke at Norge, hvis nødvendig, kan bidra med enheter som ikke er en del av innsatsstyrken - fra militære observatører til mindre støtteavdelinger.

De siste årene har internasjonalt samarbeid på dette feltet vært i sterk utvikling. To tendenser har gjort seg spesielt gjeldende. For det første ser vi en bevegelse mot at de multilaterale styrkestrukturene planlegges og organiseres og settes opp på forhånd. For det andre har det vært en klar tendens til større grad av arbeidsdeling mellom de relevante internasjonale organisasjonene, der FN i stadig større grad har overlatt de operative aspektene ved internasjonale operasjoner til regionale organisasjoner som NATO og til en viss grad OSSE.

2.2.5 Norges forsvarsrelaterte engasjement i Baltikum

Den norske forsvarsrelaterte støtten til de baltiske landene har økt betraktelig de siste årene.

Støtten er hovedsakelig gitt gjennom større multilaterale samarbeidsprosjekter. Disse er i hovedsak konkrete prosjekter som vil øke landenes operative evne. En viktig forutsetning for prosjektstøtten er at de baltiske landene gradvis selv skal overta ansvaret og videreføringen av prosjektene. I tillegg til de multilaterale prosjektene, har Norge et omfattende bilateralt samarbeid med alle de tre baltiske landene. Også dette samarbeidet finner sted på bakgrunn av konkrete henvendelser og ønsker fra de baltiske lands side, delvis i tilknytning til de multilaterale samarbeidsprosjektene og delvis i separate former. Det legges stor vekt på å knytte norsk bistand opp til de baltiske staters styrkemål, slik de er identifisert gjennom deres samarbeid med NATO. Det gjennomføres årlig bilaterale møter på embetsplan med alle de baltiske landene.

2.2.6 Nordisk sikkerhets- og forsvarspolitisk samarbeid

Samarbeidet innefor rammen av Nordic Coordinated Arrangement for Military Peace Support (NORDCAPS) utgjør kjernen i det nordiske forsvarssamarbeidet. De nordiske forsvarsministrene besluttet våren 2000 å styrke dette samarbeidet ved å etablere et permanent militært planleggingselement. Stabselementet lokaliseres på permanent basis i Stockholm høsten 2000, og vil bestå av én til to stabsoffiserer fra hvert av de nordiske land. Planleggingselementet vil ha oppgaver innenfor hele det fagmilitære virkeområdet. Hovedfokus vil være arbeidet med å utvide det nordiske styrkeregisteret, hvorfra en felles nordisk enhet opp til brigade størrelse kan utgå. Det arbeides for å utvide styrkeregisteret i NORDCAPS, slik at en nordisk enhet kan oppstilles selv om ett av de nordiske landene ikke skulle se seg i stand til å delta i en gitt operasjon. Felles øvelser vil være et viktig element i utviklingen av NORDCAPS-samarbeidet. Høsten 1999 kom Norge og Sverige til enighet om å utvikle et tettere bilateralt militært trenings- og øvelsessamarbeid. En liknende avtale ble i 2000 inngått mellom Norge og Finland.

2.2.7 Konvensjonell rustningskontroll

Regjeringens mål er å fortsette å bidra til en balansert, konvensjonell rustningskontroll i Europa. CFE-avtalen (avtalen om konvensjonelle styrker i Europa) er en grunnpilar i arbeidet med å begrense offensiv militær kapasitet, sikre stabilitet ved å bidra til å hindre destabiliserende styrke-

konsentrasjoner, også i framtidige krisesituasjoner. Tilpasningen av CFE-avtalen i 1999 til de nye sikkerhetspolitiske rammebetingelsene skal sikre at avtalen også i framtida bevarer sin sentrale plass i den nye sikkerhetsarkitektur.

Den reviderte avtalen trer i kraft når den er ratifisert av alle 30 medlemsstatene. Hittil har få land ønsket å påbegynne sin ratifikasjonsprosess på grunn av betydelige overskridelser av de tak som gjelder for Russlands flankeområde. Dette har sammenheng med den russiske styrkeoppbyggingen og krigføringen i den sørlige del av flanken (Nord-Kaukasus/Tsjetsjenia).

2.3 Forsvaret som sikkerhetspolitisk virkemiddel

Selv om det ikke foreligger noen militær trussel mot Norge, er vi fortsatt avhengige av å delta i et bredt internasjonalt samarbeid for å opprettholde stabilitet og en fredelig utvikling i Nord-Europa, og for å løse konflikter og hindre at nye oppstår. De overordnede mål for norsk sikkerhetspolitikk vil fortsatt være å forbygge krig og medvirke til stabilitet og fredelig utvikling, å beskytte norsk handlefrihet overfor politisk og militært press, og ivareta norske rettigheter og interesser og å trygge norsk suverenitet. Det preventive aspektet er selve rasjonale bak Forsvaret som sikkerhetspolitisk virkemiddel. Forsvarets ressurser er derfor av avgjørende betydning for landets sikkerhetspolitikk. Forsvaret skal kunne bidra til å håndtere kriser av varierende omfang og karakter, fra mindre episoder som krenkelse av norsk suverenitet og suverene rettigheter, til kriser med militær maktbruk. I siste instans skal det militære apparatet forsvare landet mot angrep. Dette forutsetter at landet har et godt og funksjonelt nasjonalt apparat for å håndtere kriser. Den nasjonale og territoriale dimensjonen ved Forsvaret har hittil vært dominerende i forsvars- og sikkerhetspolitisk planlegging. Utviklingen har imidlertid ført til at NATO og Norge ser de sikkerhetspolitiske utfordringene i et bredere perspektiv. Dette får også konsekvenser for Norges forsvar, som nå vil bli gjort til gjenstand for dyptgripende endringer. Det bi- og multilaterale samarbeidet blir stadig viktigere. Selv om NATO-dimensjonen fortsatt er den viktigste i norsk sikkerhetspolitikk, må deltakelse i andre multilaterale fora som FN og OSSE, samt medvirkning i utviklingen av en EU-basert sikkerhets- og forsvarspolitik, understrekes. Ikke minst spiller det bi- og multilaterale

samarbeidet i Norden en viktig rolle i norsk sikkerhetspolitikk.

2.3.1 Nasjonal krisehåndteringsevne i fred, krise og krig

Norge må ha en selvstendig evne til å forebygge og håndtere ulike kriser og episoder i norske ansvarsområder i fredstid. Effektiv krisehåndtering forutsetter rask tilstedeværelse av fleksible militære enheter, samt evne til forsterkning av disse, om nødvendig også fra våre allierte.

Forsvaret av Norge under alvorlige sikkerhetspolitiske kriser og i krig bygger på totalforsvarskonseptet. Totalforsvaret består av det militære forsvaret og den sivile beredskapen. Konseptet bygger på prinsippet om at samfunnets samlede ressurser skal kunne mobiliseres for forsvaret av landet. Dette innebærer blant annet at militære og sivile enheter må forsterke og utfylle hverandre. Det er anslått at mellom 60 og 70 prosent av Forsvarets behov for varer og tjenester i krig vil måtte hentes fra sivile aktører. Den økende internasjonalisering av eierstrukturene, sentralisering og nedbygging av lagerbeholdningene, spesialisering og globalisering av produksjon og virksomheter, utgjør i denne sammenheng en stor utfordring for totalforsvaret. En sentral utfordring i framtida vil dessuten være å legge forholdene til rette for å kunne møte uforutsette situasjoner i den lavere delen av krisespekteret, og å håndtere disse på en god måte. Evnen til å håndtere kriser i fred, krise og krig forutsetter et fleksibelt ledelsesapparat og koordinering mellom militære og sivile aktører og virkemidler.

2.3.2 Suverenitetshevdelse, myndighetsutøvelse og grenseoppsyn

Et hovedmål i norsk sikkerhetspolitikk er å sikre norsk suverenitet. Som kyststat og forvalter av et havområde som er sju ganger større enn fastlands-Norge, står vi overfor en rekke sikkerhetspolitiske utfordringer i våre nærområder. Det er derfor viktig at Forsvaret er i stand til å overvåke disse områdene og håndtere ulike episoder og kriser som skulle oppstå. Spesielt i de ressursrike havområdene der Norge har suverene rettigheter og et juridisk ansvar, er det viktig at Forsvaret er i stand til å utføre et effektivt oppsyn og en troverdig ressurskontroll. I denne sammenhengen spiller først og fremst Kystvakten en sentral rolle.

I forbindelse med at Schengen-avtalen trer i kraft fra mars 2001 får Forsvaret utvidede opp-

gaver knyttet til sjøgrenseoppsyn og oppsyn med grensen mot Russland. Det vises til St. prp. nr. 1 (1999-2000) for nærmere redegjørelse.

2.3.3 Deltakelse i internasjonale fredsoperasjoner

Behovet for internasjonale fredsoperasjoner og internasjonal krisehåndtering har økt etter den kalde krigen. FN og FNs sikkerhetsråd har det overordnede ansvar for dette arbeidet. Erfaringene viser at bruk av militære virkemidler sammen med humanitære tiltak fortsatt vil være avgjørende for det internasjonale samfunnets evne til krisehåndtering og konfliktløsning. Man skiller grovt mellom to typer internasjonale militære operasjoner: Individuelt og kollektivt selvforsvar innenfor NATO (artikkel 5-operasjoner), og internasjonale fredsoperasjoner. Sistnevnte kan være av fredsopprettende, fredsbevarende, konfliktforebyggende eller humanitær karakter.

Regjeringen tar fortsatt sikte på at Norge skal bidra betydelig til internasjonale fredsoperasjoner i regi av NATO, FN, OSSE eller EU. Norges innsats i fredsoperasjoner skal ikke begrenses til vår egen verdensdel, selv om fokuset nødvendigvis vil bli lagt til våre nærområder og det euro-atlantiske området. De grunnleggende prinsippene for vår deltakelse i internasjonale fredsoperasjoner ligger fast: Norge skal kun delta i operasjoner som er hjemlet i folkeretten; norske bidrag skal fortrinnsvis være betydelige nok til å spille en reell rolle, samtidig som de skal være en del av en bred strategi der også økonomiske, politiske og humanitære virkemidler kommer til anvendelse.

Norge vil også i 2001 være en aktiv bidragsyter til internasjonale fredsoperasjoner, med den NATO-ledede internasjonale fredsstyrken i Kosovo, KFOR, som den viktigste. Styrken ble opprettet i juni 1999 og består høsten 2000 av ca 45.000 soldater fra om lag 40 ulike land. Det norske bidraget til KFOR består av en mekanisert infanteribataljon på ca 1200 soldater. Den norske bataljonen tjenestegjør i den britisk-ledede sektoren, sammen med styrker fra Storbritannia, Finland og Sverige. NATO-hovedkvarterene på Jåtta (JHQ NORTH, Stavanger) og i Karup (Danmark) vil danne KFOR-hovedkvarteret i Kosovo i seks måneder i 2001. Hovedkvarteret vil ha norsk ledelse, da sjef JHQ NORTH, som også er øverstkommanderende for stridskreftene i Sør-Norge (ØKS), vil bli sjef KFOR. Dette oppdraget vil bli en stor operativ utfordring for Norge, samtidig som det vil heve vår kompetanse innenfor internasjonale operasjoner betydelig. Den NATO-led-

ede fredsstyrken i Bosnia-Hercegovina, SFOR, er redusert til ca. 19.000 soldater. Som følge av at Norge får ansvaret for å lede KFOR (5)-hovedkvarteret må det norske bidraget i SFOR trekkes tilbake. Foruten den omfattende deltakelsen på Balkan, bidrar Norge med et mindre antall militære observatører på Øst-Timor (UNTAET), i Midtøsten (UNTSO), i Sierra Leone (UNAMSIL) og på Prevlaka-halvøya i Kroatia (UNMOP), samt med personell i Sinai (MFO). Eventuelle endringer og nye oppdrag vil bli vurdert fortløpende.

2.3.4 Norges bidrag til PfP og samarbeidet med partnerland

Bestrebelsene med å trekke partnerlandene med i den europeiske sikkerhetsstrukturen ses som en komplementær prosess til NATO-samarbeidet. Ut fra en overordnet prioritering av PfP-innsatsen, retter Norge primært fokus på å styrke samarbeidet i vår egen region. Norges PfP-aktivitet omfatter først og fremst Russland, Baltikum og de nordiske landene. Norge har imidlertid også et samarbeid av noe mer begrenset omfang med sentrale partnerland i Sentral- og Sørøst-Europa (herunder Slovakia, Romania og Bulgaria) og med Ukraina. I praksis betyr dette at Norge er engasjert i en rekke støtteprogrammer og aktiviteter med partnerlandene, både innenfor en bilateral og multilateral ramme. Hovedtyngden av norsk PfP-aktivitet skjer innenfor rammen av "In the Spirit of"-PfP, det vil si gjennom samarbeid med prioriterte partnerland.

Det legges vekt på å bidra på de områder hvor Norge har spesiell ekspertise. I tillegg til å inngå konkrete samarbeidsplaner med prioriterte partnerland, tilbyr Norge gjennom PfPs arbeidsprogram ulike kurs og seminarer for alle partnerland. Det tilbys kurs i planlegging og deltakelse i internasjonale operasjoner, trening av logistikkpersonell for denne type operasjoner, vintertrening for offiserer, seminar om forsvarsplanlegging og budsjettering mm. Disse tilbudene tilpasses de mål som er vedtatt av allierte og partnerland for videre utvikling av PfP.

3 Hovedmål og prioriteringer

3.1 Regjeringens hovedmål

Hovedmålene for Regjeringens politikk er arbeid for alle, en rettferdig fordeling, å videreutvikle det

norske velferdssamfunnet og å bidra til en bærekraftig utvikling.

Regjeringen bygger sin økonomiske politikk på Solidaritetsalternativet, som sprang ut av arbeidet til Sysselsettingsutvalget i 1992 (NOU 1992:26). Solidaritetsalternativet er en helhetlig strategi for den økonomiske politikken. Regjeringen og Stortinget skal gjennom budsjettpolitikken bidra til en stabil utvikling i produksjon og sysselsetting. Partene i arbeidslivet skal gjennom moderate lønnsoppgjør bidra til å opprettholde den kostnadsmessige konkurranseevnen. Penge- og valutapolitikken skal rettes inn mot stabilitet i kronens verdi overfor europeiske valutaer. Samtidig sikter strukturpolitikken mot å styrke vekstevnen i økonomien, holde arbeidstyrken høy og arbeidsledigheten lav.

En hovedutfordring i den økonomiske politikken er nå å bringe pris- og kostnadsveksten i Norge videre ned slik at den blir på linje med pris- og kostnadsveksten hos våre handelspartnere. Skjer ikke dette, vil resultatet lett bli en særnorsk høy rente over lang tid, som sammen med svekket konkurranseevne vil kunne tvinge fram en tilstramming i den økonomiske politikken, med omstillingsproblemer og økende arbeidsledighet som resultat. Både norske erfaringer fra 1980-tallet og internasjonale erfaringer viser dette. Finanspolitikken har et hovedansvar for at den samlede etterspørselen etter varer og

tjenester utvikler seg på en måte som er forenlig med en balansert utvikling i norsk økonomi.

3.2 Økonomiske rammer

Regjeringens budsjettforslag innebærer en ordinær forsvarsramme på 25 375 mill. kr (samlet forsvarsramme uten tilleggsbevilgning til internasjonale operasjoner (intops.), samt fratrekk av midler til internasjonale) (operasjoner tatt innenfor ordinær ramme), som er fordelt med 17 389 mill. kr på drift og 7 914 mill. kr til investeringer og 72 mill. kr til internasjonale operasjoner. I tråd med gjeldende praksis er budsjetterte inntekter innarbeidet i utgiftsrammen.

Tabell 3.1 viser budsjetttrammene i nominell (løpende) kroneverdi. Endringskolonnen gir uttrykk for reell endring og er beregnet ved å korrigere for lønns- og priskompensasjon og å se bort fra tekniske endringer i budsjettet (som sentralisert ordning med utbetaling av syketrygd).

Økningen av ordinær forsvarsramme på 1,2% fremkommer ved en generell rammereduksjon (653 mill. kr), reduserte inntekter (83 mill. kr) og et tilskudd for delvis finansiering av nye fregatter (1 057 mill. kr). Sistnevnte er i tråd med Stortingets beslutning om at fregattanskaffelsen delvis skal finansieres med en midlertidig økning av forsvarsrammen med 1 000 mill. kr (1998) i 6 år med virkning fra 2001.

Tabell 3.1 Forsvarsrammen 2001 i forhold til 2000

(i mill. kr)				
	Vedtatt budsjett 2000	Budsjettforslag 2001	Reell endring fra 2000 til 2001	
			Kroner	%
Ordinær forsvarsramme	24 489	25 375	176	1,2%
Fordelt på:				
- Drift	17 051	17 389	-232	-0,7%
- Investering	7 438	7 914	336	4,5%
-tot materiell	5 631	6 289	546	9,7%
-ord materiell		5 317	-408	-7,2%
-tillegg fregatter		1 057		
-EBA	1 807	1 624	-210	-11,6%
- intops. innenfor ord ramme		72		
Tilleggsbevilgn intops.	860	1 850		
Samlet forsvarsramme	25 349	27 225		

Tabell 3.2 Budsjettutvikling i forhold til ressursforutsetningene i St.meld. nr. 22 (1997-98)

	(i mill. kr)				
	Avvik for 1999	Avvik for 2000	Avvik for 2001	Avvik for 1999 - 2001	Samlet avvik i %
Ordinær forsvarsramme	0	-716	-1 031	-1 747	-2,3 %
Fordelt på:					
- Drift	319	152	-96	375	0,7%
- Investering	-319	-868	-935	-2 122	-9,1%
- Materiell	-341	-1 057	-1 014	-2 412	-12,0%
- EBA	22	189	79	290	5,8%

Tilleggsbevilgninger i forbindelse med Forsvarets deltakelse i internasjonale fredsoperasjoner holdes utenfor denne beregningen. Forskjellen mellom budsjettforslag 2001 og vedtatt budsjett 2000 for tilleggsbevilgning internasjonale operasjoner, skyldes at det for 2001 er budsjettet for *hele* året.

Regjeringen foreslår å avsatte 1 922 mill. kr til Forsvarets deltakelse i internasjonale fredsoperasjoner i 2001, hvorav 1 850 mill. kr utgjør tillegg til rammen. For å finansiere forskjellen mellom 1 922 og 1 850 vil rammen for materiellinvesteringer reduseres. Forsvarets største bidrag vil også for 2001 være deltakelsen i den NATO-ledede internasjonale fredsstyrken i Kosovo (KFOR). Norge vil også ha ledelsesansvaret for KFOR - hovedkvarteret i 6 måneder i 2001. Det planlegges i den forbindelse med at Forsvaret vil dekke ledelse, administrasjon og en rekke støttefunksjoner i hovedkvarteret. For øvrig videreføres i hovedtrekk vårt FN-engasjement.

Tabell 3.2 viser budsjettutviklingen de tre første årene i inneværende langtidsperiode i forhold til ressursforutsetningene satt i langtidsmeldingen. Utgifter til internasjonale fredsoperasjoner 1. kvartal 1999 (221 mill. kr), som ble dekket innenfor ordinær forsvarsramme, er innarbeidet. Endringene er basert på faste kroneverdier (dvs. det er korrigert for lønns- og priskompensasjon) og gir uttrykk for reelle endringer. Avvik pga. inntektsendringer det enkelte år er ikke tatt hensyn til, men vil påvirke den samlede ressurstilgang.

Budsjettforslaget for 2001 innebærer at en samlet sett for perioden 1999 til 2001 ligger ca 1 747 mill. kr under det nivået som en full oppfyllelse av langtidsmeldingens ressursforutsetninger vil innebære. Tabellen viser også klart den økende ubalanse mellom drift og investering i forhold til ressursforutsetningene, ved at det for de tre første årene i inneværende langtidsperiode

er avsatt 375 mill. kr mer til drift enn forutsatt, og ca. 2 122 mill. kr mindre til investeringer enn forutsatt.

3.3 Mål og virkemidler

Prioriteringene for 2001-budsjettet følger i hovedsak de mål og retningslinjer som Stortinget har sluttet seg til ved behandlingen av St.meld. nr. 22 (1997–1998), som gjelder virksomheten i perioden 1999–2002. Flere forutsetninger for Forsvarets virksomhet har endret seg underveis. Sett i forhold til Forsvarets oppgaver og organisasjon i dag, har den reelle ressurstilgangen til Forsvaret gjort det nødvendig å vurdere mål og virkemidler svært nøye for å få en målrettet og optimal ressursbruk. Rasjonaliseringspotensialet er ikke stort nok til at man kan unngå en vesentlig reduksjon av dagens freds- og krigsstruktur. Behovet for omstilling har blitt forsterket og det er synliggjort at en rekke av tiltakene som må til for å tilpasse Forsvarets virksomhet, må ha Stortingets samtykke. Planlagt omstilling i 2001 er imidlertid innenfor rammene av St.meld. nr. 22 (1997–1998).

Større strukturendringer er ikke foreslått for 2001. Stortinget vil imidlertid bli forelagt en langtidsproposisjon tidlig i 2001. Proposisjonen vil definere rammer og anbefale konkrete beslutninger som skal sikre en betydelig og rask omlegging av Forsvaret i perioden 2002-2005. Omleggingen vil medføre en økonomisk drevet reduksjon av strukturens volum, og en sikkerhetspolitisk drevet omstilling av strukturens innhold.

Forsvaret vil satse på utviklingen av et helhetlig styringssystem for særlig å effektivisere fredsorganisasjonen. Forsvaret vil blant annet samle flere administrative IT-systemer i et felles integrert forvaltningssystem, og samle ledelse, styring og organisering av logistikkvirksomheten. Dette forutsetter at andre infrastrukturtiltak, spesielt FISBasis og nødvendige kommunikasjons-

sløsninger, gjennomføres i fase. (FISBasis; se omtale under pkt. 3.8.1 og kap. 1760).

Avdelinger som skal tjenestegjøre i internasjonale operasjoner, grensevaktavdelinger og H M Kongens garde vil gis høyest prioritet på utstyrsleveranser og trening. Deretter vil kampfartøyer, kampfly og 6 Divisjon prioriteres. Kystvaktens virksomhet til havs skal prioriteres, men den gjeldende ressursituasjonen betyr at øvrig sjømilitært nærvær i våre havområder vil måtte reduseres. Redningstjenestens virksomhet skal videreføres på samme nivå som for 2000.

De viktigste investeringene vil være fregatter og tilhørende prosjekter, IT-infrastruktur og prosjekter som anses nødvendig for deltakelse i internasjonale operasjoner.

Redusert ressurstilgang har gjort det nødvendig å prioritere hardt mellom ulike tiltak for å redusere kostnadene i 2001. Det viktigste tiltaket for å gi en langvarig og stor effekt, er å redusere antall ansatte i fredsorganisasjonen. Andre tiltak vil være å redusere lagre for drivstoff og reservedeler. Nødvendig ammunisjon til utdanning og trening vil holdes på et absolutt minimum. Øvelsesaktiviteten er redusert slik at samvirkekompetansen blir opprettholdt på et minimumsnivå. Vernepliktskontingent 08/00 vil måtte førtidsdimiteres ytterligere 2 til 5 uker tidligere enn forutsatt. Forsvaret vil ikke sette av ressurser til å bygge opp avdelinger som sannsynligvis vil utgå i fremtidig struktur.

Reduksjon av drivstoff, reservedeler, ammunisjon og trening mm., vil over tid få stor betydning for den operative evnen til avdelingene i Forsvaret. Dette innebærer at det er et presserende behov for å redusere volumet på strukturen, slik at de gjenværende avdelingene har en tilfredsstillende evne til å løse pålagte oppdrag. En videre konsekvens, vil være at omfanget av Forsvarets oppdrag vil måtte reduseres i forhold til dagens ambisjonsnivå.

I 2001 vil Forsvaret redusere sin innsats i internasjonale fredsoperasjoner noe. Bidraget til KFOR vil imidlertid opprettholdes på noenlunde samme nivå, men med en endring av styrkesammensetningen. Det vil omfatte sjef for KFOR, vesentlige deler av KFOR-hovedkvarteret, og en bataljon. Innsats i NATO-operasjoner utenfor Kosovo vil bli betydelig redusert, men innsatsen vil fortsatt være på et høyt nivå. Innsatsen i KFOR er høyt prioritert da det anses som et svært viktig bidrag i arbeidet for å nå våre sikkerhetspolitiske mål. Den høye innsatsen i KFOR medfører at Forsvaret vil ha svært begrensede muligheter for å påta seg nye FN-oppdrag, med mindre man

reduserer innsatsen tilsvarende i allerede pågående operasjoner.

Etter opprettelsen av KFOR i juni 1999 med NATOs reaksjonskorps som KFOR-hovedkvarter har personell fra ett eller to allierte hovedkvarter utgjort kjernen i KFOR-hovedkvarteret. Beslutningen i NATOs råd om at kjernen i hovedkvarteret for KFOR skal stilles fra nordregionen innebærer at personell fra NATO-hovedkvarterene i Karup (Danmark), og Jåttå (Stavanger), vil danne kjernen i hovedkvarteret som skal lede KFOR i 6 måneder fra april 2001. Etter dansk-norsk tilrådning har NATOs øverstkommanderende utpekt generalløytnant Thorstein Skiaker til sjef KFOR og Norge som ledelsesnasjon. I tillegg til å stille sjef for KFOR fremskaffer ledelsesnasjonen mange av de kapasiteter sjefen må disponere.

Dialogen med NATOs militære myndigheter og våre allierte for å klarlegge omfanget av støttefunksjoner og oppdrag i hovedkvarteret er ikke slutført. Den sikkerhetspolitiske utvikling i området kommende år lar seg heller ikke beskrive med sikkerhet. Med bakgrunn i denne usikkerheten og med sikte på å legge til rette for et hensiktsmessig alliert samarbeid, foreslås det at regjeringen får fullmakt til å fastsette de militære og budsjettmessige tiltak som er nødvendige for å sikre budsjettrammene. Foruten selve bidraget av stabspersonell til kjernen i hovedkvarteret, legger Regjeringen til grunn at Forsvaret må kunne ivareta en rekke støttefunksjoner så som stridsfotografering, karttjeneste, sivilt-militært samarbeid, sanitet og ambulansetjeneste, vakthold, oversettelse m.m. Budsjettforslaget tar høyde for slike utgifter i størrelsesorden 300 mill. kr. Regjeringen legger til grunn at hovedkvarterets behov for fly/helikoptertransport-kapasitet, samt et eventuelt behov for en operativ reservestyrke, søkes dekket av andre bidragsytende nasjoner.

Regjeringen anser ledelsesansvaret som en meget betydelig investering i nasjonal sikkerhet og kompetanse, og mener at deler av utgiftene kan dekkes innen den ordinære rammen. Prinsippet om tilleggsfinansiering for bruk av Forsvarets kapasiteter utenlands gjelder fortsatt.

Den stramme budsjettsituasjonen har gjort det nødvendig med streng prioritering ved bruk av norske styrker i utlandet. Budsjettforslaget tar i store trekk høyde for en videreføring av vårt bidrag til KFOR-styrken, som i utgangspunktet er en forsterket mekanisert infanteribataljon. Forslaget forutsetter imidlertid en reduksjon i støttefunksjonene til stridsgruppen. Etterretningsselementet i KFOR videreføres med et mindre nedtrekk uten

at ytelsen blir vesentlig forringet. Isolert sett er det ikke ønskelig å trekke ut vårt gjenstående bidrag på 40 personell til den NATO-ledede fredsstyrken i Bosnia-Hercegovina (SFOR), men Regjeringen har etter en samlet vurdering kommet til at Norge må utfase sitt bidrag i løpet av inneværende år slik at det ikke påløper kostnader i 2001.

3.4 Styrkestruktur

De politiske føringene gitt i Innst. S. nr. 245 (1997-98), jf. St.meld. nr. 22 (1997-1998) og Innst. S. nr. 75 (1999-2000), jf. St.prp. nr. 58 (1999-2000), vil bli lagt til grunn. Utviklingen av styrkestrukturen i 2001 vil innrettes mot et helhetlig forsvar hvor de ulike delene av styrkestrukturen og virksomheten er avstemt mot hverandre. Utviklingen av styrkestrukturen må ivareta behovet for handlefrihet slik at Forsvaret kan møte endrede forutsetninger. Hele fredsorganisasjonen og krigsstrukturen vil bli vurdert i forbindelse med utredningene til kommende langtidsproposisjon.

Styrkestrukturen innrettes mot å håndtere hele spekteret av Forsvarets oppgaver i fred, krise og krig. Evne til å løse oppgavene er basert på strukturen og styrkenes operative evne. Forholdet mellom kvantitet og kvalitet er avgjørende for yteevnen. Det er Forsvarets løpende virksomhet i fred som vedlikeholder og utvikler styrkestrukturen. Det vil være nødvendig med nye tiltak som berører hele Forsvarets styrkestruktur for å kunne avstemme driftsutgiftene mot Forsvarets framtidige oppgaver og investeringsbehov. Et betydelig arbeid er nedlagt og omfattende tiltak er gjennomført. De ønskede målene er likevel ikke oppnådd. Drift og vedlikehold av materiell, eienommer, bygg og anlegg utgjør sammen med personellkostnadene hoveddelen av Forsvarets driftsutgifter. For å nå fastsatte mål og få til nødvendige omprioriteringer, er det viktig å oppnå driftsinnsparinger innenfor disse kategoriene. Økt helhetstenkning er en avgjørende forutsetning for godt resultat i forhold til de mange interne og eksterne utfordringene som Forsvaret står ovenfor.

3.4.1 Felles ledelse og systemer

Videreutvikling og endring av Forsvarets øverste militære ledelse vil være et viktig element i arbeidet med å tilpasse styrings-, ledelse- og kommandofunksjonen til Forsvarets oppgaver og den øvrige organisasjonen. En helhetlig tilnærming til

omstilling vil bli lagt til grunn for det videre arbeidet. Felles ledelse, styring og organisering av logistikkvirksomheten er foreslått i St.prp. nr. 55 (1999-2000). Gjennomføring av forslagene innebærer en storstilt effektivisering av denne delen av Forsvarets samlede organisasjon.

Satsingen på felles ledelses- og styringssystemer blir nå gjennomført ved å samle flere administrative IT-systemer i prosjekt GOLF. Dette forutsetter at nødvendig IT-infrastruktur og kommunikasjonsløsninger kommer på plass i tide, jf. FISBasis.

Endringer i Forsvarets lønnsadministrasjon er foreslått ved å samle Forsvarets sentrale lønnsfunksjoner. Forsvarets lønnsadministrasjon skal effektiviseres videre gjennom anvendelse av ny teknologi, jf. St.prp. nr. 75 (1999-2000). Dette vil skje i regi av prosjekt GOLF.

3.4.2 Landforsvaret

Hærens hovedbidrag til invasjonforsvaret utgjøres av 6 Divisjon med tre divisjonsbrigader og særegne divisjonsavdelinger. For å forsterke invasjonforsvaret, samt bidra til territorialforsvar, krisehåndtering og suverenitetshevdelse, settes det i tillegg opp tre selvstendige brigader og ca. 20 selvstendige bataljonsenheter. Hærstrukturen som ble etablert i krigsstrukturen fra 1999, vil i hovedsak være den samme i 2001. Den ressursmessige situasjonen tilsier imidlertid at divisjonen ikke får tilført materiell i den takt og omfang som var forutsatt, slik at ambisjonsnivået må reduseres. I følge FS 2000 er det ikke ressursgrunnlag for å investere i materiell til tre brigader, noe som medfører at divisjonens struktur, og ambisjonsnivået for kapasitetene, må vurderes på nytt. Dette gjelder også for de øvrige brigadene og bataljonsenheterne. Stridsevnen i de lavest prioriterte avdelingene vil søkes opprettholdt på samme nivå som i 2000. Stridsevnen i disse avdelingene kan bli så marginal at det må vurderes å redusere antallet, omfordele materiellet og omstrukturere deler av styrkene.

Heimevernets krigsstruktur vil bli videreført. Heimevernets organisasjon bidrar til ytterligere forsterkning av territorialforsvaret. Ressurstilgangen til Forsvaret tilsier at målet om ca. 83 000 heimevernssoldater ikke er realistisk dersom man skal gi personellet den nødvendige årlige trening. Arbeidet med å identifisere innsparingsmuligheter i Landforsvarets fredsorganisasjon vil videreføres.

Tabell 3.3 Strukturenheter landforsvaret

Strukturenheter	Antall	Tiltak i 2001
Divisjon med tre taktiske brigader	1	
Selvstendige brigader	3	
Telemark bataljon	1	
Grensvaktkompani	1	Anbefalt videreført
Kongens garde	1	Anbefalt videreført
Hærens Jegerkommando	1	Anbefalt videreført
Feltbataljoner	20	
Selvstendige artilleribataljoner	1	
Selvstendige ingeniørbataljoner	3	
Selvstendige etterretnings- og sikkerhetsbataljoner	1	
Selvstendige sanitetsbataljoner	5	
Distriktskommando	4	
Territorielle regiment	15	
Heimevernet	79 000 personell	

Strukturen er til vurdering.

3.4.3 Sjøforsvaret

Sjøforsvarets hovedbidrag til invasjons- og territorialforsvaret er evnen til å sikre sjøtransporterte forsyninger og forsterkninger fra en landsdel til en annen, og evnen til å beskytte territoriet mot sjølandsetting av styrker. Sjøforsvarets styrkestruktur blir videreutviklet gjennom anskaffelse av fem fregatter med maritime helikoptre for antiubåtoperasjoner. Det foreslås å anskaffe maritime helikoptre også til Kystvakten. HAUK-klasse MTBer er under oppdatering. Kystartilleriet videreutvikles i mobil og fleksibel retning. Nytt sveipemateriell til ALTA-klasse minesveipere forberedes. Anskaffelse og innfasing av ni lette missilbatterier videreføres, men beslutning om iverksetting av opsjon på de siste 16 stridsbåter utsettes. Utbygging av tre kontrollerbare minefelt og tre torpedobatterier videreføres. Nytt kystvaktfartøy, KV Svalbard, vil være under bygging. Utviklingen av nytt sjømålsmissil videreføres. Kystradarkjeden i Sør-Norge vurderes modernisert og utvidet. To minedykkerfartøy er utfaset på grunn av utgått levetid. To KOBLEN-klasse undervannsbåter, åtte MTB STORM-klasse samt eks-tysk kanonmaterieell er utfaset, jf. Innst. S. nr.

38 (1999-2000), St.prp. nr. 89 (1998-1999) og Innst. S. nr. 7 (1997-1998).

Sjøforsvarets organisasjon vil bli tilpasset en redusert regional virksomhet. Sjøforsvarets nye regionale organisering vil bli iverksatt fra 1. januar 2001 i tråd med Stortingets behandling av Innst. S. nr. 203 (1998-1999), jf. St.prp. nr. 33 (1998-1999). Omstillingen er en kritisk faktor for å oppnå økonomisk handlefrihet til å kunne realisere den framtidige styrkestrukturen. Arbeidet med å videreutvikle Sjøforsvaret til en rasjonell og effektiv organisasjon fortsetter. Effektivisering av lager- og verkstedsstrukturen i Sjøforsvaret vil bli videreført. En fremtidig basestruktur for maritime helikoptre blir utredet.

I lys av det pågående arbeidet med langtidsproposisjonen vil det være nødvendig med vurderinger av MTB-våpenets plass i framtidig forsvarsstruktur. Forsvarssjefen har i den forbindelse uttalt at MTBer ikke oppnår nødvendig prioritet opp mot andre prosjekter. Med dagens budsjettssituasjon vil avklaring av spørsmålet om oppstart av serieproduksjon av MTBer, som forutsatt ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 207 (1998-99), jf. St.prp. nr. 65 (1998-99), utestå til fremleggelse av ny langtidsproposisjon.

Tabell 3.4 Strukturenheter Sjøforsvaret

Strukturenheter	Antall	Tiltak i 2001
Ubåt	10	6 ULA-/4 KOBHEN-klasse. KOBHEN-lassen vurderes utfaset.
MTB	14	
Minelegger	2	HAUK-klasse under oppdatering.
Landgangsfartøy	5	
75 mm artillerifort	6	Vurderes utfaset.
120 mm artillerifort	3	
Lett missilbatteri (LMB)	9	Under anskaffelse.
Kontrollerbare minefelt	3	Modernisering pågår.
Torpedobatteri	3	
Fregatt (Oslo-lassen)	4	Derav et fartøy i reserve. KNM Stavanger vurderes utfaset. 5 nye fregatter er under anskaffelse/utvikling. Utviklingsfase pågår i prosjektet nye sjømålsmissiler.
Kystvaktfartøy	4	I tillegg innleide fartøyer, samt indre kystvakt, isforsterket fartøy (KV Svalbard) er under bygging.
Minerydder	9	Nytt sveipemateriell til ALTA-klasse minesveipere er under anskaffelse.
Minekontrollfartøy	1	
Kystradar	13	Vurderes modernisert i Sør-Norge.

Tabell 3.5 Strukturenheter Luftforsvaret

Strukturenheter	Antall	Tiltak i 2001
F-16 kampfly	58	4 operative skvadroner, levetidsforlengelse (MLU) pågår fram til 2002, nye roller vurderes. Leveranser til elektronisk egenbeskyttelse pågår
DA 20 EK/transportfly	3	
Maritime fly (Orion)	6	2 vurderes utfaset.
Middelstunge transportfly (C-130)	6	1 tatt ut av fredsdrift.
Lette transportfly (DHC-6)	3	Foreslått utfaset.
Transporthelikoptre (Bell 412)	18	
Maritime helikoptre (Lynx)	6	
Redningshelikoptre (Sea King)	12	
Radarsensorer	11	Luftkommando- og kontrollstasjonene er under vurdering.
NASAMS-batteri	6	
RB-70 missilbatteri	10	
FCS 2000/L 70	10	Mobiliseringslagring. Styrkeproduksjon er stanset.
Hovedbaser	4	Vurderes.
Deployeringsbaser	8	Vurderes.

3.4.4 Luftforsvaret

Luftforsvarets hovedbidrag til invasjon- og territorialforsvaret er evnen til å oppnå kontroll over et luftområde av begrenset geografisk utstrekning, i et begrenset tidsrom. Kampfly er en forutsetning for å kunne hevde suverenitet i eget luftrom. Kampflyvåpenet, sammen med luftkommando- og kontrollsystemet, hoved- og deployeringsbaser, samt luftvernet, utgjør de viktigste delene av områdeluftforsvaret. Utviklingen av Luftforsvarets krigsstruktur videreføres med hensyn til økt satsing på mobilitet og fleksibilitet innen alle operative avdelinger. F-5 kampfly er utfaset av krigsstrukturen og 336 Skvadron er nedlagt i henhold til Stortingets behandling av Innst. S. nr. 38 (1999-2000), jf. St.prp. nr. 89. (1998-1999). Tre lette transportfly DHC-6/Twin Otter er foreslått utfaset og 719 Skvadron ved Bodø hovedflystasjon nedlagt, jf. St.prp. nr. 75 (1999-2000).

3.5 Operativ evne

Forsvaret skal ha en reaksjonsevne, stridsevne og utholdenhet som gjør det i stand til å reagere fleksibelt og effektivt, avpasset til en oppstått situasjon. Den ordinære operativiteten må være på et nivå som gjør at Forsvaret kan settes i stand til å løse de ulike oppgavene innen klargjøringstidens lengde. Det er også viktig at Forsvaret har en utholdenhet som gjør at oppgavene kan utføres over den tid som er forutsatt. Operativ evne vil være avhengig av flere faktorer som blant annet øvelses- og treningsnivået, materiellkvalitet, logistisk støtte og ledelse.

Forsvarssjefen skal fastsette krav til reaksjonsevne og utholdenhet for Forsvarets ulike avdelinger ut fra trussel-/risikovurderinger, og i forhold til våre nasjonale og internasjonale forpliktelser.

Reduksjon av drivstoff, reservedeler, ammunisjon og trening med mer, vil over tid få stor betydning for den operative evnen til avdelingene i Forsvaret. Slike reduksjoner har blitt gjennomført over de senere årene, slik at utviklingen har vært mot en generelt lavere operativ evne. Dette innebærer at det er et presserende behov for å redusere volumet på strukturen, slik at de gjenværende avdelingene har en tilfredsstillende evne til å løse pålagte oppdrag. En videre konsekvens vil være at omfanget av Forsvarets oppdrag vil måtte reduseres i forhold til dagens ambisjonsnivå. Iverksettelse av St.meld. nr. 38 (1998-1999) vil gradvis forbedre Forsvarets beredskap og reaksjonsevne med tanke på både internasjonale operasjoner og nasjonal krisehåndtering.

3.5.1 Suverenitetshevdelse og myndighetsutøvelse

Forsvaret skal være i stand til raskt og effektivt å forhindre krenkelser av norsk territorium. Det skal også kunne isolere en konflikt ved å mobilisere hensiktsmessige ressurser til de områdene hvor en krenkelse oppstår. I fred innebærer suverenitetshevdelse å kontrollere at de som ferdes i norsk territorium har tillatelse til dette. Ved alvorlige kriser og i krig skal Forsvaret hindre fremmede makter adgang til norsk territorium. Alle forsvarsgrenene spiller en viktig rolle med å sikre og håndheve norsk suverenitet.

I fredstid er Kystvakten statens primære myndighetsutøver utenfor territorialfarvannet.

Som følge av blant annet landets sikkerhetsspolitiske behov for tilstedeværelse i havområder der vi har suverene rettigheter, vil Kystvaktens virksomhet til havs være prioritert. I tillegg har Kystvakten fått nye oppgaver som følge av at Norge er tilsluttet fiskeriregimet. Den nordøst atlantiske fiskerikommisjon (NEAFC).

Ettersom Kystvakten er blitt tildelt nye oppgaver innenfor blant annet grensekontroll i forbindelse med Schengen-avtalen og fiskerioppsyn, vil presset på Kystvaktens evne til å utføre oppgaver øke. Innenfor de foreslåtte økonomiske rammene vil aktivitetsnivået for Kystvaktens fartøyer stort sett bli opprettholdt i forhold til 2000. Et fartøy som er forbeholdt bruksvakthold foreslås imidlertid tatt ut av drift i 2001.

Det nye kystvaktfartøyet KV Svalbard er under bygging i 2001 og forventes levert i 2002. Fartøyet vil få gode isgående egenskaper og vil også kunne operere i et ABC-forurenset område. Når fartøyet blir operativt vil Kystvaktens kapasitet til å løse oppgaver i både nordområdene og i Nordsjøen bli betydelig styrket.

3.5.2 Redningshelikoptertjeneste

Forsvarets redningshelikoptertjeneste ivaretas av 330 skvadronen med avdelinger på flystasjonene Banak, Bodø, Ørland og Sola. I tillegg til de nevnte avdelinger har skvadronen ett midlertidig utplassert helikopter på Rygge hovedflystasjon. Virksomheten videreføres i 2001 innenfor eksisterende organisasjon med nåværende beredskapskrav (1 time). Helikopteret på Rygge vil være på beredskap minimum 85% av tiden. Redningshelikoptertjenesten inngår i Forsvarets krigsstruktur. Tjenesten skal utrustes og trenes for å gi 330 Skvadronen en begrenset kapasitet innen redningstjeneste under krigsforhold. Res-

sursnivået tilsier en reduksjon av aktivitetsnivået i forbindelse med styrkeproduksjonen.

Organisering og drift av redningshelikoptertjenesten i Norge er til vurdering i Justisdepartementet.

3.6 Styring

Satsing på utviklingen av et helhetlig styringssystem basert på Forsvarets styringskonsept og Økonomireglementet for Staten, blir ført videre. Fokus for dette arbeidet vil være innføring av et system for økonomistyring og effektivisering av fredsorganisasjonen. Forsvaret vil anskaffe felles integrerte forvaltningssystemer for budsjett, lønn, regnskap, anskaffelser, vedlikehold og materielladministrasjon.

Utfordringen vil være å effektivisere og tilpasse fredsorganisasjonen i sammenheng med innføring av felles informasjonssystemer. Samtidig vil det gjennomføres vurderinger i forbindelse med konkurranseutsetting av virksomhetsområder som ikke er rent militært operative. Ulike styringsformer vil bli vurdert.

3.6.1 Forsvarets logistikkorganisasjon

I St.prp. nr. 55 (1999-2000) har Regjeringen lagt frem forslag om å effektivisere logistikkfunksjonene i Forsvaret ved å etablere Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO). Det meste av Forsvarets logistikkvirksomhet blir med dette samlet i en organisasjon. Det vil bety at organiseringen, styringen og gjennomføringen av en stor del av Forsvarets drift i fredstid endres og effektiviseres gjennom opprettelsen av FLO. Virksomheten settes også i stand til å møte framtidens utfordringer, ikke minst i lys av de kommende omfattende omstillinger som Forsvaret står overfor.

Forslaget innebærer at FLO ved etablering vil bestå av forsyningskommandoene (HFK, LFK, SFK), Forsvarets tele- og datatjeneste (FTD), materielldelen av Forsvarets overkommando/Sanitetsstaben, deler av de regionale forsyning-

sskommandoene og Forsvarets øvrige verksteder og lagre. FLO skal være en del av Forsvarets militære organisasjon (FMO), med én sjef direkte underlagt Forsvarssjefen og støttet av en stab. Organisasjonen vil i hovedsak være kundefinansiert, dvs. at brukerne må betale for oppdrag og tjenester som FLO utfører. Hovedoppgaven blir å utøve fagmyndighet og forvaltningsoppgaver, dvs. anskaffe og levere materiell, forsyninger og andre varer og tjenester.

Forslaget har et innsparingspotensiale, i forhold til nåværende struktur og omfang av virksomheten, på mellom 3,8 og 4,5 milliarder kroner (nåverdi) over ca 10 år, avhengig av hvilken internstruktur Forsvarets logistikkjeneste etableres med. Innsparingspotensialet vil tas ut gradvis i perioden.

Ved etableringen vil de personellmessige konsekvensene være små. FLO vil gjennomgå en påfølgende reorganisering og tilpasning av organisasjonen. Det er foreløpig beregnet en reduksjon på om lag 600 årsverk ift. logistikkbehov som følger av hovedretningslinjer i St.meld. nr. 22. Endringene vil være jevnt fordelt over hele organisasjonen.

3.6.2 Omstilling

Arbeidet med omstilling av Forsvaret vil bli videreført. Til tross for store omorganiseringer i løpet av de siste årene, står Forsvaret fortsatt overfor et forsterket omstillingsbehov. Dette er endringer som berører struktur, arbeidsprosesser, teknologi og kultur. Endringene vil innebære nye reduksjoner og nedleggelser av virksomhet. Økt helhetstenkning er en avgjørende forutsetning for å oppnå et best mulig resultat i forhold til de utfordringene som Forsvaret står overfor. En hovedproblemstilling vil være å organisere Forsvarets fredsvirksomhet på en kosteffektiv måte. Så langt det er forenlig med overordnede sikkerhets- og forsvarspolitiske mål, vil Regjeringen søke å begrense negative konsekvenser ved omstilling av virksomheten.

Tabell 3.6 Totale opptakskvoter militære skoler:

Kategorier	Mål 00	Mål 01	Endr 00-01
Grunnleggende befalsutdanning	2200	1836	-364
Høyere utdanning med rett og plikt til yrkestilsetting	308	277	-31
Videregående høyere utdanning for befal	442	400	-42
Sum	2950	2513	-437

Forsvarsgrenvis fordeling er på de forsvargrenvise kapitler (1731-1734).

Forsvarssjefens omstillingsprogram, *ARGUS*, er etablert for å koordinere gjennomføring av nødvendige omstillinger i fredsorganisasjonen og fredsdriften. Programmet er ledelsesstyrt, har høy prioritet og skal gi målbare resultater. Programmet vil samarbeide med utredningsarbeidet for langtidsproposisjonen som vil forelegges Stortinget i begynnelsen av 2001. Langtidsproposisjonen skal bl.a. beskrive rammer og gi beslutningsgrunnlag for omstrukturering av freds- og krigsorganisasjonen i Forsvaret. Samordning og effektivisering av virksomhet på tvers av forsvargrenene vil bli vektlagt og iverksatt der dette er mulig. Det vil bli lagt vekt på tempo og effektivitet i omstillingsarbeidet, slik at innsparingspotensialet som avdekkes kan realiseres så raskt som mulig.

3.7 Utdanning og trening

Forsvarets utdanningsvirksomhet skal også i 2001 være rettet mot krigsorganisasjonens kompetansebehov. Samtidig må fredsorganisasjonen i sterkere grad tilføres den kompetanse som er nødvendig både for å kunne ivareta Forsvarets fredsoppgaver og for å kunne produsere en troverdig krigsorganisasjon. Grunnelementene i utdanningspolitikken er analyse, planlegging, utvikling og forvaltning av kompetanse. Departementets overordnede målsetting for utdanningspolitikken er å ha et høyt motivert personalkorps med nødvendig og tilstrekkelig kompetanse for å løse pålagte oppgaver og fremtidige utfordringer.

3.7.1 Befal og sivile

Utdanning vil fortsatt ha en høy prioritet for å imøtekomme konkurransen i arbeidsmarkedet og kompensere for tilfeldig avgang av spesielle personellgrupperinger. Utdanningen skal baseres på Forsvarets behov, hvor den enkelte medarbeiders karriereønsker også vektlegges. Måltrettet og planlagt kompetanseoppbygging gjennom hele tjenestetiden legges til grunn for både militært og sivilt personell. Krav til omstilling og effektiviser-

ing fremover gjør at samordning av utdanning og økt bruk av IT må utnyttes. Det vil også bli nødvendig å vurdere en ytterligere reduksjon av totale opptakskvoter til militære skoler.

3.7.2 Lærlinger

Forsvarsdepartementet vil fortsatt satse på økt inntak av lærlinger i 2001. Målet er ca. 1000 lærlinger. Forsvaret vil satse på utvidelse av fagkategoriene, aktivt rekrutteringsarbeid og å videreutvikle samarbeidet med enkeltbedrifter, opplæringskontorer og store organisasjoner.

3.7.3 Vernepliktige

Prinsippet om alminnelig verneplikt ligger fast i regjeringens politikk. Vernepliktsordningen må først og fremst tilføre Forsvaret nødvendige antall vernepliktige og sørge for tilstrekkelig utdanning. Behovet for mannskaper til den enkelte forsvargren og våpengren er avhengig av bl.a. styrkestrukturen, antall og kvalitet på allerede mobiliseringsdisponibelt personell, og det etablerte utdanningsapparat i fred. Fordelingen av utskrivningsstyrken har betydelige økonomiske konsekvenser og departementet vil legge vekt på at mannskapsfordelingen skjer etter en nøye vurdering av tjenstlige behov og tilgjengelige ressurser.

Tjenestemønster med hhv. 12 og 6 måneders førstegangstjeneste videreføres. Hovedtyngden av mannskapene får i utgangspunktet 12 måneders tjeneste, men utdanning av soldater til Hæren og Heimevernet vil bli forsøkt ivaretatt på en mer kosteffektiv måte ved å fordele et større antall soldater til 6 måneders tjeneste. Allikevel skal det tas hensyn til rekrutteringsgrunnlaget til internasjonale operasjoner. Ordningen med 9 måneders tjeneste i kystartilleriet opphører og soldatene fordeles på 12 måneders og 6 måneders tjeneste.

Det beregnede antall vernepliktige fordelt på kontingent ved første utdanningsdag blir for 2001 ca. 15 100. Dette inkluderer befalelever, lærlinger og vernepliktig akademisk befal, og tilsvarer ca. 3000 færre vernepliktige i forhold til 2000.

Tabell 3.7 Førstegangstjenestens varighet

Forsvarsgren	Varighet	Merknad
HÆREN	12 mnd	
SJØFORSVARET		
- Kystartilleriet	6 og 12 mnd	for hhv. stasjonær og mobil struktur
- for øvrige	12 mnd	
LUFTFORSVARET	12 mnd	for alle kategorier
HEIMEVERNET	6 mnd	

Gjeldende ordning, med inntil seks ukers førtidsdimittering av mannskaper med 12 måneder tjenestetid opprettholdes. Ordningen gjelder for de som har fått arbeid eller opptaksplass for videreutdanning. Det vil av praktiske årsaker for Forsvaret også i 2001 være nødvendig å videreføre ordningen med mulighet til å avkorte førstegangstjenesten med inntil 4 uker for mannskaper med 12 måneders tjeneste og inntil 2 uker for mannskaper med kortere tjenestetid. Ovennevnte tiltak ligger innenfor gjeldende romertallsvedtak og innebærer ingen endring i forhold til 2000. Det vil imidlertid være nødvendig å dimettere kontingent 08/00 (innkalt i 2000) ytterligere 2 til 5 uker utover ovennevnte. Denne kontingenten fikk i forbindelse med 2000-budsjettet en senere innkalling med inntil 5 uker. Dette var et engangstilfelle som følge av ressursituasjonen. Det er ikke kapasitet til å ha både kontingent 08/00 og 08/01 inne samtidig. Det er hverken forlegningskapasitet, eller tilgjengelig befal grunnet ferieavvikling, til å betjene begge kontingentene samtidig. Det er viktig for Forsvaret å komme tilbake til normale innkallingsrutiner fra og med budsjettåret 2001.

Mannskaper som av ulike årsaker blir dimittert under førstegangstjenesten, kan overføres til Heimevernet når minimum 3 måneder førstegangstjeneste er avviklet i forsvarsgrenen og Heimevernets samtykke foreligger.

Utgangspunktet for forvaltning av vernepliktig personell i Forsvaret er bestemmelsene i lov om verneplikt av 17. juli 1953 nr. 29 og lov om heimevern av 17. juli 1953 nr. 28. Som nedfelt i disse lovene vedtar Stortinget hvert år lengden på førstegangstjenesten, repetisjons- og heimevernstjenesten.

Førstegangstjenestens varighet

Regjeringen foreslår at lengden av førstegangstjenesten i 2000 for de forskjellige forsvarsgrener og våpenarter fastsettes som følger:

Repetisjons- og heimevernstjeneste

Det vil bli reduksjoner på de lavest prioriterte repetisjonsøvelsene. Dette representerer en mindre justering i forhold til fjoråret, innenfor dagens differensierte tjenestemønster. For HV planlegges det en reell aktivitetsøkning ved at tjenstedagene oppjusteres med 10%. Imidlertid vil det fortsatt være behov for en differensiering av tjenestemønsteret. Ca 290 av totalt 540 områdeenheter vil trene hele styrken. De øvrige vil bare trene befalet eller ikke bli øvet. Trening av befal og spesialister skal prioriteres. Luftheimevernet vil øve for første gang etter omorganiseringen.

Repetisjonstjeneste i Forsvaret foreslås i 2001 gjennomført etter retningslinjer, vist i tabell 3.8, for alle kategorier mobiliseringsdisponert personell.

Tabell 3.8 Repetisjons- og heimevernstjenestens varighet

Forsvarsgren	Varighet
HÆREN	Inntil 21 dager.
SJØFORSVARET	
- Kystartilleriet	Inntil 20 dager.
- Øvrige	Inntil 10 dager.
LUFTFORSVARET	Inntil 20 dager.
HEIMEVERNET	Inntil 6 dager, eller 50 timers fritidstjeneste, eventuelt en kombinasjon av disse.

3.7.4 Øving

Grunnlaget for øvelses- og treningsvirksomheten vil alltid være forsvarsstrukturen, de til enhver tid gjeldende forsvarsplaner og de overordnede målsettingene for forsvars- og sikkerhetspolitikken. I henhold til St.meld. nr. 22 (1997-1998), skal Forsvaret bidra til å oppnå de forsvarspolitiske mål ved:

- militær tilstedeværelse og synlighet
- evne til å framskaffe og utveksle risikovurderinger og tidlige varsler
- evne til å håndtere episoder og kriser
- evne til å forsvare norsk land-, sjø- og luftterritorium mot militære angrep
- evne til militært samvirke med allierte og deltagelse i internasjonale styrkestrukturer og operasjoner
- forsvarsrelatert samarbeid med andre land og innenfor internasjonale organisasjoner.

I forbindelse med framleggingen av ny langtidsproposisjon i 2001, vil øvelsesvirksomheten bli prioritert for de strukturelementer som mest sannsynlig vil bestå fremover.

Som følge av innføringen av ny kommandostruktur iverksetter NATO i 2001 en ny fire års øvelsessyklus. Dette innebærer trolig at Norge kommer til å være vert for færre store NATO-øvelser i de kommende årene, noe som igjen kan føre til redusert alliert tilstedeværelse i landet. Den neste store allierte øvelsen i Norge vil først finne sted i 2002 i forbindelse med Battle Griffin og Strong Resolve.

Som følge av at Norge overtar ledelsen av hovedkvarteret for KFOR-styrken, vil øvelsesaktiviteten bli redusert i 2001. Dette gjelder først og fremst for det nyutviklede nasjonale øvingskonseptet Joint Winter. Øvelsen vil i 2001 bli gjennomført på et lavere ambisjonsnivå enn i 2000. Øvelsen for totalforsvaret om håndtering av sikkerhetspolitiske kriser, øvelse TOTEX, kanselleres. Dette må ses i sammenheng med det betydelige arbeidet som nå legges ned i forbindelse med den nye langtidsproposisjonen for Forsvaret. Militære og sivile myndigheter vil i tiden fremover sammen vurdere nytt øvelseskonsept. Dette skal være tilpasset fremtidens utfordringer. Norge vil imidlertid delta i NATOs krisehåndteringsøvelse CMX, som er en øvelse for å teste krisehåndteringsprosedyrer og konsultasjon-

sprosessen mellom NATO som organisasjon og de enkelte landene.

Blant de høyest prioriterte øvelsene i 2001 vil være den databaserte artikkel 5-øvelsen Certain Benefit, som er en øvelse med vekt på ledelseelementene. Nordic Peace blir den viktigste "In the Spirit of PfP"-øvelsen i 2001. Øvelsen vil bli lokalisert til Troms. Videre vil øvelser med våre reaksjonsstyrker ha høy prioritet i 2001 for blant annet å møte Norges forpliktelser overfor våre allierte.

3.8 Investeringer

Forsvarets oppgaver, struktur og virksomhet vil bli gjennomgått i den kommende langtidsproposisjonen, og fulgt opp med forslag om strukturelle og organisasjonsmessige endringer, herunder en ny investeringsprofil. Handlefrihet er oppnådd bl. a. ved at den planlagte anskaffelsen av nye kampfly til erstatning for F-5 jagerfly og tapte F-16 kampfly, er terminert, i tråd med Stortingets beslutning om ikke å gjennomføre prosjektet, jf. Innst. S. nr. 238 (1999-2000) jf. St.prp. nr. 58 (1999-2000).

På lengre sikt er det imidlertid behov for å erstatte dagens kampflypark av oppdaterte F-16 fly, jf. omtale under kap. 1760. Forsvaret vil satse på utvikling av kapasiteter til kampflyvåpenet med de oppdaterte F-16 som plattform. Det er nødvendig med en fornyet gjennomgang av MTB-våpenets funksjon og plass i framtidig styrkestruktur, og regjeringen vil ta stilling til eventuell anskaffelse (produksjonsstart) av nye SKJOLD-klasse MTB i forbindelse med utarbeidelsen av langtidsproposisjonen. Det er en prioritet å gjennomføre bygningsmessige tiltak som følger materiellanskaffelser. Store materiellanskaffelser bidrar til et fortsatt stort behov for nye byggeprosjekter.

Forsvarets struktur er inne i en omfattende endringsprosess, og investeringer i nye bygg og anlegg søkes gjennomført på en slik måte at det ikke investeres i formål/områder/ bygg som kan vise seg ikke å bli en del av ny struktur. Dette tilsier en restriktiv linje i forhold til nye prosjekter og kritisk vurdering av pågående. Forsvarets fremtidige organisasjon vil ha færre etableringer, og det vil bli en konsentrasjon av flere funksjoner i hvert etablissement, slik at driftsfordeler oppnås. Målet er også å imøtekomme og evt utbedre krav og pålegg i forhold til sivile myndigheters lover og forskrifter.

Tabell 3.9 Nye viktige investeringsprosjekter i 2001

Formål/ System	Prosjekter	Struktur	(i mill. kr.)
			Totalprosjektets kostnadsramme (Kap 1760 post 01, 45 og 47)
<i>Maritime helikoptre</i>	Enhetshelikopter	Sjøforsvar	4 814
<i>Panserbekjempelse</i>	Brukte Leopard 2 A4	Landforsvar	1 493
<i>Administrative systemer</i>	FISBasis	Felles	1 070
<i>Støtte/ logistikk</i>	FOLAT Kjeller lab tjeneste	Støtte	36
<i>Forvaltning</i>	Setermoen forvaltnings- bygg	Landforsvar	46
<i>Kvarterforlegning</i>	Kolsås kvarterbygg	Felles	120

Det er et kontinuerlig press på driftsbudsjettet som gjør det vanskelig å følge opp investeringsplanene som forutsatt. Dette skyldes bl.a. innføring av avanserte og ressurskrevende våpensystemer og at omstillingstiltak ikke har gitt den forventede effekt. Det er fortsatt et mål fornyelse av strukturen skal skjerms i størst mulig grad. Imidlertid kan vanskeligheten med å frigjøre midler til den framtidige forventede omstilling medføre at driftsutgiftene må økes en periode før tiltak som iverksettes begynner å gi effekt. Dette kan medføre at investeringsrammen for en periode må reduseres.

NATOs fellesfinansierte ressursprogrammer

De fellesfinansierte programmene har bidratt til at NATO har kunnet bygge opp en effektiv militær og sivil organisasjon og infrastruktur. I tillegg har programmene stor politisk verdi gjennom den solidaritet og helhetlige planlegging som blir vist gjennom fellesfinansiering. Norges deltakelse i ressursprogrammene er preget av vilje til solidarisk innsats og ønsket om å fremstå som en kompetent og pålitelig alliert som bærer sin del av byrdene. Målet er å videreutvikle NATOs evne til å løse et vidt spekter av oppgaver, og at alliansen forblir en dynamisk og troverdig aktør i internasjonal politikk. Ressursprogrammene er på 1990-tallet blitt betydelig redusert. Særlig på investeringssiden har programmet blitt redusert i omfang, og kravene til felles-finansiering er skjerpet. Dagens budsjettsituasjon er preget av ubalanser, med økende press på driftssiden og lavt forbruk på investeringssiden. Som følge av NATOs utvidede oppgaver og nye initiativ, er det forventet at presset også vil øke på investeringssiden. En

rekke militære kapasiteter som er knyttet til gjennomføringen av Defence Capabilities Initiative (DCI) er identifisert som deler av de felles finansierte ressursprogrammene. Dette gjelder blant annet områdene NATOs felles luftforsvarssystemer, kommando-, kontroll- og informasjonssystemer og logistikkstøttesystemer. I løpet av de nærmeste årene vil behovet for økte drifts- og investeringsmidler føre til behov for å øke budsjettnivåene. Nasjonenes bidrag til ressursprogrammene utgjør imidlertid kun marginale deler av de nasjonale forsvarsbudsjetter, og en økning av budsjettnivåene vil således kunne uttrykke nasjonenes politiske vilje til å følge opp Alliansens nye initiativ. Utover den politiske verdi som de felles finansierte programmene representerer, vil norsk industri ha interesser i programmene. Programmene gir norsk industri muligheter til oppdrag i nasjonale og internasjonale investeringsprosjekter for NATO. For norsk næringsliv representerer slike oppdrag en betydelige verdi i form eksportmuligheter og tilgang til internasjonalt forsvarsteknisk samarbeid.

3.8.1 Materiell

Prioriteringer

Anskaffelse av nye fregatter og tilhørende prosjekter går etter planen. Når det gjelder anskaffelse av enhetshelikoptre planlegger departementet at valg av leverandør og inngåelse av kontrakt skjer i 2001. Videre planlegges det oppstart av to nye prosjekter som vil gi Hæren materiell som anses nødvendig for deltakelse i internasjonale operasjoner.

Tabell 3.10 Nye og endrede kategori 1-prosjekter i systemene.

(i mill. kr)			
Endringer	System	Prosjektnavn	Kostnadsramme
Ny	<i>Maritime helikoptre</i>	Enhetshelikopter	4 814
Ny	<i>Panserbekjempelse</i>	Brukt Leopard 2 A4	1 493
Ny	<i>Administrative systemer</i>	FISBasis	1 070
Reduksjon	<i>Pansrede kjøretøyer</i>	Pansrede spesialkjøretøy	1 187
Reduksjon	<i>Landtransport</i>	Nye beltevogner	514
Reduksjon	<i>Overlevelse/beskyttelse</i>	Soldatutrustning	436
Reduksjon	<i>Pansrede kjøretøyer</i>	Pansrede brukte spesialkjøretøy	414
Til kat 2	<i>Panserbekjempelse</i>	Stormpanservogn	2 596
Til kat 2	<i>Rakett- og rørartilleri</i>	Artillerilokalisering	505

Porteføljen

Det foreslås godkjent tre nye større anskaffelser (kategori-1 prosjekter). De nye prosjektene er nærmere omtalt i kap 1760 post 45 vil bli gjenstand for ekstern kvalitetssikring. Videre foreslås kostnadsrammen redusert på fire løpende kategori-1 prosjekter, samt overføring av to prosjekter til lavere kategori. Med disse endringene i porteføljen vil det være 22 pågående kategori-1 prosjekter

Det første nye prosjektet i tabell 3.10, Enhetshelikopter, omfatter anskaffelse av helikoptre til de nye fregattene og utskifting av dagens Lynx Kystvakt-helikoptre.

Det andre nye prosjektet, Brukte Leopard 2 A4, omfatter anskaffelse av inntil 56 brukte stridsvogner. Vognene skal erstatte tilsvarende gamle vogner av typen Leopard 1 A1.

Det tredje nye prosjektet, FISBasis, omfatter felles informasjonssystemer (FIS) som skal dekke hele Forsvarets organisasjon. For å understøtte dette skal det innføres en felles IS infrastruktur (system FISBasis) med felles konsepter og løsnin-

ger for drift, vedlikehold, sikkerhet, brukerstøtte, opplæring etc. Prosjektet skal også etablere og bemanne det sentrale organisasjonsleddet i Forsvaret for drift av system FISBasis.

Videre planlegges det oppstart av ett nytt prosjekt som vil gi Hæren materiell som anses nødvendig for deltakelse i internasjonale operasjoner.

3.8.2 Eiendom, bygg- og anleggsinvesteringer**Prioriteringer**

I 2001 vil det kun investeres på steder der Forsvaret sannsynligvis vil være i fremtidig struktur.

Porteføljen - nasjonalfinansiert

Det foreslås 3 nye og to endrede prosjekter for 2001. Etter endringene i porteføljen vil det være 22 store eiendom, bygg- og anleggsprosjekter. Det vil også være flere prosjekter under 25 mill. kr der det legges vekt på prosjekter som bidrar til realiseringen av de kommende omstillings- og rasjonaliseringstiltak.

Tabell 3.11 Viktige milepæler i 2001.

(i mill. kr)			
System	Kategori 1 prosjekt	Milepæler	Forventet utbetaling i 2001
<i>Eskortefartøy</i>	Nye fregatter	Utviklingsfase pågår	1 631
<i>Maritime helikoptre</i>	Enhetshelikopter	Inngåelse av kontrakt	362
<i>Kystvakt</i>	KV Svalbard	Bygging pågår	275
<i>Administrative systemer</i>	FISBasis	Inngåelse av kontrakt	264
<i>KKI-samband</i>	Multirolle radio	Leveranse	246
<i>Panserbekjempelse</i>	Stormpanservogn	Leveranse	229

Tabell 3.12 Nye og endrede EBA investeringer 2001 (nasjonalfinansierte)

					(i mill. kr)
Endring	Strukturdel	Sted	Prosjektnavn	Kostnadsramme	Utbetaling 2001
Ny	Felles - støtte	Kjeller	FOLAT-teknologiske prosesser	36	30
Ny	Landforsvar	Setermoen	Forvaltningsbygg	58	17
Ny	Felles – støtte	Kolsås	Kvarterforlegning	120	30
Endring	Landforsvar	Maukstadmoen	Forvaltningsbygg	49	20
Endring	Landforsvar og Luftforsvar	Åmot	Regionskytefelt – forberedende aktiviteter	130	90

Porteføljen - fellesfinansiert

Fellesfinansiert bygge- og anleggsvirksomhet i Norge vil i 2001 i det alt vesentlige bestå av videreføring av varslingsradarene, samt et større antall mindre prosjekter.

3.9 Drift og vedlikehold**3.9.1 Materiell**

Driftssituasjonen tvinger frem prioriteringer innen drift og vedlikehold som bl.a. har konsekvenser for tilgjengeligheten av materiell og operativ evne. Materiell som planlegges beholdt på sikt skal prioriteres. Arbeidet med å samordne materiellforvaltningene og forbedre logistikkprosessene vil bli videreført i 2001 både gjennom prosjekt ARGUS og prosjekt LOGSTRAT.

Ammunisjon til øving vil kun anskaffes til et minimum av avdelingsutdanning i Hæren. Man vil søke å opprettholde et kompetansenivå man anser nødvendig for å kunne bygge opp igjen kompetansen på avdelingsnivå når de nødvendige driftsinnsparer er realisert. Likeledes vil man bruke av og redusere drivstofflagrene i Forsvaret for å kunne gjennomføre virksomheten iht målene. Omfanget er størst for Hærens lagre. Dette er et resultat av det anstrengte ressursnivået og viser behovet for å rasjonalisere driftsutgiftene drastisk.

3.9.2 Eiendom, bygg og anlegg

Forvaltning, drift og vedlikehold omfatter disponering og bruk av Forsvarets etablissementer, bygg og anlegg. I tillegg kommer drift og nødvendig vedlikehold for å opprettholde den tekniske og funksjonelle standard. Den lokale forvaltningsmyndighet skal gjennom forsvarlig ved-

likehold opprettholde verdien av eiendom, bygg og anlegg som forvaltes, og søke å avvikle tyn- gende leieforhold. Lokal forvaltningsmyndighet skal videre ta initiativ til å få fasen ut unødvendig bygningsmasse.

Som en følge av nye krav til helse, miljø og sikkerhet vil Forsvaret fortløpende måtte investere i nye bygg og modernisere eldre bygningsmasse. Nytt utstyr som installeres er ofte mer teknisk avansert og energikrevende. I tillegg øker kravene til funksjonalitet, komfort og teknikk, noe som fører til økte driftsutgifter. Den langsiktige målsetningen er å redusere de samlede drifts- og vedlikeholdsutgiftene, gjennom en intensivert reduksjon av bygningsmassen de nærmeste årene. Dette vil muliggjøre en styrking av vedlikeholdet av gjenværende bygningsmasse, og frigjøre midler til annen prioritert virksomhet.

Utrangering og avhending av fast eiendom som det ikke lenger er behov for er fortsatt et viktig virkemiddel for å oppnå driftsreduksjoner og skaffe inntekter til bl.a. refinansiering av bygningsmassen.

3.10 Organisering

Arbeidet med utvikling av Forsvarets struktur vil bli ført videre med bakgrunn i anbefalingene fra Forsvarsstudien 2000 og Forsvarspolitisk utvalg. Anbefalingene medfører radikal omstilling både i krigs- og fredsorganisasjonen. Dette gjelder så vel nedbemanning som nedleggelse av avdelinger, avhending av materiell og salg av eiendom. Det skal etableres et akseptabelt driftsnivå som skal muliggjøre nødvendige fremtidige investeringer. Det nye forsvaret blir et mindre forsvar, men med bedre kvalitet og høyere reaksjonsevne i de gjenværende elementene. Styrende for dette vil være fleksibilitet i organisering og innretning av Forsvaret. I tillegg til de økonomiske og sikkerhet-

spolitiske rammebetingelsene, er krav til opprettholdelse og utvikling av kompetanse dimensjonerende for strukturen. Videre vil det være behov for å kraftsamle Forsvarets virksomhet til færre geografiske steder og med betydelig reduksjon i bemanningen. I dette ligger også en reduksjon av stabs, støtte og ledelsenheter og en styrket strategisk ledelse av Forsvaret.

Grunnlaget for konkrete forslag til endring av Forsvaret og ny krigs- og fredsorganisasjon er besluttet fremskaffet i et integrert samarbeid mellom Forsvarsdepartementet og Forsvarets overkommando. Årsaken er behovet for å holde momentum i prosessen med utforming av et beslutningsgrunnlag, spesielt vedrørende fredsorganisasjonens utvikling i forhold til anbefalingene i Forsvarsstudien 2000 og innstillingen fra Forsvarspolitisk utvalg.

Arbeidet med omorganiseringen av Forsvaret vil kunne ut i en langtidsproposisjon som Regjeringen vil legge frem for Stortinget i tidlig i 2001. I tillegg til å redegjøre for regjeringens hovedretningslinjer for Forsvarets virksomhet og utvikling (meldingsdel), vil proposisjonen inneholde konkrete og helhetlige forslag til omstillingstiltak som Stortinget vil bli invitert til å slutte seg til (vedtaksdel).

3.11 Personell

Departementets overordnede mål for personellpolitikken er å ha et høyt motivert personellkorps med tilstrekkelig kompetanse til å løse Forsvarets oppgaver. Gjennomføring av dette har hatt og vil fortsatt ha høy prioritet. De personellpolitiske områdene favner rekruttering, kompetanse, karriere, utvelgelse og utvikling av ledere, likestilling, lønn, familie og HMS-arbeid (helse, miljø og sikkerhet). Omstillingspolitikken innen personellområdet, jf. St.meld. nr. 31 (1992-93), vil i hovedsak ligge fast. Dette innebærer at man vil søke å redusere antall ansatte i Forsvaret slik at driftsutgiftene kan reduseres.

Departementet har til hensikt å justere gradsnivået for militære enheter i tråd med utviklingen ellers i statsforvaltningen.

Tilpasningen av Forsvarets styrkestruktur og organisasjon til fremtidige oppgaver skal intensiveres. En mindre organisasjon vil gi utslag i et redusert behov for ulike kompetanser. En stor utfordring i 2001 vil derfor bli å utarbeide en plan for omstilling av personellressursene på bakgrunn av en forventet reduksjon av Forsvarets organisasjon. I den forbindelse har Regjeringen allerede vedtatt nye omstillingstiltak for personell.

I den kommende omstillingsprosessen vil det være helt sentralt å arbeide for å beholde personell med spesielt viktig kompetanse for Forsvaret. Det personellet som fortsetter i Forsvaret må også bli godt ivaretatt. Til nå har det vært en for sterk avgang i enkelte personellgrupper, særlig blant yngre offiserer. Antall personer som har søkt permisjon er imidlertid synkende.

Regjeringen vil fortsatt satse på å øke andelen kvinner i Forsvaret. Det er nå utarbeidet en "Handlingsplan for økt kvinneandel i Forsvaret" som vil bli fulgt opp videre i 2001. Handlingsplanen er fokusert rundt tre hovedområder; forankring i ledersjiktet, hvordan beholde de kvinner som allerede er i Forsvaret og hvordan man skal rekruttere. Målsettingen om 7% kvinnelig befall og verve i alle forsvarsgrener og 20% kvinner i sivile lederstillinger innen 2005 ligger fast.

Arbeidet med å øke andelen av personer med innvandrerbakgrunn til Forsvaret vil fortsette. I løpet av 2001 er målet 4% elever med innvandrerbakgrunn til grunnleggende befalsutdanning og utdanning som gir rett til yrkestilsetting. For sivile stillinger er målet 5%.

Arbeidet med å rekruttere personell til internasjonale operasjoner vil bli gitt høy oppmerksomhet. De personellmessige tiltakene som er nedfelt i St.meld. nr. 38 (1998-1999), jf. Innst. S. nr. 152 (1999-2000), vil kunne gi en god og forutsigbar rekruttering.

Tabell 3.13 Oversikt over bemanningen i Forsvaret i 2000

Kap	Navn	Årsverk
1700	Forsvarsdepartementet	200
1710	Fellesinstitusjoner og statsforetak under Forsvarsdepartementet	
	Forsvarets tele- og datatjeneste	552
	Forsvarets forskningsinstitutt	497
	Forsvarets bygningstjeneste	370
	Forsvarets boligstjeneste	10
1720-1791 og 1795	Forsvarets militære organisasjon (med unntak av personell i FN- og NATO-ledete operasjoner i utlandet)	21 219
1792	Norske styrker i FN- og NATO-ledede operasjoner i utlandet	1 377
<i>Sum</i>		24 225

Oversikt pr. 1. august 2000.

3.12 Forskning og utvikling

Forskning og utvikling (FoU) i Forsvaret skal bidra til en kostnadseffektiv og rasjonell utvikling innen alle felter av den militære og politiske ledelsens ansvarsområde ved å sikre et best mulig kunnskapsgrunnlag for virksomheten.

Forsvarets egne FoU-organer skal konsentrere sin virksomhet på områder der Forsvarets behov ikke kan dekkes på en hensiktsmessig måte av andre. FoU av betydning for Forsvaret utføres både av Forsvarets egne organer og av universiteter/høgskoler, sivile forskningsinstitutter og industrien. Forsvarets egne FoU-organer skal dekke behovene innenfor områder hvor det ikke eksisterer tilfredsstillende sivil kompetanse.

FoU i Forsvaret skal i 2001, og påfølgende år, tilrettelegge forutsetninger og grunnlag for å oppnå langtidsmeldingens målsettinger for forsvarets utvikling.

Forsvarsforskningen skal

- bidra til forståelse og vurdering av de alminnelige vitenskapelige og tekniske utviklingskonsekvenser for vårt lands sikkerhetsmessige situasjon
- avklare fundamentale teknologiske forutsetninger for forsvarsutviklingen som basis for senere konseptvalg og materiellprosjekter
- gjennom analyser og studier støtte utviklingen av Forsvarets struktur
- utføre kostnads-, nytte- og effektivitetsstudier til støtte for materiellvalg og foreta/bidra til teknisk og operativ verifikasjon av materiellets yteevne

- utvikle konsepter og prototyper av forsvarsmateriell
- etablere kontakter med forsknings- og utviklingsmiljøer i andre land for kompetanseoppbygging

Forsvarets FoU-innsats skal fordeles på seks hovedsektorer:

- Sikkerhets- og forsvarspolitiske studier
- Strukturanalyser
- Grunnleggende vitenskapelige, tekniske og medisinske studier av betydning for forsvarssplanleggingen
- Teknologi- og materiellutvikling i forbindelse med Forsvarets materiellanskaffelser
- Ledelses- og militærpsykologiske aspekter ved moderne krigføring og militære operasjoner under fremmedartede betingelser
- Miljømessige konsekvenser av militær virksomhet.

3.12.1 Forsvarets forskningsinstitutt

Forsvarets forskningsinstitutt er et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter. Instituttet skal drive forskning og utvikling som dekker Forsvarets behov og gi råd til Forsvarets politiske og militære ledelse i faglige spørsmål innen instituttets arbeidsområde, jf. kap 1710.

3.13 Informasjonssystemer

Ved innføring og bruk av informasjonssystemer i Forsvaret vil det bli lagt vekt på å bedre grunnlaget for styring, økt produktivitet og kval-

itet på produkter og tjenester. Videre prioriteres valg av fellesløsninger og høy kompetanse vil vektlegges for å kunne utnytte potensialet i informasjonssystemene. Arbeidet med sikkerhet og sårbarhet videreføres i 2001.

Innføringen av informasjonssystemer skal bidra til effektivisering av Forsvarets fredsorganisasjon. Et tiltak er å etablere ny felles basisplattform med felles basis infrastruktur, felles kontorstøtte og felles drift (prosjekt FISBasis). Dette tiltaket videreføres i 2001. For å få gevinst av de betydelige investeringene som foretas vil Regjeringen som en oppfølging av St.meld. nr. 22 (1997-1998) påse at innføring av informasjonssystemer blir sett i sammenheng med omstilling av Forsvaret. En oppdatering av planene for økonomi- og lønssystem har derfor vært nødvendig. Dette blir erstattet med felles integrert forvaltningssystem (Prosjekt GOLF) som skal dekke funksjonsområdene budsjett, regnskap, lønn, anskaffelse, materielladministrasjon og vedlikehold. Videre utvikling av sektor- og forsvarsgrenvise løsninger er stanset.

Prosjektene GOLF og FISBasis har planer som er tilpasset hverandres fremdrift for å sikre at nødvendig grunnleggende infrastruktur er på plass når GOLF ruller ut sine løsninger for felles integrert forvaltningssystem. Tilsvarende ivaretar også planene for videre utbygging av kommunikasjonsløsninger at det er nødvendig kapasitet i Forsvarets kommunikasjonsnett. Planene er skalert ned og tilpasset disse kravene, slik at det ikke kan forventes større reservekapasitet noen steder de første årene. Planene er også sårbare for ytterligere utsettelse for nedskjæringer, da dette vil føre til forsinkelser og ekstra kostnader.

3.14 Miljøvernarbeid i forsvarssektoren

Forsvarsdepartementet har ansvaret for å gjennomføre regjeringens miljøvernpolitikk i forsvarssektoren. Dette innebærer blant annet utforming og styring av miljøvernpolitikken for Forsvaret, samordning av spørsmål knyttet til det ytre miljø og arbeidsmiljø, og internasjonal oppfølging av forsvarsrelaterte miljøspørsmål. Det grunnleggende prinsippet om at den som forurensar, skal betale for skader og at ansvar skal gjøres gjeldende, er styrende for sektorens virksomhet.

Forsvarets fremtidige utvikling og utførelse av virksomhet må være basert på en bærekraftig utvikling. De allerede eksisterende miljøproblemer må reduseres, og nye problemer må forebygges. Forsvaret må ta sin del av ansvaret for å

verne om miljøet på linje med resten av samfunnet.

Forsvaret vil videreføre og iverksette nødvendige tiltak for å sikre at lover, bestemmelser og forskrifter innenfor miljøvern blir fulgt. Det vil videre bli iverksatt tiltak for å unngå, redusere eller begrense skadevirkningene på eget personell, miljø og samfunn, herunder redusere bruk og utslipp av farlige eller giftige stoffer. Det er et uttrykt mål at Forsvarets virksomhet ikke skal skade grunnlaget for det stedlige biologiske mangfold og bevaringsverdige objekter eller områder. Dette søkes oppnådd gjennom godkjente verneplaner, og dels ved tiltak knyttet til militær virksomhet og trening.

Gjennomføringen av Miljøledelsessystemet i Forsvaret som ble påbegynt i 1999, videreføres i 2001. Systemet skal være innført i 2004. Prosjektledere og miljøvernoffiserer utdannes fortløpende etter planen. Det tas sikte på å utarbeide og distribuere håndbøker innen planlegging av øvelser, materiellforvaltning og avfallshåndtering, også under øvelsesforhold.

Som en del av vernet av det biologiske mangfoldet, vil Forsvaret bidra til registreringer av utvalgte elementer av dette, og iverksette eventuelle vernetiltak iverksettes. Deler av Forsvarets øvingsområder nyttes av allmennheten til friluftsliv, og Forsvaret vil bidra til å opprettholde flerbruken av områdene ved å registrere hvilke områder som er omfattet av flerbruksplaner. En viktig oppgave vil være vern og vedlikehold av kulturminner, samt å få inntegnet slike områder på Forsvarets operative kartverk.

Det vil også bli utført tiltak for å rette opp skader av tidligere forurensninger i hav og vann. Forsvaret står overfor flere utfordringer, ikke minst hvordan finansieringen av prosjektene skal finne sted. En bevisst satsning pågår for å finne miljøvennlige erstatningsprodukter for de miljøfarlige kjemikaliene som Forsvaret har brukt blant annet i verksteder og til bygningsteknisk vedlikehold. Forsvarets bygningstjeneste deltar i prosjektet Grønn stat. Gjennom dette prosjektet skal miljøhensyn bedre integreres ved anskaffelse av bygg, eiendom og anlegg til Forsvaret.

Som tidligere nevnt er det også arbeid på gang med å redusere mengden av avfall, og øke graden av gjenvinnbart avfall. Samtidig vil også arbeidet med å redusere støy fra militær virksomhet bli viktig for å unngå skjerping av rammene for støy for militær øving og trening.

Internasjonalt miljøarbeid videreføres gjennom oppfølging av bilaterale avtaler med andre lands forsvarsmyndigheter. Arbeidet skal

redusere miljøtrusler med mulige konsekvenser for Norge. Dette miljøsamarbeidet mellom forsvarsmyndighetene bidrar til å bygge tillit. Regjeringen ser det fremdeles som en oppgave å overføre erfaringer for å ivareta miljøhensyn til land i Øst-Europa, som er i ferd med å bygge opp denne siden i sine væpnede styrker. AMEC-prosjektet som retter seg mot miljøproblemer fra militære kilder i arktiske strøk, videreføres overfor USA og Russland.

For 2001 er det planlagt at rundt 564 mill. kr vil bli brukt til forskjellige miljøtiltak. Det forventes at ressurstilgangen til dette formålet vil bli redusert med rundt 8 mill. kr i forhold til 2000.

4 Rapport for virksomheten i 1999

4.1 Innledning

1999 var det første året i planperioden 1999-2002. Perioden kjennetegnes av ambisjonene om å konsolidere driftsnivået, fortsatt omstilling av Forsvarets virksomhet i fred og at driftskostnadene på noe sikt stabiliseres for å kunne gjennomføre de store investeringene som Forsvaret står foran.

Resultatene for 1999 viser at årsproduksjonen i 1999 har hatt den forventede måloppnåelsen på det langsiktige kravet om driftsstabilisering. Strukturendringer som ligger til grunn for den fortsatte omstillingen av Forsvaret hadde også i 1999 en for lav endringstakt. Samlet sett viser resultatet for 1999 at det er behov for å foreta nye veivalg og utforme en ny, helhetlig forsvarspolitik for å skape en bedre og langsiktig balanse mellom Forsvarets oppgaver og de tilgjengelige ressurser.

4.2 Budsjettutvikling

Ved Stortingets sluttsaldering (Blå bok) var budsjettets utgiftsramme på 24 439 mill. kr. Endringer gjennom året gjorde at budsjettet bevilgningsmessig økte til 26 302 mill. kr ved årets slutt. Dette innebar en bevilgningsøkning på 1 863 mill. kr, noe som i hovedsak skyldes bevilgning 1. og 2.halvår til internasjonale operasjoner. Nedenfor følger en skjematisk oppstilling over de bevilgningsmessige endringene i forhold til vedtatt budsjett.

I tillegg til nevnte tilleggsbevilgninger hadde Forsvaret til disposisjon overførte midler fra 1998 på 350,5 mill. kr. Overføringen ligger innenfor rammen av overføringsadgangen gitt i bevilgningsreglementet og innebærer en fleksibilitet som muliggjør en mer fornuftig ressursanvendelse. Det totale beløpet som ble overført fra 1999 til 2000 var på 230,5 mill. kr.

Budsjettet for 1999 var utarbeidet med vekt på et stramt driftsbudsjett der prioriterte områder var et nasjonalt balansert forsvar og å søke å stabilisere driftskostnadene for å kunne gjennomføre kommende store investeringer. Driftsreduksjonen ved vedtatt budsjett var på ca. 0,4% ift. 1998.

Dersom vi ser på utviklingen av driftsbudsjettet gjennom året, ser vi imidlertid at den ordinære driften eksklusive internasjonale operasjoner (post 01) er tilført i overkant av 193 mill. kr fra vedtatt budsjett til etter omgruppert budsjett. Økningen fremkommer i hovedsak i form av lønnsregulering og merinntekter. Resultatet av dette medførte at driftsbudsjettet økte totalt med 0,78 prosent. Ser vi bort fra lønnsregulering, er fremdeles driftsbudsjettet økt med 142 mill. kr. Dette skyldes i hovedsak nye stillinger ved militærkommisjonen i Brussel, merbehov på øvelse Battle Griffin og merutgifter i forbindelse med ny kommandostruktur i NATO. FTD har hatt ett merbehov i forbindelse med betaling for Microsoft-lisenser.

Tabell 4.1 Bevilgningsmessige endringer

			(i mill. kr)
+	Innst. S. nr. 190	-St.prp. nr. 62 Kosovo	305 000
+	Innst. S. nr. II	-Rev.nasj.budsjett (St.meld. nr. 2)	682 000
+		-lønnsregulering	54 500
+	Innst. S. nr. 223	-Soldatprp. nr. 87	10 566
+	Innst. S. nr. 06	-omgrupperingsprp.	810 842
+	Rammeøkning		1 862 908

4.3 Styrkestruktur

4.3.1 Felles ledelse og systemer

Arbeidet med forandring og utvikling av Forsvarets ledelses- og kommandostruktur med sikte på etablering av en fremtidsrettet organisering, ble ført videre.

4.3.2 Landforsvaret

Utvikling av Hærens krigsstruktur er en kontinuerlig prosess. I 1999 ble omorganiseringen av 6 divisjon prioritert med sikte på at ny divisjonsstruktur skal være etablert innen år 2000 ved innføring av egne krigsoppsetningsplaner for dette nivået. Krigsoppsetningsplanene for Hærens øvrige struktur er utarbeidet og ble implementert i troppelistene for 1999. Selv om Hærens krigsstruktur i hovedsak kom på plass organisatorisk sett, vil det ta tid å tilføre avdelingene det nødvendige materiell.

Konsekvensen av dette er at færre avdelinger får materiell og dette skjer over lengre tid. Heimevernets krigsstruktur ble tilpasset de operative behov innenfor en total mobiliseringsstyrke på 83 000 soldater. Luftheimevernet ble omorganisert som del av baseforsvarsorganisasjonen ved stasjoner og baser i Luftforsvaret. Omorganiseringen ble gjennomført som en del av endringer i Luftforsvarets krigsstruktur på bakgrunn av Stortingets behandling av Innst. S. nr. 244 (1997-98), jf. St.prp. nr. 45 (1997-98).

Basert på en evaluering fra 1998 ble det i løpet av 1999 etablert justert organisasjon innen 6 Divisjon, samt lager- og verkstedorganisasjonen. Kolokaliseringene av Hæren og Heimevernet ble prioritert for Agder HV-distrikt 07 og Agder regiment på Evjemoen, Nord-Trøndelag HV-distrikt 13 og Nord-Trøndelag regiment på Steinkjersannan i Steinkjer og Rogaland HV-distrikt 08 og Rogaland regiment i Vatneleieren i Sandnes. Åsegarden, Steinkjersannan og Voss leir ble tillagt funksjonen som allierte treningssentre.

4.3.3 Sjøforsvaret

Sjøforsvarets strukturbærende prosjekter ble videreført. Utfasing av fort med eks. tysk kanonmateriell ble fullført i 1999. Dette omfattet 127 mm batteriene ved Bolærne fort, Fjøløy fort, Randøya fort og Rødbergodden, jf. Budsjett-innst. S. nr. 7 (1997-98), St.prp. nr. 1 (1997-1998). To KOBHEN-klasse undervannsbåter og åtte MTB STORM-klasse er utfaset, jf. Innst. S. nr. 38 (1999-2000), St.prp. nr. 89 (1999-2000). Korshavn torpe-

dobatteri og minefeltene Bolærne, Rauøy, Krossodden, Brimse og Mastrafjord er utfaset, jf. Innst. S. nr. 203 (1998-99), St.prp. nr. 33 (1998-99). Arbeidet med å tilpasse Sjøforsvarets fredsorganisasjon til krigsstrukturen fortsatte.

Arbeidet med å iverksette endringene i Sjøforsvarets regionale organisasjon ble videreført i perioden. Avhenting av utfaset materiell ble også videreført.

4.3.4 Luftforsvaret

Utviklingen av en mobil og fleksibel luftforsvarsstruktur ble videreført. I tråd med Stortingets tilslutning til Innst. S. nr. 244 (1997-98), jf. St.prp. nr. 45 (1997-98), ble det arbeidet med sikte på å gjennomføre endringer i krigsstrukturen. Fire hovedbaser og åtte deployeringsbaser ble etablert. Endringene omfattet utarbeidelse av nye krigsoppsetningsplaner ved Luftforsvarets enheter, og etablering av Luftheimevernet. Ved behandling av Innst. S. nr. 38 (1999-00), jf. St.prp. nr. 89 (1998-99), vedtok Stortinget utfasing av kampflyet F-5 og nedleggelse av 336 skvadronen på Rygge hovedflystasjon. Oppdatering av F-16 fortsatte.

Arbeidet med revidert fredsorganisasjon ble videreført, jf. Innst. S. nr. 244 (1997-98), jf. St.prp. nr. 45 (1997-98). Kontroll- og varslingssenter Reitan ble nedlagt. Flystasjonene Torp, Evenes og Flesland endret status til mobiliseringsstatus. Baseforsvarsinspektoratet, Flytryggingssinspektoratet og Evalueringsinspektoratet ble samlokalisert ved Rygge hovedflystasjon fra 23. november 1999. Styrkeproduksjonen til kanonluftvern FCS 2000/L70 ble stanset og lagring av materiellet påbegynt, jf. Innst. S. nr. 38 (1999-2000) og St.prp. nr. 89 (1998-1999). På bakgrunn av Stortingets behandling av Budsjett-innst. S. nr. 7, jf. St.prp. nr. 1 (1998-1999), ble et midlertidig utplassert redningshelikopter på Rygge hovedflystasjon satt i operativ drift fra 22. mars 1999.

4.4 Operativ evne

Vurderingen av evnen til å løse krigsoppgavene viser ikke overraskende at Forsvaret står overfor store utfordringer i de kommende år. Det er likevel på sin plass å bemerke at de til dels negative resultatene delvis er et resultat av at evalueringen i forsvarssjefens årsrapport foretas i forhold til meget høye krav til operativitet. Vurderingsgrunnlaget for Forsvarets krigsoppgaver er operasjonskonsepter basert på en optimal organisasjonsstruktur, og full materiell- og kompetansedekn-

ing. Slike optimale forhold er forutsatt, i.h.t. gjeldende langtidsmelding, å være nådd først i 2018.

Selve metoden og målestokken for vurdering av Forsvarets operative evne er nå i ferd med å bli revidert. I fremtiden vil Forsvarets stridsevne i større grad bli vurdert også opp mot de mer dag-saktuelle sikkerhetspolitiske utfordringer.

Resultatene under Forsvarets evne til internasjonalt militært engasjement viser at det er behov for forbedret reaksjonsevne. Et mer helhetlig system for styrkegenerering for å sikre større forutsigbarhet mht. personell- og materielltilgang – slik dette er skissert i St.meld. nr. 38 (1998-99) - vil bidra til dette.

4.4.1 Kystvakten

Kystvaktens enheter var oppsatt og tilgjengelige for fredstidsoppgavene i henhold til det planlagte programmet. Fartøyene som patruljerer de ytre havområdene og fartøyer dedikert til indre kysttoppsyn, produserte noe flere patruljedøgn enn planlagt i årsprogrammet.

Videre økte antallet fiskeriinspeksjoner i forhold til 1998. Veksten i antall inspeksjoner må ses i lys av forholdsvis store konsentrasjoner av småfisk i Barentshavet, noe som førte til at enkelte områder i perioder ble stengt for fiske. Behovet for kontroll og oppsyn med aktiviteten i disse områdene var derfor stort i 1999. Parallelt med økningen av antall inspeksjoner, økte omfanget av oppbringelser, anmeldelser og advarsler.

Kystvakten yter en betydelig støtte til det sivile samfunn. I 1999 utførte Kystvakten 1216 oppdrag med varighet på 854 døgn for andre offentlige etater. Sentrale etater som mottar bistand er blant annet Politiet, Tollvesenet, Statens forurensningstilsyn, og forskningsmiljøer. Tollvesenet og Politiet er de største mottakerne av Kystvaktens tjenester.

4.4.2 Redningshelikoptertjenesten

Redningshelikopterskvadronens beredskap er opprettholdt i forhold til 1998. Sett under ett hadde avdelingene Bodø, Banak, Ørlandet og Sola en beredskap på 99,2 prosent. Det midlertidige detasjementet på Rygge hadde en beredskap på 97,9 prosent. Det ble gjennomført totalt 332 søk- og redningsoppdrag og 551 ambulanseoppdrag. 679 personer ble reddet eller assistert i 1999.

4.5 Internasjonale fredsoperasjoner

Norske styrkebidrag til internasjonale operasjoner ble holdt på et høyt nivå i 1999. Deltakelsen i internasjonale operasjoner innebærer at det må stilles meget strenge krav til de avdelingene og personellet som får oppgavene. Det er derfor lagt ned betydelige ressurser ved våre avdelinger i Hæren, Sjøforsvaret og Luftforsvaret for å støtte opp under det internasjonale bidraget. For å møte de utfordringene og krav som stilles for deltakelse i internasjonale operasjoner, er styrker fra de tre forsvarsgrenene øremerket for deltakelse i NATOs utrykningsstyrke (IRF), den flernasjonale styrken for fredsbevarende operasjoner under FN (SHIRBRIG), det nordiske samarbeidet om militære fredsstøttende virksomhet (NORDCAPS) og Den vesteuropeiske union (Forces answerable to WEU).

Den samlede militære innsatsen i internasjonale operasjoner kostet i 1999 rundt 2 mrd. kr og ca. 1350 årsverk, fordelt på blant annet SFOR, KFOR og UN Preventive Deployment Force i Makedonia (UNPREDEP). Hovedtyngden av Forsvarets innsats i internasjonale operasjoner var konsentrert på Balkan. Utover deltakelse i flernasjonale styrker i ulike land, bidro Forsvaret i 1999 med stabspersonell og observatører til støtte for en rekke operasjoner i blant annet Bosnia, Midtøsten, Øst-Timor, Sierra Leone og Kroatia.

4.6 Virksomhetsområder

4.6.1 Styling

Innføringen av styringskonseptet er videreført, hovedsakelig gjennom oppfølging av ulike prosjekter. Arbeidet med utgangspunkt i utredningen fra STYFOR-prosjektet (NOU 1999:8) ble videreført, jf. St.prp. nr. 55 (1999-2000). Nåværende forsyningskommandoer, Forsvarets tele- og datatjeneste samt materielldelen av Forsvarets overkommando/sanitetsstaben, deler av de regionale forsyningskommandoene og Forsvarets øvrige verksteder og lagre er foreslått samordnet i Forsvarets Logistikkorganisasjon.

Arbeidet med innføring av nytt økonomisystem ble videreført i en felles integrert forvaltningsløsning. Vektlegging av styling og oppfølging av underliggende etater er ført videre gjennom styringsdialogene og den nye møtestrukturen som ble innført i 2000.

4.6.2 Utdanning

Utdanning av befal og sivile

Utdanningsvirksomheten i Forsvaret har videreført de intensjoner som er beskrevet i St.meld. nr. 22 (1997-98) Langtidsmeldingen og St.meld. nr. 22 (1992-93) Om utdanning i Forsvaret. Forsvarets utdanningsvirksomhet ble gitt høy prioritet og har videreført generell kvalitetsforbedring. Utdanningsvirksomheten ble rettet mot krigsstrukturens kompetansebehov, samtidig som fredsorganisasjonen ble tilført nødvendig kompetanse. Departementet har videreført arbeidet med tilpasning av Forsvarets utdanningssystem til det sivile høgskole- og universitetssystemet.

"Strategisk plan for kompetanseutvikling i Forsvaret 1998-2002" ble videreført. I juni 1999 implementerte Forsvaret "Strategi for kompetanseutvikling i Forsvaret". Planen innebærer bl.a. at lokale sjefer ved selvstendig administrerte enheter gis ansvar for å lage handlingsplan for kompetansetiltak. Voksenopplæringen fikk utvidet sin målgruppe til å omfatte alt personell i Forsvaret uten at dette berører øremerkede midler til vernepliktige. Arbeidet med strategiplan for lederopplæring av sivilt tilsatte ble knyttet sammen med pågående utvikling av utredningsprogram for militært personell. Det ble igangsatt en egen analyse og kartlegging av kritisk kompetanse i Forsvaret.

Søknaden til grunnleggende befalsutdanning er generelt god. Det registreres imidlertid en fortsatt lav søknad til realfag og tekniske studieretninger for både Hæren og Sjøforsvaret. Også Heimevernet opplever lav søknad til utskrevet befalsutdanning. Heimvernets prøveprosjekt med utskrevet befalsutdanning i Alta har vært vellykket.

En linje ved Hærens ingeniørskole er besluttet nedlagt. Søknaden til krigsskolene er generelt

god, samtidig som rekrutteringsarbeidet opprettholdes.

Lærlinger

Forsvarsdepartementet har de siste årene hatt en god økning av antall lærlinger i tråd med Regjeringens satsing på etablering av lærlingekontrakter. Lærlingordningen har også i 1999 medført en økning av kvinnelige søkere til førstegangstjeneste. Forsvaret hadde 821 lærlinger i 1999, hvorav 108 var kvinner. Det samlede antall lærlinger var imidlertid noe lavere enn forventet, som skyldes høyt ambisjonsnivå og sviktende rekrutteringsgrunnlag innen enkelte fag.

Førstegangstjeneste

Førstegangstjenesten er gjennomført med ordinær varighet på 12 måneder for alle kategorier unntatt Kystartilleriet som har 9 måneder og Heimevernet med 6 måneder. Ordningen for førtidsdimittering med inntil 6 uker for mennskaper som har fått arbeid eller utdanningsplass, og forkortet tjeneste med henholdsvis 4 og 2 uker ble utnyttet fullt ut. Ufra en samlet vurdering av ressurstilgangen og behovet i styrkestrukturen, har Forsvaret redusert styrken med ca 1000 mann. I forhold til planlagt styrke pr første utdanningsdag som var satt til ca 19 200 inklusive mennskaper til UB-utdanning, ble resultatet 17 870.

Forhold som antas å ha betydning for frafallet under tjenesten er først og fremst tjenesteudyktighet (72 %), noe som tyder på at den fysiske allmenntilstanden er synkende. Fravall under førstegangstjenesten på bakgrunn av søknad om siviltjeneste har steget fra 6 % til 14 % siden ifjor.

Tabell 4.2 Førstegangstjenesten

Førstegangstjenesten	1995	1996	1997	1998	1999
Planlagt styrke første utdanningsdag	22 000	22 000	22 190	21 853	19 200
Faktisk styrke første utdanningsdag	21 245	21 490	19 589	18 862	17 870
Andel faktisk styrke ift planlagt (%)	97	98	88	87	93
Fullført førstegangstjeneste	19 042	18 428	16 027	14 243	14 778
Andel fullført ift styrke første utdanningsdag (%)	90	86	82	76	83

Velferdstjenesten

Det arbeides fortsatt med de praktiske sider knyttet til etableringen av differensierte minimumssatser for velferdsmidler, særlig for Hærens vedkommende. Ordningen ble innført i 1999. De differensierte minimumssatsene er basert på avdelingens beliggenhet, størrelse og standard, og det legges særlig vekt på gjennomføring av en tilfredsstillende velferdstjeneste ved avsidesliggende og mindre enheter.

Voksenopplæringen

Det totale volum av virksomheten er omtrent på samme nivå som foregående år. Jobbsøkerkurs og kurs i næringsetablering gjennomføres i henhold til en syv-punkt handlingsplan som foreligger. Det har vært en betydelig økning i antall elever som fikk samfunns-/samtdsorientering.

Tillitsmannsordningen

De fleste saker har blitt løst på laveste nivå, dvs i lokalutvalgene. Kunnskapsnivået blant de tillitsvalgte og administrasjonen om Tillitsmannsordningen (TMO) synes generelt å ha bedret seg. De siste års sterke fokusering på TMO, kursing av tillitsmannsapparatet og undervisning i TMO på Forsvarets skoler og egne kurs, har bidratt positivt i styrking av ordningen.

Øving

Antall øvelseser i 1999 holdt seg på omtrent det samme nivået som i 1998, men som følge av det allierte engasjementet på Balkan ble omfanget av mange øvelser noe redusert i forhold til 1998. Norge var vertskap for to store allierte øvelser, hvor Battle Griffin var den største feltøvelsen i Norge på mange år og den største i NATO i 1999. Totalt deltok 8 land i øvelsen med i underkant av 30 000 soldater. Hovedmålsettingen for øvelsen var fra norsk side å overføre 6. divisjon fra Troms til Trøndelagsområdet. I tillegg ble det lagt stor vekt på å øve deler av Totalforsvaret. Battle Griffin ga god trening innenfor hele spekteret av fellesoperasjoner. Den andre store NATO-øvelsen var Affirmative Alert, som var en øvelse i mottak av allierte forsterkninger til Norge. Øvelsen ble delvis koordinert med Battle Griffin.

For Luftforsvaret var det vanskelig å få stor nok deltakelse i øvelser på grunn av omfattende oppgraderingsprogrammer for F-16 ("Mid-life Update") og mangel på flygere og annet teknisk personell.

På grunn av NATOs engasjement på Balkan måtte enkelte planlagte øvelser kanselleres. Dette gjaldt blant annet krisehåndteringsøvelsen CMX. Også norsk deltakelse i øvelsene Ardent Ground og Central Enterprise måtte utgå. På den andre siden må det understrekes at deltakelse i rene "real life"-operasjoner og internasjonal krisehåndtering i betydelig grad kompenserer for manglende regulær øvelsesaktivitet. Den felles norsk-russiske grenseøvelsen Grense ble ikke gjennomført da det ikke forelå noen russisk invitasjon.

Forsvaret øvde dessuten i 1999 i henhold til Partnerskap for fred-konseptet (PfP). Barents Peace fant sted i Finnmark, og målsettingen var å utvikle samarbeid og øke operasjonell og taktisk effektivitet innenfor fredsoperasjoner. Målsettingene for øvelsen ble i stor grad nådd. Den ervervede kunnskapen om organisasjoners kultur, arbeidsmåter og operasjonsmønstre setter deltakerne bedre i stand til å planlegge og delta i en faktisk internasjonal fredsoperasjon. Videre deltok norske styrker i øvelse Nordic Peace i Finland. Hoved- og delmål ble oppnådd på alle nivåer.

Repetisjonstjeneste

Planlagte tjenestegjørende dager var 175 000 dager i 1999, og resultatet ble 180 000 tjenestedager.

Målet for gjennomsnittlige tjenestegjørende dager for befal og mannskaper i HV var satt til gjennomsnittlig 5 dager i 1999. Antall tjenestedager fordelt på den totale styrken ble 3,6 dager, og det ble som planlagt gjennomført trening etter differensiert mønster med reduksjoner på de lavest prioriterte områdeøvelsene.

Materiellinvesteringer

Det ble bevilget 5,725 mrd. kr til materiellinvesteringer i Blå bok 1999. Dette medførte en reell reduksjon på 319 mill. kr i forhold til Blå bok 1998. Budsjetterte utgifter til materiellinvesteringer under post 45, er imidlertid gjennom året økt med 238 mill. kr. Av dette plussset Stortinget på 107 mill. kr til Regjeringens forslag til omgruppering.

Tabell 4.3 Materiellinvesteringer

Materiellinvesteringer	1996	1997	1998	1999
Prosent av total bevilgning	25,0	21,7	23,4	21,2
Realiserte investeringer, i mill. kr	5 661	6 408	6 196	5 543
Mindreforbruk i mill. kr	1 357	240	61	385

Under omgrupperingen av midler kom den øvrige økningen under post 45 i hovedsak som følge av en tilsvarende inntektsøkning under samme post. Økte inntekter kom gjennom tilbakebetaling av midler fra USA gjennom såkalte FMS-caser, som var stipulert og tidligere forskuttet med ett for høyt beløp. Regnskapet for utgiftsiden under post 45, viser et mindreforbruk på ca 385 mill. kr. St.meld. nr. 22 (1997-98) har vært retningsgivende for prosjektenes framdrift i budsjettåret 1999. Det er en ubalanse mellom den planlagte prosjektporteføljens omfang og forventede fremtidige tildelinger.

Dette har ført til at gjennomføring av kategori 1 prosjekter i løpet av budsjettåret har vært preget av arbeidet med å skape balanse i forhold til rammene for de kommende år. For 1999 har dette resultert i stor usikkerhet og redusert framdrift for en rekke prosjekter, mens enkelte prioriterte prosjekter har hatt større utbetalinger enn planlagt.

Departementet har vært spesielt oppmerksom på å unngå forbruk av midler på strukturele-

menter og virksomhet som det er usikkerhet om vil bli videreført i neste langtidsmelding.

Ca. 55 % av tildelingen på kap. 1760, post 45, ble utbetalt til kategori 1-prosjekter. Det ble startet opp tre kategori 1-prosjekter i 1999. Videre ble ett kategori 1-prosjekt terminert, og to prosjekter ble overført til kategori 2. Status og fremdrift til de enkelte prosjekter er omtalt under prosjektbeskrivelsen under kap 1760, post 45.

Materiellbalansen

Den overordnede materiellbalansen i Forsvaret fremkommer som et resultat av de gjennomførte materiellinvesteringene i forsvarsgrenene sett i lys av planlagt struktur. Fordi investeringssplanene er basert på analyser og strategisk strukturplanlegging med lang horisont, oppstår det ubalanser når rammene endres. En viss ubalanse vil det alltid være i materiellstrukturen; er materiellet det riktige i forhold til den omorganiseringen som har skjedd, er materiellet nylig innfasert eller på vei til å bli foreldet og erstattet, og mht. forsvarsgrenene imellom.

Tabell 4.4 Større kontrakter inngått i 1999

Materielltype	Leverandørland	Beløp i mill. kr
FMS kjøp av komponenter og deler til fly	USA	233
Pansrede personellkjøretøyer til int ops	Finland	130
F-16 MLU avionikk	USA	108
F-16 motoroppdatering	USA	87
Kommunikasjonsutstyr	Italia	79
Drivstoff	Norge	69
F-34 drivstoff	Norge	67
EK-oppdatering DA-20	USA	58
P-3C oppdatering	USA	53

Materiellinvesteringene i Hæren har hatt som mål å etablere den nye hærstrukturen materiellmessig med økt stridsevne. Det er imidlertid ikke mulig å nå alle materiellmessige målsettinger og Hærens prosjektportefølje er derfor basert på en streng avdelings- og funksjonsprioritering med sikte på å oppnå og vedlikeholde balanse i prioriterte avdelingers materiellbeholdninger. Det er etablert en investeringsstrategi for materiellanskaffelser som tar sikte på å sikre at en strukturturkjerne får nødvendig materiell i første omgang. Hæren har prioritert arbeider for å bygge opp balanserte avdelinger med forbedrede for nytt manøverkonsept hvor etterretning, ildkraft og kommando og kontroll er viktige elementer. For Hærens materiellinvesteringer er kun halvparten av de kontrakter som ble forutsatt inngått i 1999 etablert.

Hovedutfordringen ifm. Sjøforsvarets materiellinvesteringer i 1999 var arbeidet med fregatprosjektet. Kontrakt med leverandør av fregattene ble ikke inngått som planlagt høsten 1999. For å oppnå balanse i investeringsbudsjettet i 1999 og for å sikre ressurser for oppstart av fregatprosjektet, og andre høyt prioriterte prosjekter, har det vært nødvendig å gjennomføre betalingsutsettelse og redusert fremdrift for en del andre prosjekt. Det er på denne bakgrunn inngått færre kontrakter enn planlagt i 1999. Dette vil legge økt press på budsjettene i de kommende år.

For Luftforsvarets del har også flere kategori 1 prosjekter blitt vurdert og omprioritert, og fremdriftstempoet redusert ift. opprinnelige planer der dette har vært nødvendig, mens enkelte prosjekt er fremskyndet og har et høyere forbruk enn planlagt i 1999. Luftforsvarets satsningsområde har vært områdeluftforsvar, jf. St.meld. nr. 22 (1997-1998), og prosjekter som er kapasitetssøkende for kampflyvåpenet har vært skjermet og prioritert.

4.6.3 Bygg og anleggsinvesteringer

Forsvarets ramme for EBA-investeringer var på i underkant av 1,5 mrd. kr. 1999 var et "unntaksår", som innebar at ingen nye større prosjekter startet opp. Som en følge av dette ble det noe forskyvning innen EBA-porteføljen. Prioritert oppgave i 1999 var å fremskaffe bygg i forbindelse med organisasjons- og strukturendringer i Forsvaret, primært ved å nyttiggjøre eksisterende bygningsmasse. Videre var det prioritert prosjekter for å ivareta bygg- og anleggsprosjekter som del av totalprosjekterte materiellprosjekter og for å ivareta HMS-tiltak overfor personellet. Særskilte

tiltak som på sikt kan gi driftsmessige innsparinger nådde ikke i tilstrekkelig grad opp i prioritet.

Nasjonalfinansierte investeringer

Total ramme på kapittel 1760, post 47 var 1,016 mrd. kr som ble benyttet i sin helhet i 1999, uten behov for overføring til 2000. Det ble inntektsført ca 100 mill. kr for salg av boliger og eiendommer.

I 1999 ble det ferdigstilt flere byggeprosjekter som er en direkte følge av organisasjons- og strukturendringer, herunder kontorbygg for inspektoratet for Luftforsvaret på Rygge, lokaler for HFK på Kolsås og administrasjons- og undervisningsbygg på Lødingen.

Kulturelle og allmennyttige formål

Skolesenteret på Akershus festning og øvingslokaler for FMKV på Bergenhus festning er ferdigstilt. Det var forsinkelser knyttet til oppstart på fotomuséet i Horten.

Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider

Bevilgningene i Blå bok 1999 til gjennomføring av NATOs investeringsprogram for sikkerhet var på totalt ca. 648 mill. kr fordelt på kap. 1760 postene 44, 48 og 75. På grunn av lav aktivitet ble imidlertid postene redusert ved omgrupperingen høsten 1999. Det samlede forbruket på postene ble ca. 456 mill. kr.

Den lave aktiviteten i 1999 skyldtes administrative problemer i forbindelse med den pågående omorganisering av NATO. I 1999 ble det kun autorisert 4 større prosjekter som alle hadde kostnadsdeling mellom Norge og NATO. Det var i 1999 også problemer med fremdriften til de tre SINDRE II-radarene og prosjektet kommunikasjon til Atlanterhavsflyten.

Det ble ferdigstilt fire større prosjekter i 1999. Disse var utbedring av hovedkai på Haakonsværn, utbedring av kai i Namsen, utvidelse av oljelager på Ørland og oppgradering/utvidelse av bunker ved Sørreisa.

4.6.4 Drift og vedlikehold

Materiell

Forsvaret har for 1999 delvis oppnådd det mål som ble utarbeidet på grunnlag av tildelte ressurser til vedlikehold av Forsvarets materiell. De tildelte ressursene har imidlertid ikke vært

tilstrekkelige for å opprettholde ønskelig standard på materiellet. Sammen med mangelen på fagpersonell har det for enkelte fagfelt vært problemer med å holde materiellet operativt, og enkelte deler av driften er redusert eller forsinket grunnet ressursituasjonen. Det ble arbeidet aktivt med å utrede og implementere tiltak for å rasjonalisere forvaltningens virksomhet og øke effektiviteten gjennom forbedring av Forsvarets logistikkprosesser gjennom prosjektene LOGSTRAT og ARGUS.

Eiendommer, bygg og anlegg

Totalt ble det i 1999 regnskapsført i underkant av 1 mrd. kroner til drift og vedlikehold av bygg og anlegg. Med den nåværende strukturen og størrelsen på eiendom, bygg og anlegg er det svært vanskelig å få noen vesentlige driftsreduksjoner. Dette skyldes at bygningsmassen utvikler seg i mer driftsintensiv retning gjennom strengere krav til arbeidsmiljø, større arealer for maskinell håndtering av utstyr og mer teknisk avanserte bygg. I 1999 ble det imidlertid oppnådd driftsbesparelsene som i hovedsak skyldes en mild vinter og gode rammeavtaler for energi, som medførte at det ble overført mer midler til vedlikehold. Vi fikk i 1999 en netto nedgang i bygningsareal som utgjorde totalt ca 76 000 kvm, fordelt med en nedgang på ca 62 000 kvm eid areal, og ca 14 000 kvm leid arealer. Den største arealreduksjonen har kommet blant EBA-kategoriene lager- og vedlikeholdsanlegg, strids- og forsvarsanlegg og for boliger.

4.6.5 Organisering

Forsvarets øverste militære ledelse og støtteapparat

Det ble arbeidet videre med omorganisering av Forsvarets ledelses- og kommandostruktur. Forsvarets fremtidige lønnsadministrasjon ble utredet. En rekke endringer vedkommende felles virksomhetsområder på tvers av forsvarsgrenene ble vurdert. Oppfølging av STYFOR-prosjektet (NOU 1999:8) ble ført videre, jf. St.prp. nr. 55 (1999-2000).

Landforsvaret

Arbeidet med omstilling av fredsorganisasjonen i Hæren ble videreført. For å muliggjøre realisering av krigsstrukturen for Hæren og styrking av de prioriterte driftsområdene ble det igangsatt et arbeide for å relokalisere virksomhet og realisere ytterligere innsparingsmuligheter i fredsorganisasjonen.

HV-distriktenes organisasjon og oppsetting ble videreutviklet i 1999 med sikte på en mest mulig rasjonell og kosteffektiv fredsdriftsadministrasjon innen hele landforsvaret.

Sjøforsvaret

I 1999 har Sjøforsvaret forberedt utfasing av 2 KOBLEN-klasse undervannsbåter og 8 STORM-klasse MTBer. Utfasing av eks. tysk struktur er videreført i perioden. Sjøforsvaret har forberedt iverksetting av den nye regionale organisasjon.

Luftforsvaret

Arbeidet med de ulike tiltak for endringer av luftforsvarets organisering ble videreført. Endringene omfattet blant annet etablering av hovedbaser og deployeringsbaser i krigsstrukturen og statusendring for flystasjoner i fredsorganisasjonen. Arbeidet med å omorganisere heimevernstyrker til støtte for Luftforsvaret ble videreført, jf. Innst. S. nr. 244 (1997-98) og St.prp. nr. 45 (1997-98). Arbeidet med å vurdere P-3N Orion og 719 skvadron/DHC-6 "Twin Otter" ble også ført videre.

4.6.6 Personell

Arbeidsmarkedet var stramt også i 1999. Spesielt utsatt for konkurranse var personell til tekniske og operative stillinger og flygere. Fellestrekkene for 1999, var som foregående år, et voksende kompetansegap i aldersgruppen 30-45 år. Den tilfældige personellavgangen medførte bla økt press på gjenværende personell samt problemer med å bemanne viktige materiell og investeringsprosjekter.

Tabell 4.5 Årsverksutviklingen i Forsvaret

Personell	1995	1996	1997	1998	1999
Militære	11 952	11 911	11 941	11 988	11 862
Sivile	9 446	9 304	9 199	9 124	9 021
Årsverk					
Nedtr.grl.	21 398	21 215	21 140	21 112	20 883
Årlig utv.	-773	-183	-75	-28	-229
Akkumulert	-2230	-2413	-2488	-2516	-2745

Reduksjonen av årsverk har flatet ut i forhold til nedtrappingsplanen i St. meld. nr. 16. Årsaken er i hovedsak at omstillingsprosessen i Forsvaret i seg selv er krevende å gjennomføre, at innsparingene ved organisasjonsendringer først kommer etter lang tid, og det har vist seg vanskelig å redusere Forsvarets virksomhet og aktiviteter. Det er et betydelig bruk av korttidsengasjementer for å møte akutte bemanningsproblemer, noe som bidrar til å bremse nedtrekkene ytterligere. Det erkjennes at denne utviklingen kan fortsette i årene framover, og på det grunnlag arbeides det aktivt med å møte de utfordringer som de ovennevnte forhold representerer.

Forsvaret arbeidet med å utforme en helhetlig personalpolitikk. Av tiltak som har hatt prioritet i 1999 kan nevnes; Utvikling av Forsvarssjefens lønnsstrategi, utvikling og iverksetting av et felles karriereutviklingssystem og strategisk plan for rekruttering. Forsvarets mål er 7 prosent kvinnelig befall og vervede innen 2005. I 1999 utgjorde Forsvarets kvinneandel 5,3 prosent. Forsvaret iverksatte flere konkrete tiltak i perioden for å rekruttere flere kvinner til Forsvarets militære organisasjon, blant annet gjennom prosjektet "Kvinner Viser Vei" og ulike rekrutteringskampanjer. Måltallet for kvinnelige ledere i sivile stillinger i Forsvaret og de ytre etatene ble fastsatt til 13 prosent innen 2001. Denne målsettingen er nå oppnådd, og Forsvaret har økt ambisjonsnivået til 20 prosent innen år 2005.

Forsvarsdepartementet lanserte høsten 1998 en handlingsplan for økt rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn til Forsvaret. I forlengelsen av dette ble det i 1999 arbeidet med å utforme konkrete tiltak til oppfølging av handlingsplanen.

Gjennomføring av et hovedprosjekt i samarbeid med Troms fylkeskommune og en rekke andre forsvarskommune, for å se på sammenhengen mellom Forsvarets familie- og beordringspolitikk og lokalsamfunn. ble videreført i 1999.

4.6.7 Spesielle områder

Logistikk

Den generelle status er tilfredsstillende. Innenfor enkelte forsyningsklasser er eksisterende målsetting ikke oppfylt. Dette skyldes blant annet at omstruktureringen av krigsorganisasjonen ikke er ferdig og herunder nødvendig omfordeling og nyanskaffelser av materiell. Vedlikeholdsstatus på enkelte materiellkategorier er under fastsatt målsetting. Den økonomiske situasjonen har medført at forsvarsgrenene har forbrukt av beredskapsbeholdninger

FOU

Forskning og utvikling (FoU) i Forsvaret understøtter mange felter av den politiske og militære ledelsens ansvarsområder, og er med å sikre et best mulig kunnskapsgrunnlag for virksomheten. En betydelig del av FoU-innsatsen har vært knyttet til gjennomføringen av de store materiellanskaffelsene. Ved gjennomføringen av materiellinvesteringsprosjekter er utvikling og tilpasning en del av anskaffelsen. Målet med FoU-aktiviteten har vært å frambringe materiell/systemer der standard løsninger tilpasses norske behov.

FoU-aktiviteten har vært innrettet mot de seks hovedsektorer som ble lagt fram i St.meld. nr. 22 (1997-98). Det har vært gjennomført FoU-aktiviteter knyttet til strukturanalyser, styrkeproduksjon, og moderne krigføring og militære operasjoner. Det har vært gjennomført flere aktiviteter innen miljørelatert FoU, både ved Forsvarets forskningsinstitutt og Forsvarets bygningstjeneste.

FoU-oppdrag innen sektoren går i hovedsak til Forsvaret forskningsinstitutt, men også leverandører, konsulenter og andre frittstående forskningsmiljøer blir benyttet. Forsvarets FoU-engasjement har bidratt til at norsk industri har fått tilført betydelige ressurser, både direkte og

indirekte gjennom FoU-virksomheten knyttet til de større materiellanskaffelsene til Forsvaret.

Informasjonsteknologi

I forbindelse med forberedelsen for overgangen til år 2000 ble det foretatt betydelig arbeid med kartlegging, og omfattende innsats mht. metoder for analyse av risiko, sårbarhet og trusler innen informasjonssystemer/informasjonsteknologiområdet. Arbeidet har betydelig gjenbrukspotensiale. Analyser av strategisk trusselutvikling ble startet opp. Forutsatt oppstart av arbeidet med ny basisplattform med felles basis infrastruktur, felles kontorstøtte og felles drift (prosjekt FISBASIS) ble forsinket grunnet behovet for å sikre et mer komplett planleggingsgrunnlag

Miljørapport

En implementeringsplan for Handlingsplanen for miljøvern i Forsvaret var planlagt i 1999, men ble på grunn av manglende kapasitet ikke ferdigstilt.

Det vesentlige arbeid med en samlet plan for innføring av miljøledelsessystem i Forsvaret ble gjennomført som planlagt. Hensikten med prosjektet er å skaffe et verktøy for vurdering av miljøvernstatus, -innsats og -behov, for beslutninger i styringsprosessen. Prosjektet videreføres. Arbeidet med å utarbeide utfyllende retningslinjer for ivaretagelse av miljøhensyn ved anskaffelser av materiell ble initiert gjennom ajourføringen av PRINSIX-håndbok 1999. Som oppfølging av dette ble det etablert en arbeidsgruppe som skal utarbeide et målsettingsdokument for et prosjekt som skal utarbeide veiledning på materiellsiden. For eiendom, bygg og anlegg ble det forutsatt å ivareta utfyllende bestemmelser for ivaretagelse av miljøhensyn i parallell med oppdatering av Tjenestereglement for Forsvaret i 2001.

Deponi-undersøkelser av avfallsfyllinger og eventuelle oppryddingstiltak og overvåkingssystem for disse ble videreført etter fastsatt prioritet i samråd med Forurensingsmyndighetene. Den økonomiske rammen for å følge opp arbeidet med kartlegging av forurensing i sjøsedimenter ved Forsvarets sjømilitære installasjoner ble økt i 1999, og arbeidet ble gitt prioritet.

4.7 FD og de sivile etater

4.7.1 Kap. 1700 Forsvarsdepartementet

Forsvaret står fortsatt overfor store utfordringer med å tilpasse seg en ny sikkerhetspolitisk situas-

jon. Også 1999 var et år preget av omstilling. I 1999 startet arbeidet med å legge grunnlaget for en ny langtidsmelding for Forsvaret. Et forsvarspolitisk utvalg ble nedsatt ved kgl. res. av 16. juli 1999. Utvalget skal gi generelle og prinsipielle råd forut for utarbeidelsen av langtidsmeldingen. Samtidig foregikk det et nært samarbeid mellom Forsvarsdepartementet og Forsvarets overkommando gjennom utvalget for Grunnlagsutredningen som skal koordinere og forberede meldingens innhold.

Videre har FD lagt vekt på at kunnskapsgrunnlaget for utformingen av norsk sikkerhets- og forsvarspolitikk stadig må utvikles. Departementets disponering av midler på post 73 har blant annet vært rettet mot støtte til drift av kompetansesenter for Russlandstudier ved Norsk utenrikspolitisk institutt og utredninger vedrørende muligheter for norsk deltakelse i større internasjonale fredsbevarende militære operasjoner. 1999 var et hendelsesrikt år på den internasjonale arena med krisen i Kosovo som den mest markante hendelsen i Europa. Krisen satt NATO-alliansen på prøve, og toppmøtet i april ble sterkt preget av situasjonen.

Norges deltakelse i Kosovo stilte store krav til vårt mannskap og materiell som var til stede. Men krisen i Kosovo preget også i stor grad arbeidet i departementet den tiden krisen varte. Den norske deltakelsen i Kosovo kan, sammen med NATOs nye strategiske konsept som ble vedtatt på toppmøtet, ses på som en bekreftelse på at økt takt i omstillingen av Forsvaret er nødvendig i tiden fremover. I stadig større grad er deltakelse i internasjonale operasjoner en del av norsk sikkerhets- og forsvarspolitikk, og forholdene må legges til rette for slik deltakelse.

Foruten et aktivt engasjement i NATO og andre multilaterale fora, har Forsvarsdepartementet i 1999 lagt stor vekt på å etablere og opprettholde bilateral kontakt med strategiske samarbeidspartnere, både i og utenfor NATO. Utviklingen i Russland har vært fulgt nøye. Kontakten med Russland har bl.a. bestått i å legge til rette for et omskoleringsprogram for overtallige russiske offiserer og, sammen med USA, delta aktivt i miljøsamarbeidet AMEC. For øvrig har bilaterale handlingsplaner for samarbeidet med bl.a. de baltiske land blitt fulgt opp. Departementets organisasjonsutviklingsprosjekt ble avsluttet i 1999 ved fremleggelsen av en rapport. En av anbefalingene som ble tatt til følge var opprettelsen av to nye seksjoner; en seksjon for utredning og forsvarspolitisk grunnlag og en seksjon for langtidsplanlegging. De to nye seksjonene skal legge viktige

premisser for arbeidet med utformingen av Forsvaret i tiden som kommer. Det ble også foretatt visse organisasjonsmessige tilpasninger for å bidra til bedret styring av personellressursene i Forsvaret. Departementet anskaffet et nytt IT-system i 1999. Systemet skal bidra til å effektivisere arbeidet og åpne nye muligheter for elektronisk saks- og dokumentbehandling og kontakt med eksterne aktører.

4.7.2 Forsvarets forskningsinstitutt (FFI)

Virksomheten ved Forsvarets forskningsinstitutt fulgte hovedsakelig instituttets langtidsprogram. Innsats og ressursbruk følger prioriteringer som er avklart i Forsvarets forskningspolitiske råd, og ved behandling av de enkelte prosjektforslag på stabsplan i Forsvaret. En stor del av kapasiteten ble benyttet i tverrfaglige prosjekter med relativt stor faglig bredde i problemstillingen. Dette gjelder bl a i arbeidet med Nye fregatter, Nye sjømålsmissiler, Autonom undervannsfarkost (AUV), undervanns informasjon og sonarteknologi, Stridshelikoptere, Fremtidig panservåpen, Telekommunikasjon etter 2010, analyse og utprøving av Ubemannet luftfarkost (UAV) og Elektronisk krigføring og mottiltak. Det samme gjelder i arbeidet med Forsvarsanalysen 2000, medisinske og biologiske aspekter ved kjemiske stridsmidler, Sikring av forsvarsanlegg, Utvikling av metoder for miljøanalyser i Forsvaret, Ledelse og ledertrening på operativt nivå, Russlandsstudier, Internasjonale institusjoners rolle og utvikling og Terrorisme og assymetrisk krigføring.

I løpet av året ble 26 prosjekter avsluttet og 24 nye iverksatt. Ved årsskiftet var 61 prosjekter i arbeid. I tillegg utførte instituttet en rekke mindre oppdrag for Forsvarsdepartementet og Forsvaret. Forsvarsdepartementets basistilskudd til FFI over kap. 1710 post 51 i 1999 var 155,3 mill. kr. Instituttets totale omsetning i budsjettåret var 373,3 mill. kr.

4.7.3 Forsvarets bygningstjeneste

FBT hadde i 1999 ca 850 prosjekter under arbeid, og produserte for 1, 354 mrd. kr totalt. Det ble avhendet i underkant av 115 000 kvm. FBT arbeider med å styrke prosjektstyringen, slik at usikkerheten rundt kostnads- og tidsoverslag blir redusert. Det ble utviklet og godkjent et system som ivaretar myndighetenes krav til kvalitet, herunder sentral godkjenning av fagingeniører og prosjektledere. Bedre nøkkeltallanalyser har blitt

prioritert med henblikk på bedre og mer økonomisk drift av Forsvarets eiendom, bygg og anlegg. FBT har bistått både kunder og interne oppdragsledere/prosjektledere med juridisk kompetanse og rådgivning. FBT gjennomførte totalt 13 rettslige prosesser, hvorav FBT var Statens prosessfullmektig i 9 av dem. 7 saker ble vunnet.

FBT har i løpet av 1999 videreutviklet sin kompetanse med hovedfokus på Forsvarets spesifikke problemstilling innen miljø. Relevante miljøområder for Forsvaret er naturforvaltning, biologisk mangfold, grunn- og sjøforurensning, støy og luftforurensning. Også HMS, indre miljø og internkontroll, avfallsproblematikk og arbeid med internasjonalt miljøvernssamarbeid har vært sentrale i FBTs virksomhet i 1999.

4.7.4 Forsvarets tele- og datatjeneste (FTD)

Forsvarets tele- og datatjeneste har i all hovedsak gjennomført nasjonale materiellinvesteringsprosjekter i henhold til fastsatte planer. Innenfor områdene felles sambands- og informasjonssystemer (FSI) ble det foretatt anskaffelser for i alt 442 mill. kr. FTD har i 1999 bidratt i konsept- og definisjonsfasen i prosjektet FISBASIS som skal innføre felles informasjonssystemer for hele Forsvaret. Arbeid med å etablere Forsvarets driftsstøttesenter, som skal håndtere IT-infrastrukturen i prosjektet, ble påbegynt. NORCCIS II prosjektet som omfatter utvikling og implementering av datastøtte ved prioriterte stasjonære hovedkvarter i alle forsvarsgrener avsluttet trinn tre ved utgangen av 1999. Trinn fire planlegges videreført i perioden 2000 - 2002. I tilknytning til prosjekt COSS (Coastal operations and Surveillance System) ble det i løpet av året etablert en rammeavtale mellom Forsvarsdepartementet og berørte departementer. Rammeavtalen regulerer en eventuell tilknytninger til COSS for departementenes underliggende etater.

Innenfor FTDs ansvarsområder for NATO infrastrukturprosjekter er prosjektene gjennomført i henhold til opprinnelige planer. Materielinvesteringer i forbindelse med NATO infrastrukturprosjekter utgjorde 72 mill. kr. Alle krav til drift av sambands-, -data- og navigasjonssystemer er i hovedsak gjennomført i henhold til fastsatte krav.

Forsvarets tele- og datatjeneste har som planlagt i 1999 sluttført arbeidet med et organisasjonssutviklingsprosjekt som skal tilpasse etatens bemanning og kompetanse til nye rammevilkår. Implementering av ny organisasjonsstruktur og overføring og tilsetting av personell i ny struktur

er fullført. Alle krav til drift av felles EDB systemer er i hovedsak oppfylt. Regnskapet for 1999 viser at FTDs driftsutgifter under kap. 1710 utgjorde 378 mill. kr.

4.7.5 FBOT

Forsvarets boligjeneste (FBOT) har foretatt befaringer i boområder, avholdt møter om bosituasjonen og boligbehovet, samt utarbeidet planer for boligtilpasninger og moderniseringer med vekt på omstruktureringen. Det er gjennomført kurs/seminarer for Forsvarets personell, arbeidstakerorganisasjonene og gitt undervisning på Forsvarets skoler. Det er også fremmet forslag om organisatoriske endringer for å effektivisere boligvirksomheten. Låneavtalene med Postbanken og Den norske Bank (DnB) er videreutviklet.

FBOT har i betydelig grad gjennomført økonomisk og juridisk rådgivning for Forsvarets ansatte, herunder gitt informasjon om Forsvarets låne- og forskudds-ordninger, i den hensikt å bidra til omstruktureringen, fremme personellens boligetablering og forbedre den enkeltes økonomiske situasjon. Videre har FBOT ivarettet administrasjon, forvaltning og misligholdsbehandling av Forsvarets låneordning og Befalets låneordninger. Det ble i 1999 utbetalt garantiansvar for ett lån i henhold til garantiordningen.

Utlånet i Befalets låneordning økte, fra 48,5 mill. kr i 1998 til 228,3 mill. kr i 1999. Dette skyldes økt lånebeløp og mulighet for refinansiering av boliglån gjennom Befalets låneordning del I, samt markedssituasjonen i 1999. Rentenivået i Statens Pensjonskasse som styrer renten i Befalets låneordning var i 1999 på 5,5 prosent.

4.7.6 Statens kantiner SF

Statens Kantiner har også i tredje driftsår som statsforetak vært gjenstand for omstilling og utvikling. Kompetanseutvikling og effektiviserings tiltak er videreført og har bidratt ytterligere til at Statens Kantiner er en attraktiv samarbeidspartner på kantine- og cateringmarkedet.

Virksomheten er organisert med følgende tre forretningsområder; Fritidskantine, Hotell og Personalrestaurant og Catering. Fra 1. januar 2000 ble det åpnet for konkurranse om soldatenes fritidskantiner og permisjonssteder. Statens Kantiner kan vise til en positiv omsetnings-, resultat- og avkastningsutvikling de 3 siste år.

For 1999 ble det bokført 29,1 mill. kr i overtallighetsmidler og 1,4 mill. kr til omstilling. Statens

Kantiner har bokført 376,7 mill. kr i driftsinntekter og 367,2 mill. kr i driftsutgifter. Etter finansposter og skatt var overskuddet på 8,1 mill. kroner, som gir en avkastning på 18 % av egenkapitalen. Av dette skal 1,9 mill. kr tilbakeføres statskassen som utbytte.

5 Arbeidet med fremtidig forsvarspolitik og forsvarsstruktur

Regjeringen legger meget stor vekt på å ivareta sammenhengen mellom de sikkerhetspolitiske mål og virkemidler, og at dette blir reflektert i vår fremtidige forsvarspolitik og forsvarsstruktur. Det regjeringsoppnevnte forsvarspolitiske utvalget (FPU), som la frem sin innstilling "Et Nytt Forsvar" 29. juni 2000, har bidratt vesentlig i prosessen med å definere innretningen av det nye forsvaret. Utvalget har gått igjennom dagens norske forsvarspolitik med vekt på å vurdere Forsvarets oppgaver og ambisjonsnivå i lys av den sikkerhetspolitiske utviklingen. På denne bakgrunnen har utvalget foreslått hvilken hovedkurs som bør ligge til grunn for den videre utvikling.

FPU anbefaler en ny vektlegging av Forsvarets oppgaver. Ambisjonen om å motstå et stortilt angrep mot hele eller store deler av landet, reduseres betydelig. Samtidig bekreftes vår avhengighet av allierte forsterkninger og NATOs avgjørende betydning for vår sikkerhet. Utvalget tilrår et utvidet og tilpasset samarbeid med våre allierte, herunder en styrking av Norges evne til å bidra internasjonalt.

Parallelt med FPU's utredning, og med støtte fra Forsvarets forskningsinstitutt (FFI), har forsvarssjefen gjennomført Forsvarsstudie 2000 (FS 2000). Det forsvarspolitiske grunnlaget for studien samsvarer relativt godt med konklusjonene til FPU. Det tilrår en betydelig reduksjon i krigs- og fredsstrukturen for å kunne ivareta behovene for kvalitet og evne til å operere sammen med allierte og partnere innenfor en flat økonomisk ramme.

Utgangspunktet for studien har vært FSJ's ønske om en annen tilnærming enn det som har vært tilfelle ved tidligere studier, nemlig å vise hva slags forsvar som kan skaffes til veie for de midler som faktisk bevilges, istedenfor å synliggjøre ressursbehovet ved et politisk vedtatt ambisjonsnivå. FSJ har understreket at den strukturen FS 2000 legger fram ikke primært er resultat av en behovsvurdering, men derimot av en ressursvurdering.

Slik Forsvarets fredsorganisasjon er utformet i dag, er den for stor og dessuten lite egnet til effektivt å produsere fremtidens styrkestruktur. Fredsorganisasjonen må derfor tilpasses Forsvarets nye oppgaver, og samtidig reduseres kraftig. Nye rammevilkår har også skapt behov for reformer i Forsvarets øverste ledelse.

En rekke forhold tilsier at prinsippet om allmenn verneplikt må videreføres. FS 2000 trekker fram en rekke forhold som medfører et behov for både redusere innkallingsstyrken og å differensiere førstegangstjenestens lengde for de som kalles inn. Imidlertid må en se på endringer i mobiliseringsoppsetningene, samt en større differensiering av førstegangs- og repetisjonstjenesten.

For å få gjennomført en slik stor omlegging av Forsvaret er det av avgjørende betydning å få forutsigbare rammebetingelser i hele perioden. Dessuten at omstillingen i størst mulig grad besluttet og gjennomføres som en helhetlig pakke. Spesielt er det viktig at man får avklart hvilke ressursforutsetninger som skal legges til grunn for perioden. Dette er ikke minst av betydning i forhold til de virkemidler/personelltiltak som må tas i bruk i omstillingen.

Gjennom de to siste langtidsmeldingene, St.meld. nr. 16 (1992-93) og St.meld. nr. 22 (1997-98), har Forsvaret lagt vekt på behovet for omstilling. Disse meldingene har i ettertid vist seg å ikke være tilstrekkelige for å gjennomføre en nødvendig snuoperasjon. Regjeringen tar sikte på å legge fram en langtidsproposisjon for Stortinget tidlig i 2001 hvor det overordnede målet vil være

en helhetlig og omfattende omstilling av Forsvaret. Å motvirke Forsvarets voksende ubalanser og utvikle et Forsvar som er tilpasset dagens virkelighet og fremtiden, krever radikal omlegging. I langtidsproposisjonen vil regjeringen foreslå en framtidig styrkestruktur som både er justert i volum og innhold. Dette gjenspeiler både behovet for planlegging innenfor realistiske økonomiske rammer og hensyn til endrete sikkerhetspolitiske rammebetingelser.

Forsvarsdepartementet har, sammen med Forsvarets overkommando, igangsatt et helhetlig, sentralt ledet og styrt utredningsarbeid som vil bli lagt til grunn for det videre arbeid med endringer av fredsorganisasjonen. Arbeidet vil både være en del av forberedelsene til, og oppfølgingen av den kommende langtidsproposisjon. Alle foreliggende utredningsoppdrag i styrkestruktur og organisering er som ledd i dette arbeidet terminert i sin helhet, for i stedet å bli innarbeidet i en ny helhet. Dette blir en nødvendig konsekvens av arbeidet for å fremskaffe et helhetlig beslutningsgrunnlag for endring av fredsorganisasjonen.

Budsjettåret 2001 blir således et spesielt år. I innværende langtidsperiode (1999-2002) har flere forutsetninger for Forsvarets struktur og virksomhet endret seg. Den nye langtidsperioden vil overlappe i tid og gjelde fra og med 2002. Dette har medført stramme prioriteringer både på drifts og investeringssiden. Prioriteringene innenfor materiellinvesteringer og bygg- og anleggsinvesteringene søkes gjennomført på en slik måte at det ikke investeres i noe som kan vise seg å ikke bli en del av Forsvarets nye struktur.

Del II
Budsjettforslag

Programområde 04 Militært forsvar

Programkategori 04.00 Militært forsvar m.v

Kapitlene i budsjettet

De følgende to tabeller viser nominelle endringer på de forskjellige kapitler. Det betyr at det i fors-laget for 2001 er lagt inn pris- og lønnskompensas-jon og virkningen i 2001 av lønns- og soldatop-pgjøret i 2000 samt bevilgning til internasjonale operasjoner. Reell økning på budsjettet er 1,2 pst.

Utgiftsiden er inkludert budsjetterte inntek-ter iht etablert praksis, unntakene er militære bøter, 25 pst av inntekter ved salg av eiendom, bygg og anlegg og større materiell samt even-tuelle inntekter for deltakelse i internasjonale fredsoperasjoner. Dersom inntektene blir lavere

enn budsjettert vil forsvarsrammen bli redusert, om inntektene blir større enn budsjettert gjelder Forsvarsdepartementets generelle merinntekts-fullmakt.

Det ble fra og med 1.1.2000 innført refusjon til statlige etater for utbetalte sykepenges til statlig ansatte. Driftsbevilgningen i saldert budsjett 2000 var basert på bruttobevilgning inklusiv utgifter til sykepenges. Driftsutgiftene for 2001 er imidlertid eksklusiv utgifter til sykepenges som vil bli dekket gjennom refusjon. Reduksjon i budsjet-trammene som følge av innføring av refusjon for sykepenges er derfor ikke reell.

Utgifter fordelt på kapitler:

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001	Pst. endr. 00/01
	Militært forsvar m.v				
1700	Forsvarsdepartementet	133 724	137 529	148 157	7,7
1710	Fellesinstitusjoner og statsforetak under Forsvarsdepartementet (jf kap 4710)	651 123	594 682	604 301	1,6
1719	Fellesutgifter under Forsvarsdepar-temntet (jf kap 4719)	100 022	182 135	182 310	0,1
1720	Felles ledelse og kommandoapparat (jf kap 4720)	1 217 144	1 049 142	1 175 528	12,0
1725	Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarets overkommando (jf kap 4725)	978 347	1 310 199	1 737 983	32,7
1731	Hæren (jfkap 4731)	4 804 424	4 719 977	4 500 386	-4,7
1732	Sjøforsvaret (jfkap 4732)	2 808 400	2 869 963	2 791 532	-2,7
1733	Luftforsvaret (jfkap 4733)	3 647 157	3 737 113	3 707 579	-0,8
1734	Heimevernet (jfkap 4734)	714 890	715 273	737 252	3,1
1735	Forsvarets etterretningstjeneste	551 748	535 335	547 390	2,3
1760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf kap 4760)	7 497 045	7 744 719	8 280 984	6,9
1790	Kystvakten (jfkap 4790)	567 999	534 497	553 473	3,6

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001	Pst. endr. 00/01
1791	Redningshelikoptertjenesten (jf kap 4791)	195 639	188 301	189 122	0,4
1792	Norske styrker i utlandet (jf kap 4792)	1 999 992	860 000	1 922 000	123,5
1795	Kulturelle og allmenntilgittige formål (jf kap 4795)	224 143	170 434	146 951	-13,8
	<i>Sum kategori 04.00</i>	<i>26 091 797</i>	<i>25 349 299</i>	<i>27 224 948</i>	<i>7,4</i>
	Sum programområde 04	26 091 797	25 349 299	27 224 948	7,4
	Sum utgifter	26 091 797	25 349 299	27 224 948	7,4

Inntekter fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001	Pst. endr. 00/01
	Militært forsvar m.v				
4700	Forsvarsdepartementet (jfkap1700)	1 301			
4710	Fellesinstitusjoner og statsforetak under Forsvarsdepartementet (jf kap 1710)	72 698	54 228	54 943	1,3
4720	Felles ledelse og kommandoapparat (jf kap 1720)	31 318	16 811	17 933	6,7
4725	Fellesinstitusjoner og inntekter under Forsvaretsverkommando (jfkap1725)	51 651	58 248	36 063	-38,1
4731	Hæren (jf kap 1731)	82 253	68 818	72 308	5,1
4732	Sjøforsvaret (jfkap 1732)	53 167	39 171	46 485	18,7
4733	Luftforsvaret (jf kap 1733)	104 089	95 430	97 411	2,1
4734	Heimevernet (jfkap 1734)	3 869	2 374	2 391	0,7
4760	Nyanskaffelse av materiell, nybygg og nyanlegg (jf kap 1760)	503 351	444 021	373 059	-16,0
4790	Kystvakten (jfkap 1790)	932	315	317	0,6
4791	Redningshelikoptertjenesten (jf kap 1791)	21 115	23 972	20 000	-16,6
4792	Norskestyrkeriutlandet (jfkap1792)	78 936			
4795	Kulturelle og almenntilgittige formål (jf kap 1795)	8 505	5 073	5 135	1,2
4799	Militære bøter	1 482	1 109	1 109	0,0
	<i>Sum kategori 04.00</i>	<i>1 014 667</i>	<i>809 570</i>	<i>727 154</i>	<i>-10,2</i>
	Sum programområde 04	1 014 667	809 570	727 154	-10,2
	Sum inntekter	1 014 667	809 570	727 154	-10,2

Kap 1700 Forsvarsdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsutgifter	127 184	130 529	140 657
73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	6 540	7 000	7 500
	Sum kap 1700	133 724	137 529	148 157

Kap. 1700 er departementets interne driftsbudsjett. Det omfatter også tilskudd til forskning og utvikling, samt kostnader knyttet til departementets stillinger ved Norges delegasjon til NATO (NORDEL), en spesialutsending til den norske delegasjonen (OSSE) i Wien, en spesialutsending til den norske ambassaden i Washington DC og til den norske ambassaden i Madrid.

Post 01 Driftsutgifter

Budsjettet for 2001 har en vekst på ca 6,3 % i forhold til 2000. Dette skyldes blant annet utgifter til konsulenttjenester i forbindelse med IT-leveranser. Det er behov for ekstern bistand for å øke utnyttelsesgraden av departementets nye IT-system, blant annet ved å legge til rette for et bedre og mer brukervennlig intranett. Departementet har også opprettet en stilling i Madrid for ivaretagelse av norske interesser i forbindelse med Forsvarets nye fregatter.

Forsvarsdepartementet vil vektlegge følgende hovedområder i 2001:

Videreutvikling av norsk sikkerhets- og forsvarspolitik

Utvikling av Forsvarets struktur og virksomhet på lengre sikt

Overordnet styring og kontroll med Forsvarets virksomhet

Utforming av bedre presisert politikk på utvalgte områder

Utviklingstiltak for å øke kvaliteten og effektiviteten i departementets arbeid

Norge er i en situasjon hvor landet er avhengig av allierte for å møte større utfordringer mot nasjonal sikkerhet. En viktig del av norsk sikkerhetspolitikk er derfor å gi et verdifullt bidrag så vel i multi- som i bilateralt samarbeid. Norge må opprettholde sin troverdighet når det gjelder å stille både kvalifisert personell og materiell til fellesoperasjoner initiert av ulike fora som FN, NATO og OSSE.

Et ledd i orienteringen mot den internasjonale arena er at departementet nøye følger utviklingen mot et tettere europeisk sikkerhets- og forsvarspolitisk samarbeid.

Gjennom den innstilling som ble lagt frem i 2000 fra Forsvarspolitisk utvalg (NOU 2000:2 Et nytt forsvar) og Forsvarssjefens tilråding til departementet på bakgrunn av Forsvarsstudien 2000, er behovene for omstilling i Forsvaret ytterligere belyst. Viktige premisser for omstillingen vil bli lagt når den nye langtidsproposisjon for Forsvaret blir lagt frem for Stortinget tidlig i 2001. Omstillingen i Forsvaret vil oppleves som dramatisk, også utover Forsvarets rekke, og prosessen vil kreve stor innsats fra departementets side.

Når Forsvarets struktur endres dramatisk, vil det på samme tid være nødvendig å vurdere og gjennomgå hvordan Forsvaret styres ut fra de forutsetninger som legges fra politisk hold. Også Forsvarsdepartementet vil bli direkte berørt av omstillingen i Forsvaret.

Departementet betaler også for en del forvaltningsoppdrag ved FFI.

Post 73 Forskning og utvikling

Bevilgningene til forskning og utvikling under post 73 økes med 0,5 mill. kr i forhold til nivået i 2000. Økningen skyldes en generell fordyrelse i utgiftene knyttet til bruken av ny teknologi. Kunnskapsgrunnlaget for utformingen av norsk sikkerhets- og forsvarspolitik må utvikles kontinuerlig. Departementet ønsker å medvirke til en langsiktig kompetanseoppbygging innenfor det sikkerhets- og forsvarspolitiske forskningsmiljøet blant annet ved å benytte midler til å opprette stipendiatorordninger ved utvalgte norske institutter. I tillegg vil det bli gitt fortsatt støtte til driften av Kompetansesenter for Russland-studier ved Norsk utenrikspolitisk institutt og støtte til stipendiatstilling i humanitær rett ved Universitetet i Oslo.

Kap 4700 Forsvarsdepartementet (jf kap 1700)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
16	Refusjon fødselspenger	1 276		
17	Refusjon lærlinger	25		
	Sum kap 4700	1 301		

Kap 1710 Fellesinstitusjoner og statsforetak under Forsvarsdepartementet (jf kap 4710)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsutgifter	381 827	421 806	439 738
51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	168 996	164 376	155 063
52	Tilskudd til Forsvarets bygningstjeneste	50 057		
70	Renter låneordning, <i>kan overføres</i>	5 433	7 500	8 500
76	Tilskudd til personalforpliktelser	31 810		
77	Tilskudd til omstilling og overdratte forpliktelser	13 000		
90	Lån til private, <i>kan overføres</i>		1 000	1 000
	Sum kap 1710	651 123	594 682	604 301

Kapitlet består av utgifter til Forsvarets tele- og datatjeneste, Forsvarets boligjeneste og tilskudd til Forsvarets bygningstjeneste. Postene er nærmere beskrevet nedenfor.

Post 01 Driftsutgifter**Forsvarets tele- og datatjeneste**

Forsvarets tele- og datatjenestes (FTD) hovedoppgaver innenfor området maskin- og programvare i Forsvaret er å utøve overordnet konfigurasjonskontroll, godkjenningstesting, distribusjon, forvaltning og å inngå ramme- og/eller rabattavtaler. FTD er en faginstans for edb og skal utrede og gi råd på dette området. FTD skal videre utarbeide tekniske standarder, spesifikasjoner og forslag til systemarkitektur, og utarbeide, vedlikeholde og kontrollere basiskonfigurasjon. Etaten skal også bistå ved utarbeidelse av langtidsplaner, prosjektforslag og budsjetter og utføre totalprosjektering og utvikle, anskaffe, vedlikeholde, kontrollere, utfase og avhende maskin- og programvare etter oppdrag. FTD skal innenfor sitt fagområde gjennomføre NATOs investeringstiltak i Norge.

FTD er rådgiver for Fiskeridepartementet i radionavigasjonsspørsmål og utfører innenfor rammen av det FD til enhver tid fastsetter oppdrag for den sivile del av Totalforsvaret.

Budsjettforslaget er på ca 371 mill. kr over kap. 1710, post 01. FTD har en mindre økning i driftsbudsjettet for år 2001 som hovedsakelig er begrunnet i økt horisontal samhandelen knyttet til andre forvaltninger og totalforsvarsleverandører. Dette er også gjenspeilet i inntektskapitlet.

Materiellinvesteringer

FTD skal sikre at fastsatte fremdriftsplaner for materiellanskaffelser følges innenfor tildelte ressurser, slik at prosjektmålene nås. Som prosjektansvarlig forvaltning skal FTD likeledes styre og gjennomføre NATO-investeringer i Norge innen sine fagområder.

Drift og vedlikehold

Etaten skal sikre at forsyninger er tilgjengelige slik at operativiteten er tilfredsstillende på de sys-

temer etaten har driftsansvaret for. Lagerbeholdningen skal tilpasses Forsvarssjefens krav. FTD skal sørge for at Forsvarets digitale nett, satellittkommunikasjon, VLF radiosender, NATOs Transmisjonssystem i Norge og sivile radio-navigasjonssystemer holdes operative for brukerne i driftstiden. Forvaltning, drift og vedlikehold omfatter disponering og bruk av Forsvarets eiendom, bygg og anlegg i tillegg til drift og nødvendig vedlikehold for å opprettholde den tekniske og funksjonelle standard. Den lokale forvaltningsmyndighet skal gjennom forsvarlig vedlikehold opprettholde verdien av eiendom, bygg og anlegg og søke å avvikle tyngende leieforhold og utfase overflødig eiendom.

Organisasjon

FTD har flyttet til Kolsås. Inntil fremtidig virksomhet, styring - og organisasjonsform for FTD er avklart gjennom tilknytningen til Forsvarets logistikk organisasjon (FLO), vil det overfor FTD bli gjennomført en tilpasset etatsstyring. Arbeidet med planlegging og etablering av Forsvarets driftstøttesenter skal fortsette. FTD skal følge opp sin handlingsplan som legger strategien for likesstilling frem mot det fastsatte mål og følge opp handlingsplanen for økt rekruttering av personell med innvandrerbakgrunn. FTD skal fortsette arbeidet med å rekruttere og beholde personell for å kunne gjennomføre oppdragene og drifte og utvikle FTDs organisasjon slik at den på en optimal og kosteffektiv måte er tilpasset de oppdrag som er gitt.

Mulig utvidet samfunnsmessig bruk av tjenester fra FTD

Tidlig i 2000 ga Forsvarsdepartementet et oppdrag til FTD det etaten ble bedt om å vurdere muligheten for å utvide sine oppgave og -tjenesteytelser til også å omfatte andre deler av den sivile statsadministrasjonen. Etter en internanalyse av virksomheten, har FTD foretatt en markedsundersøkelse mot aktuelle deler av departementer og etater for å teste antakelsene om mulig etterspørsel. Markedsundersøkelsene viser at antakelsene stemmer. Særlig tydelig er etterspørselen etter kompetanse innenfor teknologi og engineering. Det er invitert til videre samarbeide, og flere av de forespurte etatene ser stordriftspotensiale på innkjøpssiden. Forsvarsdepartementet vil evaluere FTDs sluttrapport og dennes konklusjoner i 2001.

Forsvarets boligjeneste

Forsvarets boligjeneste (FBOT) skal kvalitets sikre Forsvarets boligvirksomhet, herunder utarbeide og oppdatere regler og direktiv for Forsvarets boliger og administrere Forsvarets låne- og forskuddsordninger. FBOT skal gi informasjon, råd og veiledning til sentral forvaltningsmyndighet, lokale forvaltningsmyndigheter, avdelingssjefer og Forsvarets tilsatte. Videre skal FBOT bistå med å innføre Forsvarets nye boligpolitikk i henhold til Innst. S. nr. 199 (1995-96), jf St.meld. nr. 25 (1995-96) "Om Forsvaret si bustadverksemd".

Garantiansvar og rentestønad, postene 70 og 90

Under kap. 1710, post 70 er det budsjettert med utgifter til rentestønad for å dekke differansen mellom utlånsrenten i Befalets låneordning og markedsrenten, og utbetaling av garantiansvar. Befalets låneordning kan søkes av yrkesbefal og elever ved de av Forsvarets skoler som gir rett til yrkestilsetting. Det kan også gis lån til sivilt personell som på grunn av omorganisering eller nedleggelse av virksomhet flytter for å overta annen sivil stilling i Forsvaret. Hensikten med låneordningen er å hjelpe personellet med toppfinansiering ved anskaffelse av egen bolig for bl a å stimulere til mobilitet. Under post 90 gis forskudd til befal og sivile, som må flytte grunnet organisasjonsendringer, ved nyetablering av egen bolig. Fram til og med 1996 ble det stilt statlig garanti for lån innvilget i Befalets låneordning. Garantien er begrenset med inntil 350 000 kroner pr. lån og 40 mill. kroner totalt, med Forsvaret som simpel kausjonist. Ved utbetaling av garantiansvar skal kravene i.h.t. simpel kausjon være oppfylt. Etter overtagelse av lånet, der Forsvaret blir kreditor, følges lånet opp m.h.t. blant annet inndrivelse eller gjeldsordning. Garantiordningen gjelder ikke for lån innvilget etter 1996.

Forsvarets bygningstjeneste

Forsvarets bygningstjenestes (FBTs) grunntilskudd er på ca 51 mill. kr over post 01 for 2001. Grunntilskuddet skal dekke utgifter til oppdrag gitt av Forsvarsdepartementet. Øvrige oppdragsutgifter skal dekkes over de aktuelle kapitler og poster.

Forsvarets bygningstjenestes oppdrag overfor Forsvarsdepartementet er blant annet:

- å sikre at Forsvarets virksomhet innen eiendom, bygg og anlegg skjer i samsvar med gjeldende forskrifter, regler og retningslinjer
- å føre kontroll med at drift og vedlikehold skjer i samsvar med fastsatte standarder
- å opprettholde organisasjonen for ikke oppdragsfinansiert virksomhet
- å utføre nyprosjektering av eiendom, bygg og anlegg
- å gi faglige retningslinjer til lokal forvaltningsmyndighet om forvaltning, drift og vedlikehold av passiv bygningsmasse
- å gjennomføre forskning og utvikling knyttet til eiendom, bygg og anlegg
- faste oppgaver i forbindelse med areal- og etablisementsplanlegging
- faste oppgaver i forbindelse med NATOs inventarregister

Det vises til videre omtale av Forsvarets bygningstjeneste under kap. 2463.

Post 51 Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt

Forsvarets forskningsinstitutt er et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter, uttrykt i instituttets vedtekter. Styret er instituttets øverste organ, og er ansvarlig overfor departementet for virksomheten. Forsvarets forskningspolitiske råd gir departementet og instituttet vurderinger og råd, slik at virksomheten rettes inn mot å dekke militære behov, samtidig som den er koordinert med sivil forskning og utvikling.

Instituttet skal drive forskning og utvikling for Forsvarets behov og være rådgiver for Forsvarets politiske og militære ledelse i faglige spørsmål innenfor instituttets arbeidsområde. Spesielt skal instituttet holde seg underrettet om trekk ved den vitenskapelige og militærtekniske utvikling som kan påvirke forutsetningene for sikkerhets- og forsvarspolitikken eller forsvarsplanleggingen, og ta nødvendige initiativ til at slik innsikt blir meddelt Forsvarets politiske og militære ledelse. Denne rollen finansieres av det direkte tilskuddet fra departementet til instituttet.

I tillegg driver instituttet oppdragsforskning gjennom horisontal samhandel som støtte til strukturutviklingen og materiellanskaffelsene i Forsvaret. Når militære og sivile interesser er overlappende, kan instituttet også utføre oppdrag for sivile institusjoner. Sivile oppdrag ligger på ca. 13 prosent av den samlede virksomheten. Virksomheten forankres i den militære organisasjon

ved utstrakt kontakt også i forbindelse med den bevilgningsfinansierte virksomheten.

Forslag 2001

I 2001 forventer Forsvarets forskningsinstitutt en samlet omsetning på 380 mill. kr. Det foreslås at 155 mill. kr gis som en basisbevilgning fra departementet over kap. 1710 post 51 for å understøtte instituttets strategiske og rådgivende funksjon. For sammenlikning med tidligere års budsjett, måles basisbevilgningens andel i prosent av instituttets omsetning. Basisbevilgningen utgjør med dette 41% av omsetningen. Andre inntekter kommer fra oppdrag for militære- og sivile institusjoner estimert til 222 mill. kr.

Langsiktig virksomhet - basisbevilgning

Basisbevilgningen danner grunnlag for den langsiktige kompetanseoppbygging og vurderingen av den vitenskapelige utviklingen. Bevilgningen inndeles i et grunntilskudd på 33 mill. kr og et tilskudd til strategiske programarbeider på 122 mill. kr.

Grunntilskuddet finansierer studier for å frambringe ny viten og utgjør ca. 8 prosent av instituttets omsetning. Denne type grunnforskning integreres med den mer nytteorienterte og anvendbare forskningen. Dette skjer enten ved at arbeidene gir direkte føringer mot strategiske programmer eller prosjekter, eller ved at resultatene gir grunnlag for utveksling med internasjonale vitenskapelige miljøer. Forsvarets forskningspolitiske råd spiller en avgjørende rolle såvel i planleggingen som i evalueringen av denne type aktiviteter. De pågående studier er konsentrert om elektro-optikk, ionosfærefysikk, nevrobiologi og numerisk matematikk.

De strategiske programmer reflekterer hovedretningen av instituttets virksomhet og vil, avhengig av sitt innhold, kunne løpe over en periode på fem til 15 år. Det foretas årlige vurderinger og eventuelle justeringer av programmenes innretning.

I 2001 gjennomføres aktiviteter innenfor strategiske programmer innen følgende områder:

- strategiske analyser
- ledelsessystemer på overordnet nivå
- taktiske undervannssystemer
- vern mot ABC - stridsmidler og ekstreme belastninger
- operasjons- og kostnadsanalyser
- ildlednings- og våpenkontrollsystemer
- overvåkningssystemer

- våpenteknikk
- elektronisk krigføring
- våpenvirkninger, sårbarhet og beskyttelse
- miljøtiltak i Forsvaret

Kap 4710 Fellesinstitusjoner og statsforetak under Forsvarsdepartementet (jf kap 1710)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsinntekter	36 614	31 962	35 700
11	Salgsinntekter	27 317	13 104	13 193
16	Refusjon fødselspenger	684		
70	Renter låneordning	2 569	2 544	2 050
90	Lån til boligformål	5 514	6 618	4 000
	Sum kap 4710	72 698	54 228	54 943

Postene 01 og 11 består av refusjoner fra NATO og enkelte NATO-land til dekning av utgifter Norge har til drift av navigasjons- og sambandssystemer. Posten 01 er reellt økt med 3,520 mill kr.

Post 70 er renteinntekter fra Forsvarets låneordning. Post 90 er tilbakebetaling av avdrag i

forbindelse med Forsvarets låneordning og tilbakebetaling av forskudd til boligformål. Forskuddsordningen er godkjent på bakgrunn av Stortingets behandling av Innst. S. nr. 182 (1990-91), jf. St.prp. nr. 53 (1990-91). Størrelsen på disse postene er i stor grad avhengig av det til en hver tid gjeldende rentenivå i bankene.

Kap 1719 Fellesutgifter under Forsvarsdepartementet (jf kap 4719)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsutgifter	9 035	16 657	13 062
43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet		20 000	20 000
71	Overføringer til andre, kan overføres		48 478	50 248
78	Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett, kan overføres	90 987	97 000	99 000
	Sum kap 1719	100 022	182 135	182 310

Kapitlet er totalt sett videreført fra 2000. Endringer på poster er nærmere forklart nedenfor.

Post 01 Driftsutgifter

Post 01 er redusert med ca. 3,9 mill kr. Reduksjonen fremkommer etter en økning på 2,5 mill. kr som tilskudd til frivillige organisasjoners deltakelse i øvelsen Nordic Peace, mens kapitlet er redusert med ca. 6,7 mill. kr. som er støtte relatert til Pfp. Disse midlene er flyttet til kap. 1725 for å

samle denne type utgifter under ett kapittel. Driftsutgiftene under kapitlet består ellers av;

Samarbeid med nye allierte

For å styrke det bilaterale samarbeidet med de nye medlemmene i NATO blir det utarbeidet årlige samarbeidsprogram mellom FD og forsvarsdepartementene i henholdsvis Polen, Tsjekia og Ungarn. Samarbeidet omfatter en rekke ulike aktiviteter, og foregår både i Norge og i de respektive landene. I tillegg til å styrke det generelle sikkerhets- og forsvarspolitiske samar-

beidet med Norge, bidrar dette samarbeidet også til de nye medlemslandenes integrering i NATO.

Støtte til frivillige organisasjoner for deltakelse i PFP-øvelsen Nordic Peace

Det er avsatt 2,5 mill. kr som tilskudd til Kirkens nødhjelp, Norges Røde Kors, Flyktningerådet, Redd Barna, og Norsk folkehjelp for deltakelse under PFP-øvelsen Nordic Peace.

Kvinnekandidater til topplederstillinger

Prosjektet for støtte til den landsdekkende databasen med kvinnekandidater til topplederstillinger og medlemmer av råd og utvalg som er etablert av AAD, videreføres. Det foreslås avsatt 50 000 kr til drift av databasen i 2001.

Forsvarsdepartementets "Ymse-konto"

Forsvarsdepartementet yter prosjektstøtte/engangstilskudd til sivile organisasjoner, veteranforeninger, forsvarsrelaterte jubileer, -bokverk etc. Posten dekker også uforutsatte fellesutgifter.

Post 71 Overføringer til andre

Posten er reelt økt med 1 771 000 kr.

Formålet med ordningen

For 2001 foreslås det at tolv frivillige organisasjoner får støtte over kap. 1719. Midlene under dette kapitlet gis som driftsstøtte eller grunnstøtte. De frivillige organisasjonene som mottar slik støtte utfører et arbeid som er ønsket, men som departementet selv ikke bør eller har kapasitet til å drive. Mål og kriterier for tilskuddsordningen er at organisasjonene ut fra sitt virkeområde enten bidrar direkte til å underbygge forsvarsviljen - og evnen, eller på andre måter er viktige og nyttige for totalforsvaret.

For å kunne motta støtte, må organisasjonene ha målsettinger som oppfyller kriteriene for driftsstøtte. Det foreligger regler for søknadsfrister, søknadsbehandling, krav til rapportering om virksomheten, i tillegg til krav om framlegging av regnskap og evaluering av organisasjonens arbeid. Organisasjonene sender hvert år inn årsmeldinger, regnskap attestert fra revisor og søknader basert på budsjettforslag.

I tråd med Statens økonomireglement for støtte til frivillige organisasjoner har Forsvarsde-

partementet, i samarbeid med Statens informasjonstjeneste og et konsulentbyrå, evaluert departementets driftsstøtte til de tolv organisasjonene. Hensikten med evalueringen var å stadfeste i hvilken grad kriteriene for tildeling av driftsstøtte var oppfylt og å vurdere organisasjonenes informasjonsvirksomhet. Analysen av undersøkelsen forelå ultimo april 2000.

Evalueringen viste at driftsstøtten til de frivillige organisasjonene skjer i tråd med økonomireglementets anvisninger, og de tolv frivillige organisasjonene som mottar driftsstøtten oppfyller i hovedsak kriteriene for støtteordningen slik de er formulert.

Med utgangspunkt i evalueringsrapportenes konklusjoner og anbefalinger, vil Forsvarsdepartementet fortsette evalueringsarbeidet av driftsstøtten til de frivillige organisasjonene. Dette vil skje i samarbeid med Statens informasjonstjeneste, og endelige konklusjoner vil bli innarbeidet i forsvarsbudsjettet for 2002.

Prøveprosjekt på Krigsinvalidehjemmet Bæreia

Forsvarsdepartementet viderefører sin innsats med hensyn til å ivareta personellet etter endt FN- og NATO-tjeneste. Dette ivaretas bl.a. gjennom prøveprosjektet på Krigsinvalidehjemmet på Bæreia som startet i 1999 og går over to år. Deler av Krigsinvalidehjemmet benyttes som et velferds-, rekreasjons- og kompetansesenter for tidligere fredssoldater og deres nærmeste familie. Departementet bidro i 1999 med 0.950 mill. kr til igangsetting av prøveprosjektet, videreførte støtten med 1,7 mill. kr i 2000 og foreslår 2,6 mill. kr i 2001. Den ekstraordinære støtten er innarbeidet i tilskuddet til FN-Veteranenes Landsforbund (FNVL). I prosjektperioden tilbys forskjellige kategorier av tidligere fredssoldater opphold på Bæreia, og program tilpasses den enkelte brukergruppes spesielle behov.

FNVL regnes av Forsvarsdepartementet som en særdeles verdifull medspiller i arbeidet med ettervern av våre FN- og NATO-soldater. Fra departementets side er det ønskelig at Bæreia bør drives videre i regi av FNVL som et senter der FN- og NATO-veteraner kan samles. Forsvarets sanitets stressmestringsteam vil inngå som et viktig element i den videre drift av senteret. En god oppfølging av disse veteranene er også nedfelt i St.meld. nr. 38 (1998-99). Fra Forsvarsdepartementets side anses FNVL som en helt sentral medspiller i det viktige arbeidet med en god oppfølging av FN- og NATO-veteranene.

Tabell 6.1 Tildeling sivile organisasjoner

		(i 1 000 kr)	
Organisasjon	Fordeling 2001	Organisasjon	Fordeling 2001
Det frivillige skyttervesen	27 755	Norsk Aero klubb	639
Folk og Forsvar	6 134	Norges Forsvarsforening	635
Den norske atlanterhavskomite	3 500	Norges Skytterforbund	132
Norske Reserveoffiserers Forbund	2 000	Oslo Militære Samfund	150
Kvinner Frivillige Beredskap	1 830	Norsk militært tidsskrift	70
Norges Lotteforbund	1 203		
FN-Veteranenes Landsforbund	4 200	Diverse prosjektstøtte	2 000

Post 78 Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett

Post 78 dekker Norges bidrag til militærbudsjettet i NATO og materiellsamarbeidet i den vesteuropeiske union. Posten er økt fra 97 mill. kr i 2000 til 99 mill. kr i 2001. Det forventes at Norges andel av kostnadene til NATO Airborne Early Warning & Control Program vil øke med 2 mill. kr. Dette

skyldes økte drivstoffutgifter og en svekket kurs for DM i forhold til USD.

Militærbudsjettet omfatter drift av kommandostrukturen, overvåknings- og kommunikasjonsystemer og utgifter til øvinger av NATO-styrker. I tillegg dekkes utgifter til den fellesfinansierte delen av fredsoperasjoner over militærbudsjettet. Disse skal øremerkes innenfor rammen av militærbudsjettet, men det er fortsatt usikkerhet knyttet til denne typen utgifter.

Kap 1720 Felles ledelse og kommandoapparat (jf kap 4720)

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsutgifter	1 217 144	1 049 142	1 175 528
	Sum kap 1720	1 217 144	1 049 142	1 175 528

Post 01 er reellt økt med 68,9 mill. kr som i hovedsak skyldes tilførsel av midler for vernepliktinge ved fellesinstitusjonene, horisontal samhandling og stønadsreiser for befal.

Forsvarets øverste militære ledelse

Forsvarets øverste ledelse består av Forsvarets overkommando, Forsvarskommando Sør-Norge og Forsvarskommando Nord-Norge. Forsvarssjefen er øverste militære rådgiver for forsvarsministeren og regjeringen. Forsvarssjefen er tillagt alminnelig kommando over alle ledd i Forsvarets militære organisasjon og er i fredstid etatsleder for denne.

Forsvarets overkommando (FO)*Overordnet oppdrag*

- gjennomføre overordnet beredskaps- og mobiliseringsplanlegging for hele landet og følge den overordnede planleggingsvirksomhet for beredskap og mobilisering i sivile organer
- koordinere de forebyggende sikkerhetstiltak, kontrollere sikkerhetstilstanden i Forsvaret, den sivile del av statsforvaltningen og relevant industri
- sørge for at beskyttelsesverdige objekter i fred, krise og krig er sikret mot sikkerhetstruende virksomhet, mot uautorisert tilgang og uautorisert endring og tap
- sørge for at samfunnet totalt sett får rettidig og korrekt informasjon og opplysning av fagmilitær karakter, og sørge for at Forsvarets per-

sonell er tilstrekkelig informert om viktige saker av forsvarsmessig betydning

- utarbeide forslag til langtidsplaner for Forsvarets virksomhet, utarbeide budsjettforslag og følge opp at de tildelte midler anvendes i samsvar med departementets retningslinjer
- gjennomføre en forsvarlig økonomistyring av Forsvarets midler
- gjennomføre Forsvarets investeringer og forvalte Forsvarets materiell, bygg- og anleggsmidler
- etablere nødvendige direktiver for forsyninger og tjenester i Forsvaret, og gi forsvarssjefen grunnlag for deltakelse på sentralt plan i behandling av prioriteringsspørsmål innen det fagmilitære området i andre deler av totalforsvaret
- etablere retningslinjer og direktiver for personelltjenesten i Forsvaret
- etablere nødvendige direktiver og retningslinjer for informatikkområdet i Forsvaret, herunder ivareta integrasjon mellom system-, personell- og organisasjonsutvikling og samordne med allierte og sivile myndigheter
- kontrollere, granske og evaluere internkontrollsystem i etaten

Styring og organisering

Videreutvikling og endring av Forsvarets øverste militære ledelse vil være et viktig element i arbeidet med å tilpasse styrings-, ledelses- og kommandofunksjonen til Forsvarets oppgaver og den øvrige organisasjonen. Med basis i St.meld. nr. 22 (1997-1998) og anbefalingene fra det forsvarspolitiske utvalg og forsvarssjefens studie skal arbeidet med nasjonal kommandostruktur ferdigstilles i et sentralt ledet utredningsarbeid mellom departementet og Forsvarets overkommando. En helhetlig tilnærming til omstilling vil bli lagt til grunn for det videre arbeidet.

Felles ledelse, styring og organisering av Forsvarets logistikkfunksjoner, er foreslått i St.prp. nr. 55 (1999-2000). Gjennomføring av forslagene innebærer en storstilt effektivisering av denne delen av forsvarrets samlede organisasjon. Satsningen på felles ledelses- og styringssystemer skal gjennomføres ved å samle flere administrative IT-systemer i et fellesintegrert forvaltningssystem (FIF). Endringer i Forsvarets lønnsadministrasjon er foreslått ved å samle sentrale lønnsfunksjoner og effektivisere administrasjonen gjennom anvendelse av ny teknologi, jfr St.prp. nr. 75 (1999-2000).

Forsvarets overkommando gjennomgikk en omfattende organisasjonsutviklingsprosess i 1996 men fremstår ikke i dag som et adekvat styringsverktøy for forsvarssjefen. En omfattende endring i organisasjonen er iverksatt som en videreføring av Innst. S. nr. 134 (1995-1996), jfr. St. meld. nr. 43 (1994-1995) om styring og ledelse av Forsvaret. Det er opprettet en egen prosjektorganisasjon utenfor linjeorganisasjonen – program Argus – som skal ivareta omstillingen. Det legges til grunn at det skal spares minst 200 stillinger i prosessen slik at FO også reflekterer endringene i Forsvarets fremtidige oppgaver og struktur.

I 2001 vil følgende saker av betydning for FOs styring og organisering bli vektlagt:

- videreføring av arbeidet med innføring av økonomireglementet for Staten, prosjekt GOLF, innen fristen (1.1.2003)
- slutføring av utredning av FOs omorganisering og implementering av ny organisasjon
- videreutvikling og gjennomføring av Forsvarets styringskonsept
- utredninger om felles virksomhet på tvers av forsvarsgrenene

Andre oppgaver det vil bli lagt vekt på i 2001:

- implementering av St. meld. 38 (1998-1999)
- tilrettelegging av forholdene for alliert trening
- Forsvarets fremtidige kommando- kontroll- kommunikasjons- og informasjonssystemer
- utrangering av materiell, bygg og anlegg som ikke skal være del av fremtidig struktur

Forsvarskommandoene

Forsvarskommandoene er forsvarssjefens utøvende operative ledd og ledes av øverstkommanderende i landsdelen. Forsvarskommando Sør-Norge er også en integrert NATO-kommando.

Overordnet oppdrag

Øverstkommanderende i Sør-Norge og øverstkommanderende i Nord-Norge skal innen sine repektive kommandoområder sørge for den militære forsvarsberedskap og ledelse av det militære forsvar. De skal opprettholde et hovedkvarter med evne til å planlegge og lede nasjonale og allierte operasjoner i krig. I fred skal hovedkvarterene forberede krigsoppdrag, samt planlegge og lede de nasjonale og allierte øvelser de er gitt ansvaret for.

Organisering

I fred forutsetter ledelse av nasjonale fellesoperasjoner et nødvendig kompetansenivå innenfor kritiske funksjoner for at krigsstrukturen ved de to hovedkvarterene og i respektive landsdeler skal kunne etableres og bli funksjonsdyktig i tide. Fredsoppdragene omfatter flere funksjoner som er spesielle i fred og i krisesituasjoner, eksempelvis myndighetsutøvelse, forsvars- og øvingsplanlegging. Evnen til å utføre krigsoppdraget må også understøttes av virksomheten i fred.

Oppgaver det vil bli lagt vekt på i 2001:

I 2001 er organisasjons- og utviklingsprosesser av avgjørende betydning for fremtidig struktur. Forsvarskommandoene skal i dette opprettholde funksjonelle organisasjoner som ivaretar overgangen fra dagens situasjon til en eventuell krise- eller krigssituasjon.

Forsvarskommando Sør-Norge vil i første halvår 2001 i store trekk videreføre sine oppdrag til tross for at ØKS, i egenskap av alliert sjef i JHQ North, sammen med deler av sin stab skal lede den internasjonale fredsstyrken i Kosovo-KFOR. Mindre justeringer i personelloppsett og prioriteringer vil likevel bli påkrevet.

Norges militære misjoner

Endringer i attachéordningen

På bakgrunn av de omfattende endringer i den sikkerhetspolitiske situasjon i Europa, og dermed endrede mønstre for kontakt og samarbeid, har Forsvarsdepartementet foretatt en ny vurdering av gjeldende ordning for norske militære misjoner i utlandet. Sist dette ble gjort ble det opprettet en forsvarsattachéstilling i Polen, og det ble bebudet en mulig overføring av attachéstillingen i Tsjekkia til Ungarn på et senere tidspunkt. På grunnlag av den nye vurderingen er det gjennomført følgende endringer i gjeldende ordning for militære misjoner i utlandet:

Tyskland

Det er opprettet en ny assisterende forsvarsattaché i Tyskland. Attachékontoret i Tyskland er lagt til Berlin i forbindelse med flytting av ambas-

saden fra Bonn til Berlin. Tysklands forsvarsdepartement er imidlertid delt mellom Bonn og Berlin, og attachéens kontor må dermed dekke begge disse avdelingene. Sideakkreditering fra Tyskland er utvidet til å omfatte Østerrike og Sveits.

Tyskland tillegges i dag en økende utenriks- og sikkerhetspolitisk rolle i Europa, ikke minst når det gjelder utviklingen av forbindelsene til Sentral- og Øst-Europa. Gjenstående NATO-kommandoer i Tyskland vil få økt betydning, også for forsvaret av Norge. I tillegg prioriteres i økende grad den bilaterale kontakten med Tyskland på det sikkerhets- og forsvarspolitiske området.

Nederland

Det er opprettet en ny forsvarsattachéstilling i Nederland, som følge av økt sikkerhets- og forsvarspolitisk kontakt mellom de to land. Attachéstillingen er sideakkredittert til Belgia og Luxembourg.

Nederland har stor betydning for Norge i militær sammenheng. Nederlandske styrker trener på norsk territorium og i norske farvann, og styrker fra Nederland inngår i NATOs forsterkningsplaner for Norge. Som følge av endringene i alliansens kommandostruktur, knyttes Norge til NATOs nordkommando (AFNORTH) i Brunssum i Nederland.

Sentral-Europa

Forsvarsattachékontoret i Tsjekkia er lagt ned fra og med august 2000. Etter at Polen, Tsjekkia og Ungarn er blitt medlemmer av NATO, anses det tilstrekkelig å ha militær representasjon i ett av disse landene. Den nordlige delen av Sentral-Europa vil ha hovedprioritet, med spesiell vekt på Polen. Attachéen i Warszawa vil således sideakkrediteres til Tsjekkia og Slovakia, mens den nye attachéen i Roma sideakkrediteres til Ungarn.

Sør-Europa

Det er opprettet en ny forsvarsattachéstilling i Italia, med ansvar blant annet for kontakten med NATOs sørkommando. Forsvarsattachéen i Roma sideakkrediteres til Slovenia og Ungarn, samt til Bulgaria og Romania.

Tabell 6.2 Norges militære misjoner i utlandet etter innføring av de ovennevnte endringer

Misjon	Sideakkreditering	Assisterende attachéer
Finland (Helsingfors)		
Frankrike (Paris)	Spania	
Italia (Roma)	Slovenia, Ungarn, Bulgaria, Romania	
Latvia (Riga)	Estland, Litauen	
Nederland (Haag)	Belgia, Luxemburg	
Polen (Warszawa)	Tsjekkia, Slovakia	
Russland (Moskva)	Hviterussland, Ukraina	1
Storbritannia (London)	Irland	1
Sverige (Stockholm)		
Tyskland (Berlin)	Sveits, Østerrike	1
USA (Washington)	Canada	2

Middelhavsregionen har i senere tid fått økt betydning for NATOs sikkerhet. Ikke minst gjelder dette som følge av utviklingen på Balkan, men også som følge av nye utfordringer fra Midtøsten og Nord-Afrika. Med endringene i NATOs styrkestruktur og forsterkningskonsept har norske styrker fått potensielle innsetningsområder i sørregionen. Disse forholdene gjør at Italia

har fått økt sikkerhetspolitisk betydning for NATO, og for Norge. Italia vil også i framtiden være tyngdepunktet for den nye kommandostrukturen i sørregionen. Norske fly og fartøyer har operert med base i Italia, og italienske styrker trener og øver i Norge på forholdsvis regelmessig basis.

Kap 4720 Felles ledelse og kommandoapparat (jf kap 1720)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsinntekter	7 148	7 203	8 259
11	Salgsinntekter	21 682	9 608	9 674
15	Refusjon fra arbeidsmarkedstiltak	90		
16	Refusjon fødselspenger	2 398		
	Sum kap 4720	31 318	16 811	17 933

Posten er økt med 1 mill. kr grunnet budsjettet refusjon ifm opprettelse av Combined Air Operation Center.

Kap 1725 Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarets overkommando (jf kap 4725)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsutgifter	918 172	1 193 177	1 636 066
50	Overføring Statens pensjonskasse, <i>kan overføres</i>	52 404	106 846	96 118
74	Avgangsstimulerende tiltak, <i>kan overføres</i>	7 771	10 176	5 799
	Sum kap 1725	978 347	1 310 199	1 737 983

Posten er økt med ca 400 mill.kr som i hovedsak skyldes tilførsel av midler fra andre kapitler for finansiering av vedtatte omstillingsprosjekt ifm Program ARGUS.

Forsvarets overkommando/sanitetsstaben

Sanitetsstaben skal bidra til at Forsvaret har en fullverdig og tidsmessig sanitets- og veterinærtjeneste i fred, krise og krig. De viktigste oppgavene er å:

- sikre at Forsvaret har forberedt og øvet en pålitelig sanitet- og veterinærtjeneste for krise og krig.
- sikre at Forsvaret opprettholder og videreutvikler en fullverdig sanitet- og veterinærtjeneste i fred, tverrprioriterer og stiller krav til gjennomføringen av denne tjenesten
- samarbeide med sivile myndigheter og beredskapsorganer for å sikre nødvendig støtte til Forsvarets operasjoner
- etablere og vedlikeholde beredskapslagre og sanitetsmateriell, herunder legemidler og veterinærmateriell
- prioritere og forstå grunnleggende medisinsk FOU av betydning for forsvarsplanleggingen

Vernepliktsverket

Vernepliktsverket skal forvalte vernepliktsstyrken slik at totalforsvarets freds- og krigsorganisasjon bemannes optimalt. Dette innebærer for 2001:

- Innrullere ca 26.000 og klassifisere ca 25.000 personell.
- Forvalte uøvde mannskaper og kalle inn til førstegangstjeneste (rekvirert styrke ca 15.000).
- Mobiliseringsdisponere ca 94.000 øvde mannskaper i krigsorganisasjonen.
- Kalle inn ca 11000 til repetisjonstjeneste (i.f.m. øvelser våren 2001).

- Informere om verneplikten. I 2001 vil Vernepliktsverket iverksette et samlet informasjonssopplegg for alt personell ifm sesjon og innkalling til førstegangstjeneste. Vernepliktsverket har i den forbindelse utarbeidet en "serviceerklæring" som på en forpliktende måte forteller brukerne (den vernepliktige del av befolkningen) hva som kan forventes av Vernepliktsverket.
- Administrere ordningen for næringsbidrag og særskilt økonomisk hjelp. F.o.m. juli 2000 omfatter denne også jordbrukere.
- Behandle søknader om sivil verneplikt. Dette er et nytt oppdrag f.o.m. 2000.

Forsvarsdepartementet vil, i forbindelse med innføringen av ordningen med egenerklæringssystem om sivil verneplikt, følge med utviklingen. Eventuelle merutgifter for Forsvaret vil bli søkt refundert av Justisdepartementet.

Forsvarets militærgeografiske tjeneste

Forsvarets militærgeografiske tjeneste skal sørge for at norske og allierte enheter i Norge har kart og militærgeografisk informasjon, som øker deres stridsevne og handlefrihet. All informasjon skal tilfredsstillende nasjonale og allierte krav til standardisering.

Forsvarets kompetansesenter for internasjonal virksomhet

Forsvarets kompetansesenter for internasjonal virksomhet skal videreutvikle Forsvarets kompetanse knyttet til nasjonalt og internasjonalt samarbeid, doktriner og konsepter om FN-relaterte og internasjonale fredsoperasjoner. Målet er å oppnå økt kvalitet på utdannelsen av personell og avdelinger for at disse skal tilfredsstillende nasjonale og internasjonale krav. Det legges vekt på å styrke kompetansen for internasjonal virksomhet

blant offiserer og mannskaper som utgjør rekrutteringsgrunnlaget for internasjonale operasjoner. Enheter og personell utrustes og trenes for å kunne gjennomføre observatørtjeneste såvel som fredsbevarende og fredsopprettende operasjoner.

Forsvarets rekrutterings- og mediasenter

Forsvarets rekrutterings- og mediasenter skal sørge for nødvendig rekruttering til grunnleggende befalsutdanning, frivillig førstegangstjeneste og nasjonale styrkebidrag til internasjonale operasjoner. Senteret formidler informasjon om Forsvaret, og bidrar til å skape best mulig motivasjon for verneplikt, førstegangstjeneste og grunnleggende befalsutdanning.

Forsvarets skole i etterretnings- og sikkerhetstjeneste

Forsvarets skole i etterretnings- og sikkerhetstjeneste skal gi nødvendig spesialkompetanse, som å ivareta Forsvarets behov for etterretnings- og sikkerhetstjeneste og dekke den sivile forvaltningens behov for sikkerhetstjeneste. Skolen sikrer nødvendig språkkompetanse innen relevante språk, utdanner språkkyndig befal, og understøtter rustningskontroll.

Forsvarets skolesenter Akershus festning

Forsvarets skolesenter Akershus festning består av Forsvarets høyskole, Forsvarets stabsskole og Forsvarets fjernundervisning. Skolesenteret skal gi utdanning på høyeste og midlere nivå for militære og sivile elever, og være rådgivende og koordinerende innen fjernundervisning i Forsvaret.

Forsvarets høyskole gir nøkkelpersonell i militær og sivil sektor kunnskap og innsikt i de nasjonale og utenriks- og sikkerhetspolitiske faktorer som påvirker det norske totalforsvaret.

Forsvarets stabsskole kvalifiserer personell for stabstjeneste og lederstillinger på midlere og høyere nivå til krigs- og fredsorganisasjonen. Det er lagt til rette for at sivile som er kvalifiserte kan gjennomføre Forsvarets stabsskole. Skolen sørger for at Forsvaret har faglig kompetanse som sikrer nødvendig utvikling innen strategi og operasjoner, ledelse og stabstjeneste.

Forsvarets fjernundervisning er det rådgivende, koordinerende og utøvende ledd for Forsvaret innen fjernundervisning, med blant annet

bruk av teknologibaserte opplæringssystemer og -metoder i kompetansegivende utdanning av befal og sivile.

Forsvarets uniformsutsalg

Forsvarets uniformsutsalg skal drive salgsvirksomhet av uniformseffekter og tilbehør til alt personell i Forsvaret. Virksomheten er inntektsfinansiert.

Institutt for forsvarsstudier

Instituttet skal drive forskning med et samtidshistorisk tyngdepunkt innen områdene norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk, Russlands-studier og strategiske studier.

Feltprestkorpsset

Feltprestkorpsset skal utøve en fullverdig kirkelig tjeneste for alt Forsvarets personell i fred, krise og krig i samsvar med Den norske kirkes orden. Feltprestkorpsset gjennomfører tjenesten ved gudstjenester, diakoni, sjelesorg og kirkelige handlinger, gjennomfører sosialsamtaler som bidrar til Forsvarets personellomsorg, og arbeide med rekreasjons- og trivselsfremmende tiltak.

Ressursorganisasjonen

Ressursorganisasjonens hovedoppgaver er å veilede forventet overtallig personell mot ny karriere, og forvalte overtallig personell som er overført fra forsvarsgrenene, fellesinstitusjonene og Statens kantiner. Ressursorganisasjonen skal støtte og forvalte personellet slik at de snarest mulig finner arbeid i eller utenfor Forsvaret.

Rustningskontroll

Norske interesser på rustningskontrollsidan skal ivaretas ved å planlegge og iverksette aktive tiltak som følge av inngåtte rustningskontrollavtaler. Rustningskontrollen skal gi direktiver og følge opp passive tiltak, utarbeide informasjon-sutveksling, delta i det koordinerende rustningskontrollarbeidet internasjonalt, vedlikeholde en gruppe av kvalifisert eskorte-personell og inspektører og bidra til at alt personell er kjent med avtalene, følge pågående forhandlinger og gi vurderinger av framtidige rustningskontrollavtaler.

Forsvarsjefens internrevisjon

Forsvarsjefens internrevisjon skal bidra til at Forsvaret realiserer sine overordnede mål gjennom å sikre kvalitet i Forsvarets virksomhet og utvikling. Forsvarsjefens internrevisjon får sine oppdrag av forsvarssjefen.

Militær lufttransport

Forsvarets overkommando ivaretar den overordnede ledelse av Forsvarets lufttransportvirksomhet som en del av ansvaret for transport- og forsyningstjenesten i Forsvaret. Transportkontrollapparatet skal inngå i den nasjonale transportberedskaps-organisasjonen i krise og krig, og koordinere nasjonale og allierte militære- og sivile lufttransportressurser.

En viktig oppgave er å bistå med transportteknisk planlegging for Forsvaret, herunder internasjonale operasjoner. Virksomheten skal gjennomføres på den mest kostnadseffektive måte for Forsvaret med utgangspunkt i følgende rammebetingelser:

- samordning av militære- og sivile flyruter
- etablerte avtaler med personellorganisasjonene
- fastsatt tjenestemønster for de vernepliktige

Velferdstjenesten

Velferdstjenestens virksomhet rettes mot alt personell i Forsvaret, med vernepliktige mannskaper som primær målgruppe. Velferdstjenesten skal bidra til å fremme trivsel og sosial trygghet for alt personellet med sikte på å øke effektiviteten. Dette innebærer at velferdstjenesten legger til rette for gjennomføring av sosiale aktiviteter, kultur- og opplysningsvirksomhet. Videre planlegges og gjennomføres servicetiltak, som formidling av fritidsjobber, reiseservice, organiserte turer og liknende. Det legges særlig vekt på å gjennomføre en tilfredsstillende velferdstjeneste ved avsidesliggende og mindre enheter.

Lærlingeordningen

Forsvaret vil drive et aktivt rekrutteringsarbeid mot bransjer og bedrifter som utdanner i fag som Forsvaret etterspør. Samarbeidet med enkeltbedrifter, opplæringskontorer og store organisasjoner for utveksling av læringer skal videreutvikles. Det vil bli satset på utvidelse av fagkategoriene og flere læringer på kontrakt og som befalslæringer. Lærlingeordningen i forsvarsgrenene koordi-

neres av Forsvarets opplæringskontor. Ordningen er delvis inntektsfinansiert.

Voksenopplæringen

Vernepliktige mannskaper, vervede og kontraktsbefal er voksenopplæringens primære målgruppe. Virksomheten skal gi de enkelte vernepliktige mannskaper mulighet til å øke sin sivile kompetanse under førstegangstjenesten, blant annet som et ledd i arbeidet mot ledighet ved dimisjon. Voksenopplæringen fungerer også som brobygger mellom tiden før, under og etter førstegangstjenesten for blant annet å ivareta deler av den enkeltes totale utdanningsløp. Det gis tilbud om samfunns- og samtdsorientering sammen med generell og individuell yrkes- og studieinformasjon. Videre gis det bistand etter behov til jobb-/studiesøking. Med virkning fra 2000 ble voksenopplæringen tilført nye oppgaver i forbindelse med etter- og videreutdanning i sivile fag for ansatte i Forsvaret.

Fellesutgifter til personellforvaltning

Aktiviteten omfatter utgifter til likestillings- og familierpolitikk, fellesutgifter til militær idrett, utgifter til psykologitjenesten og utgifter til områdetillitsvalgte. I tillegg kommer utgifter til førtidspensjonering og avgangsstimulerende tiltak for sivilt personell.

Det arbeides videre med å øke kvinneandelen av befall, vervede og sivile i Forsvaret i henhold til strategiplan for likestilling, og Forsvarets personalhåndbok. De ulike prosjektene og arbeidsgruppene som fremmer likestilling i Forsvarets militære organisasjon vil bli videreført. Et viktig tiltak er utvikling og implementering av et eget mentorprogram for potensielle kvinnelige lederkandidater blant sivilt og militært personell.

Forsvaret følger opp de familierpolitiske mål i henhold til strategisk plan for likestilling i Forsvaret, samt de satsningsområder som er nedfelt i Forsvarets personalhåndbok. Virkemidler for å stimulere til at den enkelte og familien velger flytting fremfor pendling til det nye tjenestested prioriteres.

Artic Military Environmental Cooperation

Gjennom den trilaterale avtalen om Artic Military Environmental Cooperation mellom Norge, Russland og USA om miljøsamarbeid i Arktis (AMEC-avtalen) legges det stor vekt på at miljøutfordringer på Kola og andre steder i det russiske

nordområde betraktes som internasjonale utfordringer, og at de krever kollektive løsninger.

Støtte til partnerland

Norsk støtte til omskolering av russiske offiserer

Gjennom et pilotprosjektet ble det våren 2000 finansiert to kurs for til sammen 40 offiserer og underoffiserer ved Murmansk tekniske universitet og på Sysselsettingssentrets opplærings-senter i Murmansk. Samtlige offiserer som deltok har tjenestegjort i Nordflåten. Det ble satt av 1.5 mill norske kroner til prosjektet for 2000. Planen er å finansiere kurs for ytterligere 60-80 offiserer ved de samme institusjonene høsten 2000 samt videreføre kursvirksomheten i 2001 med ytterligere 2 kurs med til sammen ca 150 elever.

Hovedmålsettingen med det norske pilotprosjektet er å øke overtallige russiske offiserers muligheter til å skaffe seg arbeid på det sivile arbeidsmarkedet. Tiltaket har også som formål å bidra til fortsatt utdyping av tillit og gjensidig forståelse på det forsvarsrelaterte området mellom Norge og Russland.

Vi har valgt å satse på en omskoleringsmodell som har en faglig god forankring gjennom utdanningsinstitusjoner som kan tilby relevante kurs og gi nødvendige diplomer og sertifikater til de offiserene som har behov for omskolering. For å styrke den faglige forankringen benyttes Høgskolen i Bodø som faglig garantist og rådgiver. Høgskolens oppgave er bl a å holde gjesteforelesninger for studentene og seminarer for de russiske lærerne. Dette gir begge land muligheten til å profilere samarbeidet og kontakten for øvrig mellom Russland og Norge.

Prosjekter i Baltikum

Hoveddelen av Norges forsvarsrelaterte støtte til de baltiske statene finner sted innenfor rammen av multilaterale prosjekter. Norge støtter en rekke slike prosjekter i Baltikum, hvorav de viktigste er opprettelsen av en felles baltisk fredsbevarende bataljon (BALTBAT), en felles baltisk maritim skvadron for bl.a. mineoperasjoner (BALTRON), og en felles baltisk stabsskole (BALTDEFCOL). Etablering av et felles baltisk sivilt-militært luftovervåkingssystem (BALTNET) har vært under norsk ledelse og er i hovedsak sluttført, men Norge vil fortsatt yte rådgivende støtte utover 2000. En viktig forutsetning for prosjektstøtten er at de baltiske landene gradvis skal overta ansvaret og videreføringen av prosjektene. BALTBAT vil etter planen bli gitt slik støtte til 2002. For BALTDEFCOL og BALTRON tas det sikte på fortsatt å yte støtte i 2001. For å koordinere støtten mellom giverlandene og de baltiske land, i tillegg til intern koordinering i Baltikum, ble det i 1997 på norsk initiativ opprettet et koordineringsforum, Baltic Security Assistance Group (BALTSEA). For å effektivisere samordningen er en Internett-database for bilateral støtte til de baltiske land innenfor BALTSEA opprettet med tilgang for alle bidragsytere og mottaksland.

Prosjektet NORBALTPERS er norsk støtte til personellpolitiske tiltak i Baltikum. Prosjektet skal i samarbeid med Estland, Latvia og Litauen utforme og implementere personellpolitiske elementer i deres militære forsvar. Virksomheten omfatter personellpolitikk, tillitsmannsordning og reserveoffiserskonsept. Dette vil bli videreført i 2001 gjennom MOUer med hvert av landene.

Prosjektet for etablering av et eksplosivryddesenter i Latvia, under BALTBAT, skal videreføres i 2001.

Kap 4725 Fellesinstitusjoner og inntekter under Forsvarets overkommando (jf kap 1725)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsinntekter	3 561	2 841	1 313
11	Salgsinntekter	37 934	34 573	34 750
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	529	20 834	
16	Refusjon fødselspenger	1 483		
17	Refusjon lærlinger	8 144		
	Sum kap 4725	51 651	58 248	36 063

Post 01 er redusert med 1,5 mill.kr og omfatter driftsinntekter under Voksenopplæringen og FO/SAN.

Post 11 er tilnærmet videreført fra år 2000 og omfatter bl.a. salgsinntekter ved Forsvarets uni-

formsutsalg, Voksenopplæringen, Forsvarets sanitet og leieinntekter i Oslo-området.

Post 15, 16 og 17 er en rene refusjonsposter og skal iht bevilgningsreglementet ikke budsjetteres.

Kap 1731 Hæren (jf kap 4731)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsutgifter	4 804 151	4 719 977	4 500 386
74	Avgangsstimulerende tiltak	273		
	Sum kap 1731	4 804 424	4 719 977	4 500 386

Post 01 er reelt redusert med 376 mill. kr. Ca 130 mill. kr gjelder midler flyttet til kap 1725 for finansiering av omstillingsprosjekter ifm Program ARGUS. Midler er også flyttet til diverse kapitler for omlegging av utgiftsbelastningen for vernepålitlige mannskaper og stønadsreiser for befal.

Styrkeproduksjon og vedlikehold av kapasitetene for divisjonen, de selvstendige brigadene og de øvrige deler av landforsvaret skal kontinuerlig tilpasses ny struktur etter hvert som denne avklares.

Overordnet oppdrag

Hæren skal fortsatt ha evne til å utgjøre landforsvarets del av et tidsbergrenset invasjonforsvar i en landsdel, og være i stand til å sikre landverts forbindelse mellom Trøndelag og Nord-Norge, samt sikring mot sabotasje og raid i landet for øvrig. Hæren skal utføre suverenitetshevdelse på norsk territorium og støtte andre forsvarsgrener og totalforsvaret i fred, krise og krig. Hæren skal opprettholde evnen til å løse operative oppgaver.

Styrkestruktur

Utviklingen av Hærens krigsorganisasjon er en kontinuerlig prosess, der systematiske investeringer og organisasjonsendringer over en årrekke skal bidra til at de langsiktige mål blir nådd. Dette arbeidet vil fortsette. Krigsstrukturen i 2001 vil i hovedsak være lik strukturen i 2000, men enkelte av elementene i strukturen kan i løpet av året bli nedjustert mht volum som en følge av de vurderinger og beslutninger som vil bli tatt med grunnlag i anbefalingene i FS 2000 og FPU.

Tabell 6.3 Utdanning i Hæren

Kategorier	Mål 00	Mål 01	Endr 00-01
Grunnleggende befalsutdanning	1 281	1 000	-281
Høyere utdanning med rett og plikt til yrkestilsetting	130	113	-17
Videregående høyere utdanning for befall	203	180	-23
Sum	1 614	1 293	-321

Utdanning og trening

Hæren skal videreutvikle et konkurransedyktig og attraktivt utdanningstilbud som sikrer forsvarsgrenen nødvendig personell med riktig kompetanse på rett sted til rett tid. Hærens skoler skal videreutvikle de fagmilitære miljøene, ved å rette utdanningen mot fremtidige kompetansebehov. Utvikling av kompetanse for den nye hærstrukturen, med vekt på 6. Divisjon, skal prioriteres. De grunnleggende prioriteringene for utdanningen i hæren er befalsutdanning og førstegangstjeneste som kvalifiserer til tjeneste i mobiliseringshæren og internasjonale operasjoner. Hæren skal utdanne styrker til internasjonale operasjoner i henhold til de krav politiske myndigheter fastsetter.

Utdanningssystemet skal videreutvikles med implementering av teknologibasert opplæring, herunder stabs- og ledertrening. Det skal arbeides for å nytte mer fjernundervisning ved utdanning av befall. Hærens skoleavdelinger har inngått samarbeidsavtaler med sivile utdanningsinstitusjoner, og arbeidet med å tilpasse forsvarets utdanningssystem med det sivile utdanningssystem, vil bli videreført. Ved bl.a. å nytte moderat kvotering skal det iverksettes tiltak for å øke andelen kvinner og personer med innvandrerbakgrunn på skolene.

Mannskaper og befall som utdannes for mobiliseringshæren (og internasjonale operasjoner) skal søkes utdannet i komplette avdelinger, så lik krigsorganisasjonen som mulig. Utdanning og trening til krigsstrukturen skal ha høyeste prioritet, foruten vakthold, sikring av grensen og sikring av den kongelige familien. Førstegangstjenesten skal i hovedsak gjennomføres i perioden august til og med juni. Utdanning av soldater til Hæren søkes ivaretatt på en mer kostnadseffektiv måte ved å overføre et antall soldater til Heimevernet etter minimum 6 måneders tjeneste. Tiltaket ligger innenfor gjeldende Romertallsvedtak.

Drift og vedlikehold

Materiell

Den økonomiske situasjonen framtvinger strengere prioriteringer innen drift og vedlikehold av materiell. Dette har konsekvenser for tilgjengeligheten av materiell, og for operativ evne og utholdenhet. Materiell som planlegges beholdt på sikt vil bli prioritert. Et fortsatt sentralt mål er å gjøre materielldriften mer kostnadseffektiv innenfor gitte økonomiske rammer. Drivstofflagrene reduseres og ammunisjon til utdanning og trening holdes på et absolutt minimum. Arbeidet med omfordeling av materiell til ny hærstruktur videreføres, men omfanget må vurderes ifm langtidsprogrammet.

Eiendommer bygg og anlegg

Hæren skal bidra til kosteffektiv drift og vedlikehold av bygg og anlegg, og søke å finne frem til løsninger som på kort og lang sikt kan gi innsparinger i driftsutgiftene. Reduksjonen av driftsutgifter vil blant annet primært skje ved utfasing av overflødig eldre, ukurant og vedlikeholdskrevende fast eiendom. Arbeidet med etablisementplaner vil bli videreført.

Organisering

Omorganisering til ny struktur vil bli utredet i løpet av 2001. Forberedelser for oppbyggingen av ny struktur skal prioriteres, herunder tilpassing av fredsorganisasjonen til krigsstrukturens behov og fredsoppgavene. Som et bidrag til nødvendige driftsreduksjoner i 2001 kan det bli nødvendig med både permanente og midlertidige reduksjoner i organisasjon og aktivitet ved enkelte av Hærens avdelinger. Departementet vil komme tilbake til Stortinget med forslag til endringer i forbindelse med kommende langtidsproposisjon.

Hæren vil arbeide videre med å etablere en ordning for deltakelse i internasjonale operasjoner, der deltakende avdelinger i hovedsak hentes fra krigsstrukturen. Ordningen vil skape

større klarhet i planleggingen, og samtidig sette klare rammer for hva Hæren kan delta med. Ivaretagelse av ansvaret for utdanning og oppfølging av Hærens bidrag til internasjonalt militært engasjement vil bli vurdert i sammenheng med utredningene av fremtidig styrkeproduksjon og landforsvarets fremtidige regionale og territoriale organisasjon.

Personell

Det vil arbeides videre med å tilpasse personellstrukturen til behovene i ny fredsorganisasjon og krigsstruktur. Langsiktig personellplanlegging sammen med personellpolitiske virkemidler skal sikre en effektiv utnyttelse av personellet mot prioriterte oppgaver. Basert på Forsvarets behov

skal muligheter for karriere- og kompetanseutvikling vektlegges, sammen med familiepolitiske virkemidler, og en målrettet videreføring av Forsvarets lønnspolitikk.

Hærens forsyningskommando

Hærens forsyningskommando (HFK) er fagmyndighet, og har landsomfattende materiellforvaltningsansvar for Hæren og Heimevernet for å støtte styrkeproduksjonen i disse forsvarsgrenene. HFK er ansvarlig for Hovedarsenalet, HFKs ammunisjonskontroll og Forsvarets uniformsalg. Plassering av midler til forsyningskommandoene vil kunne endre seg etter Stortingets behandling av St.prp. nr. 55 (1999-2000).

Kap 4731 Hæren (jf kap 1731)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsinntekter	9 488	9 584	12 656
11	Salgsinntekter	56 761	42 510	59 652
15	Refusjon fra arbeidsmarkedstiltak	5 302	13 566	
16	Refusjon fødselspenger	9 625		
17	Refusjon lærlinger	259	2 340	
60	Refusjon fra fylkene	818	818	
	Sum kap 4731	82 253	68 818	72 308

Kapitlet omfatter serveringsavgift ved salg av måltider fra forsvarets messer, inntekter ved utleie av kvarter, familie- og tjenesteboliger, inntekter ved salg av materiell, refusjoner for lønnsutgifter til yrkesvalghemmede og refusjoner fra Troms militære sykehus. Videre inneholder kapitlet refusjoner for vedlikehold av forhåndslagret amerikansk materiell.

Post 01 og 11 er økt med ca 20 mill. kr. og gjelder i hovedsak antatt økte auksjonsinntekter og økt salg av materiell. Det er videre tatt høyde for økning i Forsvarets husleiesatser.

Postene 15, 16, 17 og 60 er rene refusjonsposter og skal iht bevilgningsreglementet ikke budsjetteres.

Kap 1732 Sjøforsvaret (jf kap 4732)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsutgifter	2 808 400	2 869 963	2 791 532
	Sum kap 1732	2 808 400	2 869 963	2 791 532

Posten er reellt redusert med ca 175 mill. kr. 90 mill. kr er flyttet til kap 1725 for finansiering av pålagte omstillingsprosjekter ifm. Program ARGUS. 36 mill. kr er flyttet til kap 1760 til deknning av gjennomføringskostnader i Fregattprosjektet og prosjekt Viking (nye undervannsbåter). 22 mill. kr er flyttet til andre kapitler ifm omlegging av utgiftsbelastningen for vernepliktige mannska-per og stønadsreiser for befal.

Overordnet oppdrag

Sjøforsvaret skal som en del av invasjonssforsvaret ha evne til å oppnå sjøkontroll i et sjøområde av begrenset geografisk utstrekning, og i et begrenset tidsrom. Dessuten være i stand til å forflytte denne kapasiteten langs hele kysten. Gjennom dette sikres sjøtransporterte forsyninger og forsterkninger fra en landsdel til en annen og territoriet beskyttes mot sjølandsetting av styrker.

Sjøforsvaret skal kunne delta i internasjonale flåtestyrker i fredsbevarende operasjoner og ha evne til å samarbeide med allierte styrker og operere sammen med disse over tid.

Sjøforsvaret skal i fred og krise utføre suverenitetshevdelse i norsk territorialfarvann og ivareta norske suverene rettigheter gjennom nødvendig myndighetsutøvelse til havs.

Sjøforsvaret skal støtte andre forsvarsgrener og totalforsvaret i fred, krise og krig.

Styrkestruktur

Sjøforsvarets nye regionale organisasjon vil bli iverksatt fra 1. januar 2001 i tråd med Stortingets behandling av Innst. S. nr. 203 (1998-1999), jf. St.prp. nr. 33 (1988-1999). Organisasjonen blir gjennom dette tilpasset en redusert regional virksomhet. Omstillingen er en kritisk faktor for å oppnå økonomisk handlefrihet til å kunne realisere den fremtidige styrkestrukturen, ikke minst gjennom anskaffelsen av fem fregatter med maritime helikoptre for anti-ubåt operasjoner. Arbeidet med å videreutvikle Sjøforsvaret til en rasjonell og effektiv organisasjon fortsetter. Effektiviseringen av lager- og verkstedstrukturen vil bli videreført, gjennom et prosjekt i regi av program ARGUS. Prosjektet skal samordne lager- og verkstedstrukturen for hele Forsvaret. To minedykkerfartøy er

utfaset på grunn av utgått levetid. En fremtidig basestruktur for maritime helikoptre vil bli utredet av Luftforsvaret i samarbeid med Sjøforsvaret.

Krigsstrukturen i 2001 vil i hovedsak være lik strukturen i 2000, men enkelte av elementene i strukturen kan i løpet av året bli nedjustert i volum som en følge av de vurderinger og beslutninger som vil bli tatt med grunnlag i anbefalingene i FS 2000 og Forsvarspolitisk utvalg. Departementet vil komme tilbake til Stortinget med forslag til endringer i forbindelse med langtidsproposisjon.

Sjøforsvarets krigsstruktur vil bli videreutviklet gjennom en rekke materiellprosjekter:

- Oppdateringen av HAUK-klassen MTBer fortsetter
- Kystartilleriet videreutvikles i en mobil og fleksibel retning.
- Nytt sveipemateriell til ALTA-klasse minesveipere forberedes
- Arbeidet med innføringen av ni lette missilbatterier videreføres
- Utbyggingen av tre kontrollerbare minefelt og tre torpedobatterier videreføres.
- Byggingen av et nytt kystvaktfartøy – KV Svalbard – fortsetter
- Utviklingen av nytt sjømålsmissil videreføres.
- Kystradarkjeden i Sør-Norge vurderes modernisert og utviklet
- Eldre og uhensiktssig materiell fases ut av krigsstrukturen

Utdanning og trening

Sjøforsvaret skal utdanne og trene befal, sivile og menige slik at de settes i stand til å løse pålagte oppgaver. Dette gjøres ved å utvikle et effektivt og attraktivt utdanningssystem tilpasset fremtidens krav til kompetanse, med en organisasjon som ivaretar behovet for en helhetlig utdannings- og treningsplanlegging.

Sjøforsvaret har lagt til rette en rekrutteringsordning som rekrutterer velkvalifisert personell fra sivile studier. Arbeidet med å tilpasse Forsvarets utdanningssystem med det sivile utdanningssystem videreføres. Rekruttering av kvinner og ungdom med innvandrerbakgrunn er satsningsområder.

Tabell 6.4 Utdanning i Sjøforsvaret

Kategorier	Mål 00	Mål 01	Endr 00-01
Grunnleggende befalsutdanning	317	342	+25
Høyere utdanning med rett og plikt til yrkestilsetting	106	99	-7
Videregående høyere utdanning for befal	120	122	+2
Sum	543	563	+20

Drift og vedlikehold*Materiell*

Den økonomiske situasjon framtvinger strenge prioriteringer innen drift og vedlikehold av materiell. Dette har blant annet konsekvenser for tilgjengeligheten av materiell og den operative evnen. På grunn av ressurstilgangen har Sjøforsvaret gjennom flere år skjøvet vedlikehold av materiell ut i tid. Produksjonskapasiteten kan tilsi at noe vedlikehold må forskyves ytterligere. Vedlikeholdskostnadene forventes å bli redusert ved kontinuerlig utvikling og forbedring av Sjøforsvarets vedlikeholdsstyringsverktøy.

Sjøforsvaret har i løpet av de senere årene gjennomført flere tiltak for å sentralisere og rasjonalisere lagervirksomheten. Sentralisering av Sjøforsvaret ammunisjonslagre i Nord- og Sør-Norge vil bli ivaretatt gjennom opprettelsen av et helhetlig prosjekt for Forsvaret i regi av ARGUS. Målsettingen er å få rasjonell lagerdrift og å samle spesialkompetanse i større miljøer. Sjøforsvarets forsyningskommando arbeider med å tilpasse servicegraden (leveringsdyktigheten) bedre til de krav som styrkeproduksjon og operativ virksomhet krever. Dette vil gi muligheter for ytterligere innsparinger.

Eiendommer bygg og anlegg

Sjøforsvaret skal bidra til kosteffektiv drift og vedlikehold av bygg og anlegg, og søke å finne frem til løsninger som på kort og lang sikt kan gi innsparinger i driftsutgiftene. Reduksjonen av driftsutgifter vil blant annet primært skje ved utfasing av overflødig eldre, ukurant og vedlikeholdskrevende fast eiendom. Arbeidet med etablisementsplaner vil bli videreført.

Organisering

Omorganiseringen til ny struktur vil bli utredet i løpet av 2001. Forberedelser for oppbyggingen av

ny struktur skal prioriteres. Herunder tilpassing av fredsorganisasjonen til krigsorganisasjonens behov og de pålagte fredsoppgavene. Som et bidrag til nødvendige driftsreduksjoner i 2001 kan det bli nødvendig med både permanente og midlertidige reduksjoner i organisasjon og aktivitet ved enkelte av sjøforsvarets avdelinger.

KNM Tordenskjold

KNM Tordenskjold ble siste gang omorganisert på midten av 80-taller, ref St.prp. nr. 100 (1985-86). Den taktiske og tekniske utvikling har ført til at tradisjonelle skillelinjer mellom oppgaver er visket ut eller har blitt overlappende. Dagens og fremtidens maritime operasjoner krever i større grad enn tidligere samspill mellom våpenkunnskap, samband og taktikk. En samling av fagområdene ved KNM Tordenskjold vil optimalisere bruken av kompetansen ved skolesenteret og gjøre senteret bedre i stand til å gjennomføre en faglig utdanning i samsvar med den taktiske og tekniske utviklingen. Tiltaket har ingen økonomiske konsekvenser, kun interne administrative konsekvenser.

Taktikkskolen, Sambandsskolen, Undervannsvåpenskolen, Overvannsvåpenskolen og kontoret for voksenopplæring ved KNM Tordenskjold legges ned fra 31 desember 2000. Fagmiljøene ved de respektive skoler beholdes og videreføres ved at det opprettes Skole for maritime operasjoner, Skole for våpenteknikk og Skole for voksenopplæring og sivil kompetanse. Den nye organisasjonen iverksettes fra 1. januar 2001, og implementeres i løpet av året.

Personell

Sjøforsvarets personellstyrke skal ha en kvalitet og en kvantitet som gjør Sjøforsvaret i stand til å løse oppdrag i fred, krise og krig. Personellstyrken skal være balansert med hensyn til kompetanse, alder og fordeling mellom militært og siv-

ilt personell hvor organisasjonsplan krig (opl/k) er styrende for fordeling av befall og sivile.

Sjøforsvaret vil vektlegge tiltak for å beholde personell med kritisk kompetanse. Sjøforsvaret vil intensivere arbeidet for å øke andelen kvinner og personer med innvandrerbakgrunn innen forsvarsgrenen. Forsvarsgrenen skal være i stand til å stille med de sjøstyrker Norge er forpliktet til overfor NATO og FN

Sjøforsvarets forsyningskommando

Sjøforsvarets forsyningskommando (SFK) er fagmyndighet og skal forestå den sentrale og den regionale materiellforvaltningen i Sjøforsvaret. SFK gir ut forvaltningsmessige direktiver og faglige bestemmelser for denne tjenesten ved Sjøforsvarets avdelinger, for å gi støtte til styrkeproduksjonen. Plassering av midler til forsyningskommandoene vil kunne endre seg etter Stortingets behandling av St.prp. nr. 55 (1999-2000).

Kap 4732 Sjøforsvaret (jf kap 1732)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsinntekter	14 449	9 233	14 095
11	Salgsinntekter	32 110	29 938	32 390
15	Refusjon fra arbeidsmarkedstiltak	962		
16	Refusjon fødselspenger	4 879		
17	Refusjon lærlinger	767		
	Sum kap 4732	53 167	39 171	46 485

Kapitlet omfatter serveringsavgift ved salg av måltider fra Forsvarets messer, inntekter ved utleie av kvarter, familie- og tjenesteboliger og refusjon fra Landbruksdepartementet for reinfrakt.

Post 01 og 11 er til sammen økt med 7 mill. kr og skyldes bl.a. antatt økte husleieinntekter og salg av måltider fra Forsvarets messer.

Kap 1733 Luftforsvaret (jf kap 4733)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsutgifter	3 647 157	3 737 113	3 707 579
	Sum kap 1733	3 647 157	3 737 113	3 707 579

Posten er redusert med ca 153 mill. kr. 102 mill. kr er bidrag til finansiering av vedtatte omstillingsprosjekter ifm. Program ARGUS. 14,5 mill kroner er flyttet til diverse kapitler for omlegging av utgiftsbelastningen for vernepliktige mannskaper. Den resterende reduksjonen på posten skyldes i hovedsak inndekning av pålagt reduksjon på forsvarsbudsjettet.

Overordnet oppdrag

Luftforsvaret skal som en del av invasjonsforsvaret ha evne til å oppnå kontroll over et luftområde av begrenset geografisk utstrekning i et begrenset tidsrom. Denne evne til kontroll av luftrommet skal kunne forflyttes over hele landet, ettersom hvor behovet måtte oppstå.

I krise og krig skal flystasjonene gi Forsvaret evne til å motta allierte forsterkninger og støtte flyoperasjoner over tid. Luftforsvaret skal ha evne

til å lede luftoperasjoner med allierte styrker og ha kapasitet til å operere flystasjonene over tid.

Luftforsvaret skal ha kapasitet til å delta i fredsbevarende og fredsskapende operasjoner og ha evne til å samarbeide med allierte styrker og operere sammen med disse over tid.

Luftforsvaret skal i fred og krise utføre suverenitetshevdelse og myndighetsutøvelse i norsk luftterritorium.

Luftforsvaret skal støtte andre forsvarsgrener og totalforsvaret i fred, krise og krig.

Styrkestruktur

Kampflyvåpenet, sammen med luftkommando- og kontrollsystemet, hoved- og deployeringsbaser, samt luftvernet, utgjør de viktigste delene av områdeluftforsvaret.

De krigsoppsatte flystasjoner i Luftforsvaret organiseres som hoved- og deployeringsbaser i henhold til Stortingets behandling av Innst. S. nr. 244 (1997-1998), jf. St.prp. nr. 45 (1997-1998). Virksomheten konsentreres til færrest mulig stasjoner. Luftforsvarets operative enheter utvikles med økt satsning på fleksibilitet og mobilitet. Enheter for operativ, forsyningsmessig eller administrativ støtte skal kunne flyttes sammen med de operative enhetene og utfylle et eventuelt stasjonært element ved deployeringsbasene. Tre lette transportfly DHC-6/Twin Otter er foreslått utfaset og 719. skvadron ved Bodø hovedflystasjon nedlagt, jf. St.prp. nr. 75 (1999-2000).

I utviklingen av luftvernet vil det bli lagt vekt på mobilitet, stridsutholdenhet og evne til å operere sammen med andre forsvarsgrener og avdelinger fra allierte nasjoner. Sett i sammenheng med utviklingen av kontroll og kommando-systemer i NATO vil Luftkommando- og kontrollstrukturen bli modernisert og omstrukturert.

Heimevernet til støtte for Luftforsvaret er organisert som en del av baseforsvarsorganisasjonen ved Luftkommando- og kontrollstasjoner, og hoved- og deployeringsbasene i krigsstrukturen.

Utdanning og trening

Utdanning og trening i luftforsvaret skal gi det nødvendige antall personell den riktige kompetanse for å kunne gå inn i luftforsvarets freds-, krise- og krigsorganisasjon. For å sikre konkurransedyktighet og tilfredsstillende rekruttering må utdanningstilbudet framstå som attraktivt. Arbeidet med å tilpasse grunnleggende, høyere og videregående befalsutdanning til krigsstrukturen fortsetter. Luftforsvaret skal gi nødvendig tilleggsutdanning til personell i forsvarsgrenen for å tilfredsstille prioriterte kompetansebehov. Innenfor rammen av krav til operativitet for kampflyskvadronene og moderniseringen av norske F-16, sertifiseres nye F-16 flygere i USA. Luftforsvaret vil vurdere om det er mulig å redusere utdanningskostnadene ved denne utdanningen. Eventuelt gjennom samarbeid med andre europeiske nasjoner som bruker F-16. Tiltak for å øke andelen kvinner og personer med innvandrerbakgrunn på Luftforsvaret skoler videreføres. Luftforsvaret skal videreføre arbeidet med å tilpasse Forsvarets utdanningssystem med det sivile utdanningssystem.

Alle kategorier vernepliktige til Luftforsvaret innkalles til 12 måneders førstegangstjeneste.

Luftforsvaret skal repetisjonstrene avdelinger for å kunne opprettholde tilstrekkelig reaksjonsevne og operativitet. Videre skal det utrustes og trenes forpliktende enheter og personell for å kunne gjennomføre observatørtjeneste, og fredsbevarende og fredsopprettende operasjoner.

Tabell 6.5 Utdanning i Luftforsvaret

Kategorier	Mål 00	Mål 01	Endr 00-01
Grunnleggende befalsutdanning	402	294	-108
Høyere utdanning med rett og plikt til yrkestilsetting	72	65	-7
Videregående høyere utdanning for befal	119	98	-21
Sum	593	457	-136

Drift og vedlikehold

Materiell

Den økonomiske situasjon framtvinger strenge prioriteringer innen drift og vedlikehold av materiell. Dette har blant annet konsekvenser for tilgjengeligheten av materiell og den operative evnen. Det overordnede kravet til drift og vedlikehold av materiell i Luftforsvaret er at det skal ha en kvalitativ og en kvantitativ tilgjengelighet som tilfredsstillende beredskapskrav, styrkeproduksjon, suverenitetshevdelse, myndighetsutøvelse og krav i henhold til nasjonale mål og internasjonale forpliktelser. Ved valg av materiell skal det tas hensyn til standardisering, kompatibilitet, tilgjengelighet på forbruksmateriell, reservedeler og krav til vedlikehold.

Noe av det viktigste arbeidet for 2001 er å fortsette innføringen av nytt integrert vedlikeholds- og materielladministrasjonssystem for hele Luftforsvaret. Arbeidet med å få til nødvendige grader av fristilling for LFK/Verkstedsdivisjonen videreføres, for derved å oppnå en mer kostnadseffektiv drift. (Prosjekt Luftverk.) Oppdateringsprogrammet Midlife Update (MLU) av F-16 videreføres. Arbeidet med å utvikle rutiner og systemer som synliggjør utgiftssiden i forbindelse med materielldrift og vedlikehold i Luftforsvaret fortsetter. Høy oljepris og dollarkurs fører til reduserte lagre og redusert aktivitet.

Eiendommer, bygg og anlegg

Luftforsvaret skal bidra til kosteffektiv drift og vedlikehold av bygg og anlegg, og søke å finne frem til løsninger som på kort og lang sikt kan gi innsparinger i driftsutgiftene. Reduksjonen av driftsutgifter vil blant annet primært skje gjennom utfasing av overflødig eldre, ukurant og vedlikeholdskrevende fast eiendom. Arbeidet med etablissementsplaner vil bli videreført.

Organisering

Krigsstrukturen i 2001 vil i hovedsak være lik strukturen i 2000, men enkelte av elementene i strukturen kan i løpet av året bli nedjustert mht volum, som en følge av de vurderinger og beslutninger som vil bli tatt med grunnlag i anbefalingene i FS 2000 og Forsvarspolitisk utvalg. Departementet vil komme tilbake til Stortinget med forslag til endringer i forbindelse med kommende langtidsproposisjon.

Omorganisering til ny struktur vil bli utredet i løpet av 2001. Forberedelser for oppbyggingen av ny struktur skal prioriteres, herunder tilpassing av fredsorganisasjonen til krigsstrukturens behov og fredsoppgavene. Som et bidrag til nødvendige driftsreduksjoner i 2001 kan det bli nødvendig med både permanente og midlertidige reduksjoner i organisasjonen og aktiviteten ved enkelte av Luftforsvarets avdelinger.

Arbeidet med sentraliseringen av mellomnivå vedlikehold av F-16 fortsetter. Ved behandlingen av Innst. S. nr 244 (1997-1998), jf. St.prp. nr. 45 (1997-1998) vedtok Stortinget at nåværende stasjonsvedlikehold av flyskrog og avionikk på F-16 sentraliseres til Bodø Hovedflystasjon innen utløpet av 2000. Sentraliseringen har møtt hindringer i fremdriften på grunn av manglende midler til nødvendige investeringer på Bodø hovedflystasjon. Kjøp av nye kampfly er utsatt og all mellomnivå vedlikehold for F-16 på Rygge hovedflystasjon planlegges lagt til Bodø. Sentraliseringen planlegges gjennomført innen 1. august 2002. Regjeringen vil fremme konkrete forslag om fremtiden og strukturen for både Bodø og Ørland hovedflystasjoner i kommende langtidsproposisjonen, herunder en eventuell flytting av mellomnivå vedlikehold F-16 fra Ørland til Bodø.

Personell

Luftforsvaret skal i fred, krise og krig ha evne til å lede og delta i luftoperasjoner med flernasjonale flystyrker, og operere i nært samarbeid med allierte. Forsvarsgrenen skal dessuten være i stand til å kunne stille med de luftstyrker Norge er forpliktet til overfor NATO og FN. Det overordnede kravet til Luftforsvarets personellstyrke er at den skal ha en kvalitet og en kvantitet som gjør Luftforsvaret i stand til å løse oppdrag i fred, krise og krig.

Det videreføres tiltak for øke andelen kvinner og personell med innvandrerbakgrunn.

Luftforsvarets forsyningskommando

Luftforsvarets forsyningskommando (LFK) er fagmyndighet og skal forestå den sentrale materielle forvaltningen i Luftforsvaret. LFK skal utgi forvaltningsmessige direktiver og faglige bestemmelser for denne tjenesten ved Luftforsvarets avdelinger for å støtte styrkeproduksjonen. Plasering av midler til forsyningskommandoene vil kunne endre seg etter Stortingets behandling av St.prp. nr. 55 (1999-2000).

Kap 4733 Luftforsvaret (jf kap 1733)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsinntekter	34 768	28 649	39 613
11	Salgsinntekter	58 937	66 781	57 798
15	Refusjon fra arbeidsmarkedstiltak	1 375		
16	Refusjon fødselspenger	7 796		
17	Refusjon lærlinger	1 213		
	Sum kap 4733	104 089	95 430	97 411

Kapitlet omfatter leieinntekter av kvarter-, familie og tjenesteboliger, refusjoner fra NATO vedrørende drift av fjernvarslingsstasjoner, inntekter fra vedlikeholdsoppdrag etc.

Post 01 er reellt økt med 10,6 mill kroner som i hovedsak skyldes økt salg av verkstedstjenester ved Luftforsvarets forsyningskommando Kjeller.

Post 11 er redusert med 9,3 mill. kroner grunnet lavere tilbakebetaling fra USA ifm materielkjøp.

Kap 1734 Heimevernet (jf kap 4734)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsutgifter	714 890	715 273	737 252
	Sum kap 1734	714 890	715 273	737 252

Posten er reellt redusert med 6,2 mill. kr. som i hovedsak omfatter midler flyttet til kap. 1725 til dekning av vedtatte omstillingsprosjekt ifm Program ARGUS.

Overordnet oppdrag

Heimevernet skal sikre totalforsvarets mobilisering, overvåke lokalområdene og støtte forsvarsgrenenes operasjoner.

Heimevernet skal gi støtte til det sivile samfunn. Blant annet gjennom å bidra til å avverge eller begrense naturkatastrofer og andre alvorlige ulykker.

Heimevernet skal støtte forsvarsgrenene, totalforsvaret og det sivile samfunnet i fred, krise og krig.

Styrkestruktur

Heimevernet skal organiseres og dimensjoneres med personell, materiell og infrastruktur slik at det kan løse oppdrag både i fred, krise og krig. Anskaffelse av personlig utrustning vil bli prioritert. For tiden er det i underkant av 80 000 befal og menige i Heimevernet. Inntil 7000 personer utover denne kan bestå av frivillig personell og heimevernsungdom. Styrken videreføres på samme nivå i 2001. Den nye LUHV-organisasjonen har en total oppsetning på 4500 befal og menige. Luftheimevernet er organisert som en del av baseforsvarsorganisasjonen ved Luftforsvarets stasjoner og baser.

Kjernen i Heimevernets fredsorganisasjon vil fortsatt bestå av heimevernsdistriktene, råd, utvalg og nemnder.

Tabell 6.6 Utdanning i Heimevernet

Kategorier	Mål 00	Mål 01	Endr 00-01
Grunnleggende befalsutdanning	180	200	+20
Sum	180	200	+20

Utdanning og trening

Det planlegges en reell aktivitetsøkning ved at tjenestedagene oppjusteres med 10 prosent. Fortsatt vil det imidlertid være behov for en differensiering av tjenestemønsteret. Ca. 290 av totalt 540 områdeenheter vil trene hele styrken. De øvrige vil bare trene befalet eller ikke bli øvet. Trening av befalet og spesialister skal prioriteres. Luftheimevernet vil øve for første gang etter omorganiseringen. Heimvernet vil opprettholde egenproduksjonen av befalet med grunnleggende befalsutdanning, samt heve den faglige kompetansen til fastlønnset personell. For å sikre en kostnadseffektiv materiellforvaltning og rasjonelt vedlikehold, legges det særlig vekt på å gi tilstrekkelig antall personell tilfredsstillende forvaltningsutdanning ved heimevernsskolene og de eksterne utdanningsinstitusjoner. Behovet for soldater til Heimvernet søkes ivarettatt på en mer kostnadseffektiv måte ved å fordele et større antall soldater til 6 mnd. tjeneste. Tiltaket ligger innenfor gjeldende romertallsvedtak.

Drift og vedlikehold

Materiell

Det er forutsatt at Heimevernets materiellbehov delvis skal dekkes ved overføringer av kurent overskuddsmateriell fra forsvarsgrenene. Investeringsmidlene prioriteres derfor til materiell som ikke kan forventes overført, og til nyanskaffelser som er nødvendig for løsning av oppdrag i et moderne stridsmiljø. Heimevernet vil utarbeide og vedlikeholde direktiver og retningslinjer for logistikk i fred og krig, samt støttetiltak fra forsvarsgrenene innen drift og vedlikehold av materiell.

Eiendommer, bygg og anlegg

Forvaltning, drift og vedlikehold omfatter disponering og bruk av Forsvarets etablissementer,

bygg og anlegg. I tillegg kommer drift og nødvendig vedlikehold for å kunne opprettholde den tekniske og funksjonelle standarden, samt søke å finne frem til løsninger som på kortere eller lengre sikt kan gi innsparinger i driftsutgiftene. Den lokale forvaltningsmyndighet skal gjennom forsvarlig vedlikehold opprettholde verdien av den eiendom, bygg og anlegg som forvaltes, og søke å utvikle tyngende leieforhold. Lokal forvaltningsmyndighet skal videre ta nødvendig initiativ for å få faset ut overflødig eldre, ukurant og vedlikeholdskrevende bygningsmasse. Arbeidet med etablissementsplaner vil bli videreført.

Organisering

Krigsstrukturen i 2001 vil i hovedsak være lik strukturen i 2000, men enkelte av elementene i strukturen kan i løpet av året bli nedjustert mht volum, som en følge av de vurderinger og beslutninger som vil bli tatt med grunnlag i langtidsproposisjonen som vil legges frem tidlig i 2001. Departementet vil komme tilbake til Stortinget med forslag til endringer i forbindelse med denne.

Investeringene til Heimevernet vil bli vurdert på linje med øvrige investeringer ifm utarbeidelse av investeringsprofil til kommende langtidsproposisjon.

Planleggingen av kolokalisering av heimevernsdistrikter og de territorielle regimenter fortsetter ut fra endrede forutsetninger. Den praktiske gjennomføringen av St.prp. nr. 70 (1995-96) er midlertidig stanset i påvente av utredningen om ny nasjonal kommandostruktur. anbefaling om denne strukturen skal inngå som en del av langtidsproposisjonen. Arbeidet med planlegging og forberedelse for anbudsinnbydelse for de planlagte kolokaliseringssprosjektene skal videreføres.

Personell

Heimvernet skal tilføres tilstrekkelig ressurser til krigs- og fredsorganisasjonen.

Kap 4734 Heimevernet (jf kap 1734)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsinntekter	1 334	1 116	1 124
11	Salgsinntekter	1 738	1 258	1 267
15	Refusjon fra arbeidsmarkedstiltak	185		
16	Refusjon fødselspenger	612		
	Sum kap 4734	3 869	2 374	2 391

Kapitlet omfatter tilfeldige inntekter ved blant annet utleie av kvarter, familie- og tjenesteboliger og inntekter ved salg av mindre materiell. Kapitlet

inneholder ingen reelle endringer i forhold til 1999.

Kap 1735 Forsvarets etterretningstjeneste

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
21	Spesielle driftsutgifter	551 748	535 335	547 390
	Sum kap 1735	551 748	535 335	547 390

Generelt om resultatområdet

Forsvarets etterretningstjeneste skal i henhold til lov om etterretningstjenesten innhente, bearbeide og analysere informasjon som angår norske interesser i forhold til fremmede stater, organisasjoner eller individer. På denne bakgrunn skal det utarbeides risikoanalyser og etterretningsvurderinger, i den utstrekning det kan bidra til å sikre viktige nasjonale interesser. Dette innebærer at Forsvarets etterretningstjeneste bidrar til utformingen av norsk utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitik. Tjenesten holder Forsvarsdepartementet og Forsvarets øverste militære ledelse orientert om ytre forhold som kan utgjøre en potensiell fare for landets sikkerhet eller andre viktige nasjonale interesser. For å ivareta de oppdrag som er tillagt tjenesten, vektlegges høy faglig kompetanse og

videreutvikling av den tekniske standard. Videre vil den generelle teknologiske utvikling kreve satsing på ny kompetanse og ny teknologi i både den sentrale og lokale del av tjenesten. Tjenesten skal ha kapasitet til å intensivere virksomheten rettet mot spesielle etterretningsoppgaver over tid, dersom den sikkerhetspolitiske utvikling tilsier at kapasiteten må økes.

På områder som tjener nasjonale interesser skal det etableres og opprettholdes samarbeid og gode forbindelser med tilsvarende tjenester i andre land. I tillegg til den løpende etterretningsvirksomheten skal den faglige og teknologiske omstillingsprosessen i Forsvarets etterretningstjeneste videreføres i 2001. Etablering av ny radar og relokalisering av innsamlingsutstyr i Øst-Finnmark, som en del av omstruktureringen av regionen, slutføres.

Kap 1760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf kap 4760)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760, postene 45 og 47</i>	353 191	343 023	391 798
44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres, kan nyttes under kap 1760, post 47</i>	111 777	110 612	110 510
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 655 360	5 630 745	6 289 568
47	Nybygg og nyanlegg, kan overføres, <i>kan nyttes under kap 1760, postene 01 og 44</i>	1 032 011	1 121 020	1 039 108
48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	181 875	356 154	270 000
75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap 1760, post 44</i>	162 831	183 165	180 000
	Sum kap 1760	7 497 045	7 744 719	8 280 984

Post 01 Driftsutgifter

Posten er økt med 33 mill. kr. Dette er i hovedsak overføringer fra kap. 1732 til gjennomføringskostnader nye fregatter. Posten omfatter bl a lønnsmidler og personellrelaterte driftsutgifter til ca. 340 heltidsansatte i prosjekter som har til hensikt å gjennomføre materiellanskaffelser. Posten omfatter videre Forsvarets overkommandos utgifter til oppdragsfinansiering av Forsvarets bygningstjeneste. I beløpet inngår FBTs gjennomføringskostnader ifm byggeprosjekter, utgifter ifm. salg av eiendommer og boliger, samt faglig bistand til den militære organisasjon.

Post 44 Fellesfinansierte investeringsprosjekter i NATOs investeringsprogram for sikkerhet, nasjonalfinansiert andel

Posten er bevilgningsmessig videreført fra 2000 og omfatter nasjonale utgifter til gjennomføring av NATOs investeringsprogram for sikkerhet i Norge. Dette er alle nasjonale utgifter i prosjekter identifisert i NATOs ressurspakker. Utgifter til NATO-prosjekter som forhåndsfinansieres nasjonalt dekkes også av denne posten. Prosjekter der den nasjonale delen forventes å bli større enn 25 mill. kr, legges frem for Stortinget for vedtak.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold

Til post 45 foreslås bevilget 6 290 mill. kr. Dette medfører en økning på 656 mill. kr i forhold til vedtatt budsjett (Blå bok) for 2000. Økningen fra 2000 til 2001 utgjør ca. 13 prosent. Årsaken til økningen er en rammeøkning på 1 056 mill kr til fregattprosjektet. Uten denne ville det vært en reell reduksjon. Posten omfatter utgifter til investeringer i nytt materiell til Forsvaret.

Post 47 Nybygg og nyanlegg

Til post 47 foreslås bevilget 1 039 mill. kr. Posten omfatter utgifter til oppføring av nybygg og anlegg samt større moderniseringstiltak. Innenfor posten finansieres også større investeringsprogram for å imøtekomme lover og forskrifter, herunder brannverntiltak, utbedring av vann og avløpsanlegg og andre helse-, miljø og sikkerhetsspålegg. Posten kan også benyttes til erverv av eiendom, bygg og anlegg.

Post 48 Fellesfinansierte investeringsprosjekter i NATOs investeringsprogram for sikkerhet, fellesfinansiert andel

Posten omfatter utgifter til gjennomføring av NATOs investeringsprogram for sikkerhet i Norge og foreslås bevilget med 270 mill. kr. For

autoriserte prosjekter forskutterer NATO vertsnasjonenes utgifter på grunnlag av prognoser for forbruk. Utgiftene dekkes av NATO og inntektsføres på kap. 4760 post 48 samme år som de påløper. I den grad prognosene ikke holder, må innbetalingene justeres i den påfølgende oppgjørstermin. Utgiften på kap. 1760 post 48 er derfor ikke alltid overensstemmende med inntekten på kap. 4760 post 48 i det enkelte budsjettår, men over tid vil disse være like.

Post 75 Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet

Posten omfatter Norges bidrag til NATOs investeringsprogram for sikkerhet. Nivået for programmet er i 2001 anslått til 185 mill. NATO Accounting Units (NAU). Dette tilsvarer ca. 5 250 mill. kr etter dagens omvekslingskurs for NAU, som justeres to ganger i året. Norges andel av utgiftene varierer fra 2,8 prosent til 3,4 prosent avhengig av hvor mange NATO-nasjoner som deltar i de forskjellige prosjektene. For tiden er Norges bidrag i gjennomsnitt 3,3 prosent av alliansens kostnader. Norges tilskudd er på denne bakgrunn estimert til 180 mill. kr. for 2001.

Investeringer

Regjeringen informerte i St. prp. nr. 58 Om Forsvarets investeringer, om status i arbeidet med Forsvarets investeringsprofil. Forsvarets oppgaver, struktur og virksomhet vil gjennomgå grundig i kommende langtidsproposisjon. Gjennomgangen vil følges opp med forslag om strukturelle og organisasjonsmessige endringer, herunder en endret investeringsprofil. En rekke prosjekter vil kunne bli berørt av gjennomgangen, noe som er omtalt under det enkelte prosjekt.

I St.prp. nr. 1 (1998-99) ble det foretatt endringer i presentasjonen av investeringsporteføljen. Det ble lagt vekt på å gi en presentasjonsform som ga Stortinget betydelig bedre innsikt i formål, prioriteringer og utvikling av den totale prosjektporteføljen. Omleggingen innebærer en vektlegging av porteføljen, og i min-

dre grad enkeltprosjekter. Denne presentasjonsformen er videreført for neste budsjettermin.

Materiellinvesteringer, post 45

Kategori 1-prosjektene, som er Forsvarets største og viktigste investeringer, følges spesielt, og vil fortsatt bli listet særskilt. Nye prosjekter, prosjekter med endringer i omfang/kostnadsrammen, og prosjekter som foreslås overført til en lavere kategori eller avsluttet, legges frem for Stortinget. Stortinget godkjenner endringer av omfang, men endringer forårsaket av pris- og valutaendringer krever ikke særskilt godkjenning, jf. St.meld. nr. 17 (1992-93). I de prosjekter der utviklingsfasen er spesielt omfattende, vil denne fasen defineres som et eget prosjekt. Kostnadsrammen omfatter da normalt bare utviklingsfasen. Det bes ikke om særskilt godkjenning av faseoverganger for prosjekter der utviklingsfasen er en integrert del av prosjektet, eller for andre faseoverføringer. Når hoveddelen av materiellet er anskaffet, blir slike prosjekter normalt foreslått overført til en lavere kategori.

Tabell 6.7 gir en oversikt over Forsvarets prosjekter presentert etter system. De enkelte systemer er innrettet mot å utføre funksjoner som knytter seg til Forsvarets ulike oppgaver. I St.meld. nr. 22 (1997-98) defineres de krigs- og fredsoppgaver som Forsvaret skal løse. Ambisjonsnivå og funksjon gir grunnlag for prioritering og valg av de systemer og strukturelementer som best bidrar til løsning av oppgavene. De fleste systemer bidrar til å løse mer enn én oppgave. Systemene er relatert til strukturen gjennom en egen kolonne. Kategori 1-prosjektene er i tillegg listet i en egen tabell og beskrevet i påfølgende tekst. Enkelte systemer har stor planramme og forventet utbetaling i 2001 uten at de inneholder store enkeltprosjekter. Disse systemene inneholder en lang rekke enkeltprosjekter av lavere kategori, som til sammen gjør at totalbeløpet blir relativt stort.

Totalrammen og forventet utbetaling på systemnivå vil variere fra år til år som følge av at prosjekter innen systemene blir avsluttet og nye kommer til.

Tabell 6.7 Systemtabellen

(i 1 000 kr)

System	Strukturdel/ Formål	Plan ramme	Gjen- stående pr 1 jan 2001	Kontrakts- forpl. pr 31 des 2000	Nye kon- trakter 2001	Forven- tet utbe- taling 2001	Behov for bestillings- fullmakt
<i>KKI-samband</i>	Felles	7545	3005	1442	294	511	1225
<i>Soldatutrustning</i>	Felles	657	538	48	71	35	84
Krypto	Felles	248	132	40	26	30	36
Stråling	Felles	27	18	0	4	4	0
<i>Panserbekjempelse</i>	Landforsvar	4367	1914	1458	426	269	1690
<i>Rakett- og rørrartilleri</i>	Landforsvar	3341	2064	638	0	128	510
<i>Pansrede kjøretøyer</i>	Landforsvar	1601	658	191	67	232	26
<i>Ildledning</i>	Landforsvar	1427	988	295	19	205	109
Mobilitet	Landforsvar	965	649	19	0	19	0
Annen ildkraft	Landforsvar	851	806	82	10	56	36
<i>Simulatorer</i>	Landforsvar	596	563	484	62	4	542
<i>Landtransport</i>	Landforsvar	521	488	1	0	1	0
Lette terrengkjøretøy	Landforsvar	490	401	15	47	39	23
Anti-mobilitet	Landforsvar	240	240	0	58	1	57
Skyte- og treningsfelt	Landforsvar	123	13	4	2	6	0
Flystøtte	Landforsvar	96	10	0	10	10	0
Hærens jegerkommando	Landforsvar	78	12	16	0	16	0
Verksted	Landforsvar	68	54	0	20	20	0
Garnisonen i Sør-Varanger	Landforsvar	50	49	47	0	47	0
Forsvarets spesialkommando	Landforsvar	3	3	0	3	3	0
<i>Eskortefartøyer</i>	Sjøforsvar	13803	12673	12678	0	1631	11047
Undervannsbåter	Sjøforsvar	7422	323	134	153	47	240
<i>Maritime helikopter</i>	Sjøforsvar	4268	4268	0	4268	362	3906
<i>Missiler</i>	Sjøforsvar	2886	743	724	21	296	448
<i>Missiltopedobåter</i>	Sjøforsvar	1857	729	361	7	155	213
<i>Kystvakten</i>	Sjøforsvar	965	444	437	27	333	131
<i>Stasjonære undervannsvåpen</i>	Sjøforsvar	901	78	31	28	46	13
Mineryddingsfartøyer	Sjøforsvar	241	16	22	2	24	0
Skoler	Sjøforsvar	88	44	16	20	0	36
Marinejegere	Sjøforsvar	47	33	33	0	33	0
<i>Luft-til-luft missiler</i>	Luftforsvar	4674	2606	198	0	40	158
<i>Kampfly</i>	Luftforsvar	4248	786	566	152	332	386
<i>Luftvern middels rekkevidde</i>	Luftforsvar	1100	1079	0	751	0	751

Tabell 6.7 Systemtabellen

(i 1 000 kr)

System	Strukturdel/ Formål	Plan ramme	Gjen- stående pr 1 jan 2001	Kontrakts- forpl. pr 31 des 2000	Nye kon- trakter 2001	Forven- tet utbe- taling 2001	Behov for bestillings- fullmakt
Maritim patruljering	Luftforsvar	752	-88	93	46	80	59
Deteksjon	Luftforsvar	291	62	5	1	6	0
Rullebanereparasjon	Luftforsvar	187	187	0	44	0	44
IRF	Luftforsvar	178	44	44	0	28	16
Lufttransport	Luftforsvar	124	26	2	0	1	1
Feltsikkerhet	Luftforsvar	31	5	5	0	5	0
Luftvern kort rekkevidde	Alle	4378	22	0	30	23	7
<i>Adm. system</i>	Alle	1979	1743	35	634	566	103
Forvaltning	Alle	1446	709	74	54	86	42
Diverse anlegg	Alle	225	53	0	3	3	0
Førstehjelp og behandling	Alle	103	98	0	19	19	0
Forebyggende virksomhet	Alle	60	37	0	15	15	0
Kart	Alle	31	20	10	0	10	0
Operativt KKI-system	Flere	873	248	92	72	118	46
Nærforsvar/sikring	Flere	728	397	49	0	11	38
KKI-sensor	Flere	560	425	37	6	20	23
Elektronisk krigføring	Flere	398	-21	9	0	8	1
Overlevelse/beskyttelse	Flere	318	95	5	18	23	0
Andre prosjekter/tiltak						400	0
						6290	22045

Ett system består av flere prosjekter, og planrammen er summen av prosjektenes kostnads-

rammer. Systemer i kursiv inneholder kategori 1-prosjekter.

Tabell 6.8 Kategori 1 prosjekter

					(i mill. kr)
Evt endring	System/prosjektbetegnelse	Kostnads- ramme	Forventet gjen- stående 1/1 2001	Forventet utbetaling 2001	Bestillings- fullmakter
	Kampfly				
	F-16 Oppdatering	3 072	250	23	194
	F-16 Elektronisk egenbeskyttelse	770	272	157	132
	Luft-til-luft missiler				
	Mellomdistanse missiler	4 594	2 595	34	153
	Luftvern middels rekkevidde				
	NASAMS II	804	804	0	500
	Ildledning				
	Odin 2	520	424	104	101
	Rakett- og rørartilleri				
	Divisjonsartilleri	2 841	1 892	53	510
	Panserbekjempelse				
Reduks- jon	Pansrede spes.kjt på strv-chassis	1 187	458	185	4
Reduks- jon	Pansrede spes.kjt på brukt matr.	414	200	47	22
Ny	Brukt Leopard 2 A4	1 469	1 469	40	1 429
	Overlevelse/beskyttelse				
Reduks- jon	Soldat 2000	436	368	18	114
	Eskortefartøyer				
	Nye Fregatter, anskaffelse	13 522	12 678	1 631	11 047
	Maritime helikoptre				
Ny	Enhetshelikopter	4 268	4 268	362	3 906
	Mineryddingsfartøy				
	Nytt akustisk sveip	241	16	24	0
	Missiler				
	NSM – utviklingsfase	1 698	359	218	389
	Lette missilbatterier	919	115	82	55
	Missiltorpedobåter				
	Ny MTB struktur - utvikl	1 662	659	144	213
	Stasjonære undervannsvåpen				
	KA undervannsforsvar	815	30	15	11
	Utdannings- og treningsavdeling				
	Taktisk treningssystem	507	483	4	480
	KKI-samband				
	VHF MRR	1 828	827	247	742
	Administrative systemer				

Tabell 6.8 Kategori 1 prosjekter

		(i mill. kr)			
Evt endring	System/prosjektbetegnelse	Kostnadsramme	Forventet gjenstående 1/1 2001	Forventet utbetaling 2001	Bestillingsfullmakter
Ny	FISBASIS	785	684	263	50
	Landtransport				
Reduksjon	Nye beltevogner (Ombygging av beltevogner)	514	483	1	0
	Kystvakten				
	KV Svalbard	675	362	275	58

Tabell 6.9 Prosjekter som foreslås terminert eller overført til lavere kategori

		(i mill. kr)			
Endringer	System/prosjektbetegnelse	Kostnads ramme	Forventet gjenstående 1/1 2000	Forventet utbetaling 2001	Bestillingsfullmakter
Kat 2	Artloksystem	505	172	100	8
Kat 2	Stormpanservogn	2 596	238	229	19

Prosjekt Nye kampfly er terminert i 2000, i tråd med Stortingets beslutning om ikke å gjennomføre prosjektet jf. Innst. S. nr. 238 (1999-00), jf. St.prp. nr. 58 (1999-2000).

Kategori 1-prosjekter - Nye prosjekter for godkjenning

Forsvarsdepartementet legger fram tre nye større materiellinvesteringsprosjekter for godkjenning.

System administrative systemer

2933 FISBASIS

I de kommende år skal det i Forsvaret innføres felles informasjonssystemer (FIS) som skal dekke hele Forsvarets organisasjon. For å understøtte dette skal det innføres en felles IS infrastruktur (system FISBasis) med felles konsepter og løsninger for drift, vedlikehold, sikkerhet, brukerstøtte, opplæring etc. Prosjektet utarbeider konsepter og løsninger innenfor de ovenfor nevnte områder. I tillegg skal prosjektet etablere og bemanne det sentrale organisasjonsleddet i Forsvaret for drift av system FISBasis.

FISBasis er forutsatt å gi økonomiske innsparinger innenfor Forsvarets fredsdrikt. Dette som en følge av innføringen av effektive og rasjonelle prosesser for saksbehandling og drift, vedlikehold, brukerstøtte, sikkerhetsløsninger etc for system FISBasis.

System FISBasis skal først innføres i de forsvarsgrener og avdelinger som har den eldste infrastrukturen. Prosjektet skal derfor anskaffe og innføre systemet til Hæren, HV og utvalgte fellesavdelinger innen første halvår 2004. Innføring i de resterende deler av Forsvaret vil bli ivarettatt gjennom en videreføring under programområde FISBasis.

Løsningene i system FISBasis baseres på mest mulig bruk av hyllewarekomponenter med stor utbredelse i markedet. Eksisterende materiell vil bli gjennomgått og skiftet ut etter behov.

Prosjektet har utarbeidet løsninger som utprøves gjennom et antall pilotinstallasjoner. Dette danner et godt grunnlag for videreføring av prosjektet. Definisjonsfasen dekker det som i et tradisjonelt materiellprosjekt gjennomføres i utviklingsfasen. Utviklingsfasen kjøres derfor ikke som en egen fase i prosjektet. Definisjonsfasen avsluttes høsten 2000. Kontraktene planlegges inngått i begynnelsen av 2001.

Prosjektets investeringsramme for post 45 er 785 mill. kr. I tillegg kommer gjennomføringskostnader under post 01 med 285 mill. kr. Totalprosjektets kostnadsramme er 1070 mill. kr.

På grunn av kostnadsrammens størrelse vil prosjektet bli gjenstand for ekstern kvalitets-sikring i tråd med regjeringens arbeid for å forbedre styringen av statlige investeringer. Kvalitetssikringen er igangsatt, men er ikke fullført. Departementet vil komme tilbake til Stortinget med evt. endringer i prosjektets omfang, tids- og

kostnadsramme dersom resultatet av kvalitets-sikringen skulle tilsi dette.

System panserbekjempelse

5060 Brukt Leopard 2 A4

Prosjektet omfatter anskaffelse av brukte Leopard 2 A4 som vil gi Hæren inntil 56 moderne stridsvogner, med langt bedre ytelser med hensyn til beskyttelse og ildkraft enn dagens stridsvogner (Leopard 1 A1). Stridsvogn Leopard 2 A4 er et viktig system for å oppnå strukturmålene.

En anskaffelse av inntil 56 vogner med nødvendig integrert logistikk har en total ramme på 1 493 mill. kr. Dette inkluderer en opsjon på kjøp av 4 ledelses og erstatningsvogner. Anskaffelse og innfasing av vognene vil skje i perioden 2001-2006. De skal erstatte et tilsvarende antall av dagens stridsvogner.

St.meld. nr. 38 (1998-99), Tilpasning av Forsvaret til deltagelse i internasjonale operasjoner, beskriver blant annet hvilke komponenter Hæren skal bidra med. I forsterkningsstyrken inngår en stridsvogneskadron (13 vogner). Kravene til sikkerhet for personellet oppfylles kun av Leopard 2 eller tilsvarende generasjons stridsvogner. Av hensyn til nasjonal struktur og logistikk anskaffes to bataljonsenheter, hver med 26 stridsvogner.

For å unngå overskudd av stridsvogner i forhold til CFE-avtalen, kreves avhending eller dekommisjonering av et likt antall stridsvogner Forsvaret disponerer i dag. Forsvaret planlegger gjenbruk av flest mulig av de tilgjengelige deler. Resterende materiell skal avhendes/dekommisjoneres iht. CFE-avtalen.

Kontraktene planlegges inngått i begynnelsen av 2001.

Prosjektets investeringsramme for post 45 er 1 469 mill. kr. I tillegg kommer gjennomføringskostnader under post 01 med 17 mill. kr, og EBA kostnader under post 47 med 7 mill. kr. Totalprosjektets kostnadsramme er 1 493 mill. kr.

På grunn av kostnadsrammens størrelse vil prosjektet bli gjenstand for ekstern kvalitets-sikringi tråd med regjeringens arbeid for å forbedre styringen av statlige investeringer. Kvalitetssikringen er igangsatt, men er ikke fullført. Departementet vil komme tilbake til Stortinget med evt. endringer i prosjektets omfang, tids- og kostnadsramme dersom resultatet av kvalitets-sikringen skulle tilsi dette.

System maritime helikoptre

7660 Enhetshelikopter til Forsvaret

Prosjektet omfatter anskaffelse av maritime helikoptre til Forsvaret. Leveranser planlegges i perioden 2004 - 2008. Prosjektet omfatter anskaffelse av seks helikoptre til støtte for Sjøforsvarets nye fregatter og åtte nye helikoptre til Kystvakten (KV) til erstatning for Lynx.

Organisering og finansiering av redningshelikoptertjenesten er for tiden til vurdering. Når spørsmålet om erstatning av Sea King og finansiering av redningshelikoptertjenesten er avklart, vil prosjektet kunne utvides til også å omfatte anskaffelse av nye redningshelikoptre.

Det vurderes hvordan behovet for helikoptre til kystvakten kan dekkes på kort sikt. Dette kan skje enten med oppgradering av eksisterende helikopterpark eller ved en anskaffelse av åtte nye helikoptre. Utfallet av denne vurderingen vil være avgjørende for når nye KV helikoptre anskaffes.

Felles vurdering av tilbud pågår i regi av det nordiske samarbeidsprosjektet "Nordic Standard Helicopter Project" (NSHP), og det planlegges med oppstart av kontraktsforhandlinger i løpet av høsten 2000. Gitt at de norske kravene blir tilstrekkelig ivaretatt i de fellesnordiske forhandlingene, tas det sikte på å inngå nasjonal kontrakt i løpet av 2001.

Organisering og finansiering av redningshelikoptertjenester er for tiden til vurdering. I påvente av en avklaring, vil kravspesifikasjonen for enhetshelikopter bli vurdert med tanke på en eventuell utskifting av Sea King redningshelikoptre.

Prosjektets investeringsramme for post 45 er 4 268 mill. kr. I tillegg kommer gjennomføringskostnader under post 01 med 73 mill. kr, og EBA kostnader under post 47 med 472 mill. kr. Totalprosjektets kostnadsramme er 4 814 mill. kr.

På grunn av kostnadsrammens størrelse vil prosjektet bli gjenstand for ekstern kvalitets-sikringi tråd med regjeringens arbeid for å forbedre styringen av statlige investeringer. Kvalitetssikringen er igangsatt, men er ikke fullført. Departementet vil komme tilbake til Stortinget med evt. endringer i prosjektets omfang, tids- og kostnadsramme dersom resultatet av kvalitets-sikringen skulle tilsi dette.

Kategori 1-prosjekter - godkjenning av endring av omfang og kostnadsrammer*System panserbekjempelse*

5025 Pansrede spesialkjøretøy på stridsvognchassis
Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 7 (1994-95). Prosjektet inkluderer prosjekt 5027 som ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 191 (1994-95), jf. St.prp. nr. 48 (1994-95). Disse to prosjektene ble slått sammen etter vedtak ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 7 (1995-96). Anskaffelsen skal gi mobilitet og beskyttelse for avdelinger og funksjoner som støtter divisjonens eller brigadens pansrede avdelinger i strid.

Prosjektet omfatter anskaffelse og ombygging av til sammen 61 vogner og tilhørende utdanningsmaterieill. Chassis av leopardtypen og brukte bergingspanservogner er anskaffet. Kontrakt på bergingspanservogn, ingeniørpanservogn, bropanservogn og minerydderpanservogn er inngått.

Prosjektet er planlagt avsluttet i 2004. Dette er tre år senere enn opprinnelig planlagt, hovedsakelig grunnet budsjettutviklingen og behov for å tilpasse de årlige utbetalingene til budsjettrammen.

På grunn av investeringsrammens utvikling er prosjektets omfang og kostnadsramme endret. Prosjektets videre fremdrift og omfang vil vurderes i forbindelse med langtidsproposisjonen, noe som kan resultere i ytterligere reduksjoner.

Prosjektets kostnadsramme foreslås redusert fra 1 339 mill. kr til 1 187 mill. kr.

5026 Pansrede brukte spesialkjøretøy

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 7 (1994-95). Prosjektet inkluderer prosjekt 5028 som ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 191 (1994-95), jf. St.prp. nr. 48 (1994-95). De to prosjektene ble slått sammen etter vedtak ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 7 (1995-96), jf. St.prp. nr. 1 (1995-96).

Prosjektet omfatter anskaffelse av 204 vogner, samt 454 vogner av egen beholdning basert på amerikanske M 113-vogner. Av disse skal inntil 352 vogner gis full oppgradering og inntil 203 vogner delvis oppgradering. Øvrige vogner (103 stk) skal beholdes med nåværende konfigurasjon, med opsjon for redusert oppgradering. Vognene skal bygges om til ulike spesialvarianter for å gi mobilitet og beskyttelse for avdelinger og funks-

joner som støtter divisjonens eller brigadens pansrede avdelinger i strid.

Vognene er dels levert fra Tyskland, Nederland og USA, og dels fra norsk overskuddsmaterieill fra tilpasningen til ny struktur. Ombyggingen foregår i Norge. Ulike forseriemodeller er under utvikling og dette vil foregå til 2003. Serieproduksjon av hver enkelt vogntype starter straks forseriemodellene er testet og godkjent.

Kontrakter på tilleggsutrustning er, og vil bli inngått med forskjellige norske og utenlandske leverandører. Samtlige vogner planlegges levert innen 2006.

På grunn av investeringsrammens utvikling er prosjektets omfang og kostnadsramme endret. Endringene medfører at minekasterpanservogn tas ut av dette prosjektet og legges under prosjekt 5253 Automatisk mineleggersystem.

Prosjektets kostnadsramme foreslås redusert fra 563 mill. kr til 414 mill. kr.

*System landtransport***5085 Ombygging av beltevogner**

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 7 (1996-97), jf. St.prp. nr. 1 (1996-97). Anskaffelsen skulle bidra til å gi Hærens prioriterte avdelinger i Nord-Norge den mobilitet og overlevelsessevne som forutsettes for gjennomføring av Hærens nye stridskonsept. Prosjektet het tidligere Nye beltevogner og omfattet anskaffelse av inntil 1000 nye beltevogner i forskjellige spesialversjoner, inklusive tilleggsutstyr, og oppgradering av omlag 1000 tidligere anskaffede vogner.

På grunn av lavere investeringsramme enn tidligere forutsatt, er omfanget av anskaffelsen endret fra nyanskaffelse til ombygging/oppgradering av eksisterende BV 206. Det planlegges med ombygging/oppgradering av 1100 beltevogner, og en opsjon på 260 beltevogner. Prosjektet har inngått noen kontrakter på ombyggingsutstyr. Det gjennomføres prøver med prototyper og det er anskaffet seks nye beltevogner som plattform til elektronisk krigføringsutstyr.

Prosjektets gjennomføringstid er endret fra 1997-2004 til 1997-2009, og det planlegges nå terminert i 2010. Prosjektets videre fremdrift og omfang vil bli vurdert i forbindelse med langtidsproposisjonen, noe som kan resultere i ytterligere endringer.

Prosjektets kostnadsramme foreslås redusert fra 1 890 mill. kr til 514 mill. kr.

Tabell 6.10 Program Soldat 2000 - Prosjektoversikt.

Prosjektnummer	Prosjektnavn	Antall artikler	Kostnadsramme i mill. kr
5808	Feltbekledning og personlig kamuflasje	18	86
5809	Bæreutrustning og hodebeskyttelse	8	246
5810	Spesialutrustning	12	33
5811	ABC beskyttelse	4	71

*System overlevelse/beskyttelse***58xx Program Soldat 2000**

De tre første prosjektene i programmet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 7 (1995-96), jf. St.prp. nr. 1 (1995-96), mens prosjekt 5811 ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 7 (1996-97), jf. St.prp. nr. 1 (1996-97). Programområdet består av fire prosjekter for å gi den enkelte soldat bedre beskyttelse, utholdenhet og mobilitet. På grunn av investeringsrammens utvikling er programområdets omfang og kostnadsramme endret.

Endringene medfører at materiellet anskaffes kun til en begrenset del av Hæren. Unntaket er ABC-poncho som i redusert antall anskaffes til hele Hæren. Anskaffelser for innledende drift gjøres innenfor prosjektens ramme og belastes ikke driftsbudsjettet. Splintvest belastes ikke prosjektet da tidligere anskaffelser er tilstrekkelig for strukturkjernen og fredsdriften. Hjelm og splintbriller anskaffes kun til strukturkjernen og fredsdriften. Kjemisk detektor anskaffes kun til en svært begrenset del av strukturkjernen. Anskaffelsene skyves 3 til 5 år ut i tid.

Programmet er delt inn i fire prosjekter med hvert sitt planbeløp, som kan endres innenfor den totale rammen for Program Soldat 2000.

Program Soldat 2000 er forventet avsluttet innen 2006.

Prosjektenes kostnadsramme reduseres fra 543 mill. kr til ny kostnadsramme på 436 mill. kr.

Kategori 1-prosjekter - Status og fremdrift*System KKI-samband***5112 Multi Rolle Radio (MRR)**

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 7 (1993-94), jf. St.prp. nr. 1 (1993-94). Prosjektet omfatter utvikling og anskaffelse av en ny generasjon VHF radiofamilie til Hæren. I tillegg vil samme radio bli anskaffet til Luftforsvaret, samt til Sjøforsvaret i begrenset omfang.

Det ble inngått kontrakt og senere utløst opsjoner for en samlet leveranse av 7000 radioer. Det kan være aktuelt å anskaffe flere radioer på et senere tidspunkt.

I 1996 startet utprøvingen av radioene. På grunn av vanskeligheter knyttet til utviklingen, har leveransene blitt forsinket. For å starte komponentoppbygging ble 120 radiosett med redusert funksjonalitet utlånt av leverandør i 1999. Det blir videre levert 740 radiosett med redusert funksjonalitet i 2000. I 2001 forventes det levert 600 radiosett med redusert funksjonalitet og 600 radiosett med full funksjonalitet. Som en følge av forsinkede leveranser kan det forventes at sluttleveransen blir forskjøvet med 2 år til 2005 slik at forventet terminering av prosjektet utsettes tilsvarende.

Prosjektets kostnadsramme er 1 828 mill. kr.

*System rakett- og rørartilleri***5270 Odin 2**

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 7 (1996-97), jf. St.prp. nr. 1 (1996-97). Prosjektet omfatter utvikling og anskaffelse av nytt ildledningssystem til feltartilleriet. Hærens nye operasjonskonsept stiller store krav til bruken av feltartilleriet, og anskaffelsen er nødvendig for å kunne operere med nye ammunisjonsstyper, og lede artilleriet som det nye stridskonseptet forutsetter. Prosjektet er i utviklingsfasen. Det er inngått kontrakt for utvikling av data og kommunikasjonsterminal.

Anskaffelsen koordineres tett opp mot andre prosjekter som tilhører programmet K2IS (kommando, kontroll og informasjonssystemer). Program K2IS inneholder også andre prosjekter. Program K2IS er planlagt gjennomført i blokker. Kontrakt for Blokk 1, som bl. a. omfatter deler av de forannevnte prosjekter, er inngått med leveranser i tidsrommet 2000 - 2002. Deretter vil programmet bli videreført med ytterligere blokker. Prosjektet planlegges avsluttet i 2007.

Prosjektets kostnadsramme er 520 mill. kr.

5013 Divisjonsartilleri

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. S nr. 7 (1994-95). Anskaffelsen omfatter foruten 12 selvdrevet flerrørs rakettkastere av forbedret utgave (MLRS) også navigasjonssystem, logistikkopplegg, verkstedutrustning, beredskapsammunisjon, øvingsammunisjon og dokumentasjon. Anskaffelsen av rakettartilleri skal tilføre divisjonens artilleri tilstrekkelig rekkevidde, ildkraft og overlevelsessevne

Ammunisjon av forskjellige typer anskaffes over hele prosjektets løpetid basert på tilgjengelighet på markedet og operative behov.

Kontrakt ble inngått med amerikanske myndigheter i desember 1995. Kontrakten omfatter leveranser av rakettkastere, oppgradering av disse til forbedret utgave, undervisningsutrustning og noe ammunisjon. Det ble samtidig inngått kontrakt for leveranser av ytterligere ammunisjon. Kontrakt om levering av et øvingssystem ble inngått 1996 og er levert i 1998.

De seks første rakettkasterne med noe ammunisjon, ildledningssystem, og deler av øvingssystemene ble levert i 1997. De seks siste rakettkasterne og underkalibrert øvingsammunisjon ble levert i 1998. Nasjonal utdanning og trening på MLRS-systemet startet i 1997 og fra høsten 1998 ble det etablert ordinær soldatutdannelse på systemet ved Setermoen utdanningsgarnison.

Oppgradering av rakettskytsene er planlagt i 2004. Leveranser av bombletammunisjon forventes i 2003. Langtrekkende smart ammunisjon er utsatt grunnet manglende finansiering. Prosjektet planlegges terminert i 2008.

Prosjektets kostnadsramme er 2 841 mill. kr.

System utdannings- og treningsavdeling

5284 Taktisk treningssystem

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 7 (1997-98). Prosjektet skal anskaffe et system for taktisk trening i et mest mulig krigslikt miljø. Systemet skal gi automatisk tilbakemelding av hendelsesdata for etterfølgende analyser. Prosjektet omfatter materiell til ett treningssenter med kapasitet til å gjennomføre tosidige øvelser på kompaninivå med normale støttefunksjoner.

Etableringen av treningssenteret vil innebære en avgjørende heving av kvaliteten på utdannelsen i stridsdrill på kompaninivå og ned til den enkelte soldat. Senteret vil også gi helt nye muligheter for kontroll med utdannelsen og kval-

itetssikring ved objektiv måling av avdelingssprestasjoner. Treningssenteret er lokalisert til Rena leir.

Kontrakt planlegges inngått i løpet av siste kvartal 2000. Leveranse av materiellet er planlagt fra 2001/2002 med senteret i ordinær drift fra 2003. Prosjektet planlegges terminert i 2005.

Prosjektets kostnadsramme er 506 mill. kr.

System missiler

6026 Nye sjømålsmissiler

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 7 (1994-95). Prosjektet omfatter utvikling av et missilsystem for bekjempelse av sjømål. Anskaffelsen koordineres med fregatprosjektet og evt med nye MTBer av Skjold-lassen. Foreløpig er det kun godkjent utviklingsfase i prosjektet, som omfatter utvikling av en type missil med tilhørende støttesystem. Utviklingsfasen vil pågå fram til og med 2004. Kontrakten for utvikling ble inngått i 1996.

Stortinget ble informert i St.prp. nr. 1 (1999-2000) om økte kostnader som følge av deling av skytefeltkontrakt i forbindelse med tekniske missilfyringer, oppgradering av missilets posisjoneringsutstyr for å redusere usikkerhet knyttet til missilets effekt, samt uforutsette kostnader i forbindelse med test og evaluering i hovedsak knyttet til flygninger med missilkomponenter og instrumentering integrert i F-5 jagerfly frem til og med 2002. I tillegg var det påløpt en prisstigning i prosjektet fra 1996 og ut 1999. Grunnet forsinkelser med hensyn til å stille nødvendig flystøtte tilgjengelig for leverandøren, mottok Forsvaret et tilleggskrav. Dette medførte en omfangsendring på 29 mill. kr, jf. St.prp. nr. 58 (1999 – 2000).

Prosjektets kostnadsramme er 1 698 mill. kr.

6172 Lette missilbatterier

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 191 (1994-95), jf. St.prp. nr. 48 (1994-95). Prosjektet var i utgangspunktet planlagt å omfatte tolv lette missilbatterier. På bakgrunn av nye studier er antallet batterier redusert fra tolv til ni, jf. St.prp. nr. 1 (1997-98). Dette medfører ingen endring av antallet missilgrupper som inngår i konseptet. En evaluering av de ulike transportmetodene for batteriene taler for en standardisering. Av mobilitetshensyn planlegges det derfor kun med anskaffelse av Stridsbåt 90N til de lette missilbatteriene. Det totale behovet er 36 fartøyer. Det er så langt levert 20 fartøyer.

Prosjektets kostnadsramme ble iht. Innst. S nr. 7 (1997-98) økt med 90 mill. kr for å ta høyde for anskaffelse av de siste 16 fartøyene (opsjon), men investeringsrammen gir ikke mulighet for å utløse opsjonen som tidligere planlagt i 2001. Ved utredning til investeringsprofil til kommende langtidsproposisjon vil man vurdere hvorvidt man skal innløse opsjonen senere.

Prosjektets kostnadsramme er 919 mill. kr.

System stasjonære undervannsvåpen

6077 Kystartilleri undervannsforsvar

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 7 (1993-94). Prosjektet omfatter oppdatering og modernisering av Kystartilleriets kontrollerbare minefelt og torpedobatterier, og inkluderer blant annet nyanskaffelse av sensorer, ildledningssystem, torpedolade- og avfiringssystem og oppdatering av eksisterende miner. I tråd med Innst. S nr. 303, jf. St.prp.nr. 57 (1996-97), er to torpedobatterier og to minestasjoner ferdigstilt fordelt på Herdla og Visterøy fort 1999-2000. Videre er et minefelt tilknyttet Grøtsund fort ferdigstilt 1999 og et torpedobatteri i Malangen i 2000. Det foregår tilrettelegging av torpedobatteriene for torpedo Tp613 slik at anleggene kan ferdigstilles innen 2001.

Prosjektets kostnadsramme er 815 mill. kr.

System missiltorpedobåt

6081 Ny MTB-struktur

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 191 (1994-95), jf. St.prp. nr. 48 (1994-95) og Innst. S. nr. 207 (1998-99), jf. St.prp. nr. 65 (1998-99). Prosjektet omfatter utvikling av en ny type missiltorpedobåt (MTB), i tillegg til oppdatering av 14 MTBer av HAUK-klassen. Sistnevnte arbeid omfatter blant annet oppdatering av skipsteknisk utstyr, anskaffelse av ildledningsutstyr, kommando- og våpenkontrollsystemer og nytt øvingssystem. Kontrakt for oppdatering av HAUK-klassen ble inngått i 1997. Første til og med femte fartøy forventes levert ferdig oppdatert i 2001. Oppdateringen av HAUK-klassen har en kostnadsramme på 1 334 mill. kr og forventes avsluttet i løpet av 2004.

Utvikling, produksjon, testing og evaluering av SKJOLD-klassen som våpenplattform gjennomføres som forprosjekt innen dette prosjektet. Forseriefartøyet ble levert i april 1999 med fremdrifts- og navigasjonssystemer, men uten våpen og ild-

ledningsutstyr. Frem til april 2000 gjennomgikk fartøyet en omfattende uttesting av konseptet opp mot de satte kravene. Testene har hovedsakelig gitt positive resultater, selv om det vil være behov for mindre endringer, justeringer eller modifikasjoner. Hovedkonklusjonen er at plattformkonseptet med luftputekatamaran og gassturbinfremdrift har vist seg velegnet. Det er således teknisk gjennomførbart med en serieanskaffelse av SKJOLD-klassen.

I påvente av en endelig beslutning, er det nødvendig å opprettholde engineeringkapasitet og tilknyttet virksomhet ved UMOE Mandal. Ved behandlingen av St.prp. nr. 58 (1999-2000) ble det derfor vedtatt å disponere inntil 25 mill. kr av investeringsrammen på kap. 1760 post 45 til dette formål. Midlene skal dekke aktivitet både i 2000 og 2001.

Prosjektets kostnadsramme er 1 662 mill. kr.

System eskortefartøyer

6088 Nye fregatter

Prosjektet ble lagt frem for Stortinget ved St.prp. nr. 65 (1998-99), jf. Innst. S nr. 207 (1998-99). Hovedkontrakt for levering av fem fartøyer ble inngått juni 2000. Utvikling og anskaffelse gjennomføres delvis som parallelle aktiviteter fra 2000 til 2005. Første fartøy planlegges overlevert 2005, deretter ett fartøy pr. år. Utviklingsdelen av kontrakten startet umiddelbart etter inngåelse av hovedkontrakt med produksjon av spesifikasjonsgrunnlag for byggingen. Under anskaffelsesfasen vil fartøyene bli bygget samtidig som det blir gjennomført løpende kvalitetskontroll og opplæring av personell for bemanning og vedlikehold av fartøyene.

Prosjektets kostnadsramme ble iht. St.prp. nr. 48 (1999-2000) økt med 519 mill. kr for prosjektgjennomføring, jf. Innst. S. nr. 192 (1999-2000), 690 mill. kr som dekker valutatap, og prisomregning 617 mill. kr, totalt utgjorde dette 1 826 mill. kr.

Prosjektets kostnadsramme for post 45 er 13 522 mill. kr. I tillegg kommer gjennomføringskostnader under post 01 med 544 mill. kr. Prosjektets kostnadsramme, ekskl. EBA-investeringer, er 14 066 mill. kr.

System mineryddingsfartøyer

6213 Nytt akustisk sveip

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. S nr. 191 (1994-95), jf. St.prp. nr. 48 (1994-

95). Prosjektet omfatter anskaffelse av nye akustiske og magnetiske sveip til ALTA-klasse minesveipere, samt reserve-sveipefisk med kabel. Det skal også anskaffes dataverktøy til et nyopprettet minekrigs-datasenter. Det skal anskaffes fem komplette akustiske og fem komplette magnetiske minesveip, og fem ekstra slepefisker med kabler. Kontrakt er inngått, og minesveipene er under testing. Det har vært visse problemer med å få levert de akustiske sveipene med den ytelse som er fastsatt i kravspesifikasjonen. Av denne grunn har totalleveransen av minesveipene blitt forsinket. Det siste sveipet forventes levert ultimo 2001.

Prosjektets kostnadsramme er 241 mill. kr.

System kampfly

7101 Luft-til-luft missiler

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 7 (1993-94). Prosjektet omfatter anskaffelse av allværsmissiler med middels rekkevidde til bakkebaserte luftvernsystemer og kampfly.

Luftvernsystemet "Norwegian Advanced Surface to Air Missile System" (NASAMS) er basert på bruk av det amerikanske Advanced Medium Range Air-to-Air Missile (AMRAAM). Kontraktene på AMRAAM-missilene ble inngått med amerikanske myndigheter i 1992 og i 1994. Leveransene til NASAMS startet i 1995 og ble avsluttet i 1999.

AMRAAM ble i tillegg valgt som missil til kampfly i 1996. Leveransene av AMRAAM til kampfly startet i 1999. Leveransene vil bli avsluttet i løpet av 2000. Ytterligere leveranser av missiler er utsatt i påvente av utviklingen av forbedrede AMRAAM missiler, jf. omtale i St.prp. nr. 59 (1997-98). Departementet vil fortløpende vurdere hvorvidt dette vil medføre en justering av kostnadsrammen på prosjektet.

Prosjektets totale kostnadsramme er 4 594 mill. kr.

7510 F-16 oppdatering (F-16 MLU)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 7 (1994-95). Prosjektet som gjennomføres i samarbeid med Norges opprinnelige F-16 samarbeidspartnere; USA, Belgia, Nederland og Danmark, innebærer en oppdatering av 58 fly for å forlenge deres operative levetid samt opprettholde kampflyets relative stridsevne frem mot

2008. Anskaffelse av ny F-16 simulator inngår i prosjektet.

Kontrakt på leveranse av materiellet ble inngått med amerikanske myndigheter i 1993 og leveransene startet i 1996. Modifikasjonsarbeidene pågår ved Luftforsvarets forsyningskommando på Kjeller med 10-15 fly pr. år. De første modifiserte flyene ble levert i 1997 og det siste flyet forventes levert ferdig oppdatert fra Luftforsvarets forsyningskommando tidlig i 2002. Operativ innføring i Forsvaret startet primo 1998.

Prosjektets totale kostnadsramme er 3 071 mill. kr.

7512 F-16 Elektronisk egenbeskyttelse

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 7 (1997-98). Prosjektet omfatter anskaffelse av utstyr for elektronisk egenbeskyttelse til F-16 flyene. Anskaffelsen er delt i to delprosjekter som til sammen skal øke flyenes overlevelsessevne i både luft-til-luft og luft-til-bakke rollen.

Det ene prosjektet omfatter anskaffelse av utstyr for elektronisk beskyttelse mot bakke-til-luft våpen. Levering av utstyret startet i 1999. Luftforsvarets kampflyavdelinger forventes å være operative med utstyret ved årsskiftet 2000/2001. Det andre delprosjektet omfatter anskaffelse av utstyr for elektronisk egenbeskyttelse mot luft-til-luft trusler. Forsvaret samarbeider i utviklingsfasen med USA og Nederland.

Prosjektets totale kostnadsramme er 770 mill. kr.

System luftvern middels rekkevidde

7611 NASAMS II (Norwegian Advanced Surface-to-Air Missile System)

Prosjektet ble omtalt i St.prp. nr. 1 (1999-2000) som nytt kategori 1-prosjekt. Formålet med prosjektet var å oppdatere Luftforsvarets eksisterende NASAMS-system for å frigjøre materiell til oppsetning av et 7. NASAMS-batteri for divisjonsoperasjoner i Hæren, samt oppnå ytelsesforbedringer og tilpasse våpensystemet til et mobilt konsept.

I utredningene til ny struktur for Hæren er det foreslått å opprettholde en mobil divisjonskommando, men med et sterkt redusert antall divisjonstropper. En egen luftvern bataljon på divisjonssnivå vil i så tilfelle ikke bli videreført. Det manøverorienterte konseptet er foreslått videreført, og behovet for et mobilt luftvern for å sikre

hærvadningenes manøverfrihet mot lufttrusselen fra lav til middels høyde vil fortsatt være gjeldende.

Prosjektet revideres for å tilpasse NASAMS til et mobilt konsept for både nasjonale og internasjonale operasjoner. Videre vil en oppnå ytelsesforbedringer. I tillegg tilpasses prosjektet fremtidig struktur. Dette vil føre til en endring av innholdet i det opprinnelige prosjektet, samt tidligere omtalte kostnadsramme på 804 mill. kr, jf. St.prp. nr. 1 (1999-2000).

I St.prp. nr. 58 (1999-2000) ble det redegjort for de forhold som resulterte i at prosjektets omfang måtte revideres og at en ville be om en endring av prosjektets kostnadsramme i forbindelse med Stortingets behandling av St.prp. nr. 1 (2000-2001).

Den nye gjennomgangen av prosjektet forventes ferdigstilt snarest. Departementet vil be om en endring av prosjektets kostnadsramme våren 2001.

Prosjektets kostnadsramme er på 804 mill. kr.

System kystvakt

3040 Nytt kystvaktfartøy

I St.prp. nr. 57 (1997-98) ble Stortinget informert om at planlagt anskaffelse av et nytt isforsterket kystvaktfartøy ikke kunne realiseres innen prosjektets kostnadsramme på 465 mill. kr. Etter en nærmere vurdering av konsekvensene skulle saken fremlegges i St.prp. nr. 1 (1998-99). På grunn av kostnadsøkningen i prosjektet og andre forhold ble den planlagte anskaffelsen av KV Svalbard besluttet skjøvet ut i tid. I St.prp. nr. 65 (1998-99) ble Stortinget orientert om fremdriften. I St.prp. nr. 1 (1999-2000) ble Stortinget informert om at totalkostnader relatert til bygging og utrustning av et helikopterbærende isklassifisert fartøy vil ligge på om lag 675 mill. kr. For å realisere fartøyet med planlagt yteevne, måtte prosjektets opprinnelige kostnadsramme derfor økes med 210 mill. kr. En ny ramme på 675 mill. kr ble godkjent, jf. Innst. S. nr. 7 (1999-2000).

Kontrakt for bygging av KV Svalbard ble inngått 1 januar 2000. Fartøyet har vært under bygging hele 2000, med påfølgende utrustning som vil pågå frem til forventet levering i 2002. Deretter vil fartøyet påbegynne et planlagt testprogram.

Prosjektets totale kostnadsramme er 675 mill. kr.

Prosjekter som foreslås overført fra kategori 1 til kategori 2

System rakett- og rørartilleri

5011 System for artillerilokalisering

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 7 (1994-95). Prosjektet omfatter anskaffelse av 12 radarer med nødvendig tilleggsutrustning. Anskaffelsen av artillerilokaliseringsutstyr vil øke Hærens kapasitet til å lokalisere fiendtlige artilleriavdelinger og bedre evnen til å avgi presis artilleri-ild under alle vær- og lysforhold.

Prosjektet er en fortsettelse av et svensk-norsk utviklingsprosjekt. Utviklingsarbeidet ble halvannet år forsinket. En prototype ble levert i oktober 1995. Denne har siden blitt gjenstand for omfattende tester og modifiseringer. Kontrakt for serieleveranser av radarer ble inngått i 1996. Første radar ble levert i 1999. Siste leveranse er planlagt i 2001. Kontrakt på narresystemer og simulatorer er utsatt pga. den økonomiske situasjonen. Dersom kontraktene inngås vil terminering forskyves til 2007.

Prosjektets totale kostnadsramme er 505 mill. kr.

System panserbekjempelse

5033 Stormpanservogn

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 7 (1993-94). Anskaffelsen omfatter 104 stormpanservogner CV-9030 til Hærens prioriterte panserbataljoner. Vognene har ildkraft til å nedkjempe fiendtlige stormpanservogner og lettpansrede stridsvogner.

Kontrakt ble inngått i 1994. Fire forserievogner for utprøving ble levert i 1996. Første serievogn ble levert i 1997 og serieleveransene fortsatte med 23 vogner i 1998 og 36 i 1999. Leveransen av vogner blir fullført i løpet av 2000 med ytterligere 40 vogner. Det er inngått kontrakt på Kampsimulator for stormpanservogn og stridsvogn.

Den totale kostnadsramme inkluderer 100 mill. kr til kampsimulator for CV-9030 og stridsvogn Leopard. Prosjektets planlegges terminert i 2003.

Prosjektets totale kostnadsramme er 2 596 mill. kr.

**Øvrige systemer/prosjekter med spesiell omtale/
tabell over prosjekter i konsept-, definisjons- eller utviklingsfasen***Schengen-investeringer*

Forsvaret har som en viktig oppgave å holde oppsyn med sjøgrensa og grensa mot Russland. Som følge av Schengen-avtalen vil Forsvaret få et utvidet ansvar i grenseoppsynet.

Den norsk-russiske grensen

For å styrke oppsynet langs den norsk-russiske grensen er bl.a. følgende tiltak iverksatt:

Utbygging av linjesamband

Arbeidet omfatter etablering av linjesamband mellom alle faste installasjoner langs den norsk-russiske grensen. Prosjektet blir ferdigstilt i løpet av 2000.

Sensorer

Prosjektet omfatter radarer og elektro-optisk kapasitet for deteksjon av personell og kjøretøy ved grensa.

Mobilitet

Det er behov for 40 terrengkjøretøyer for sommer og vinterbruk. Sommerkjøretøyene anskaffes innenfor rammen av Hærens pågående mobilitetsprosjekt. I tillegg er det behov for å anskaffe sleder og nytt båtmateriell. For å sikre full utnyttelse av de mobile ressursene er det behov for oppgradering av traséer og veier. I 2001 inngås kontrakt for leveranse av kjøretøyene.

Oppgradering av eksisterende bygg og anlegg

Arbeidet omfatter alt fra anskaffelse av mindre sambandshytter til flytting og nybygg av observasjonsposter. Arbeidet ble igangsatt i 2000.

Sjøgrensen

For å sikre en effektiv utnyttelse av eksisterende overvåkingsressurser planlegges det å etablere

en maritim overvåkingssentral. Overvåkingssentralen vil behandle informasjon fra bl.a. Sjøforsvarets kystradarer, oljeoperatørselskapenes faste installasjoner på norsk sokkel, Kystverkets trafikksentraler og Forsvarets kystovervåkingssystem (COSS). Den maritime overvåkingssentralen vil spille en viktig rolle i forbindelse med kontrollen med petroleumsinstallasjonene til havs, i tillegg til at den på generelt grunnlag bidrar til å styrke evnen til suverenitetshevdelse og myndighetsutøvelse.

Den maritime overvåkingssentralen planlegges operativ i løpet av 2001.

Logstrat

Prosjektet er i definisjonsfasen og forventes godkjent våren 2001.

Erstatning for AG-3

Det er foreløpig ikke konkrete planer for erstatning av AG-3. I FS 2000 anbefaler FSJ på grunn av de økonomiske rammer en sterk styrkereduksjon, hvilket vil medføre et betydelig overskudd av AG-3 dersom omstillingen blir gjennomført som foreslått. Overskuddet bør således nyttes til å forlenge våpenets levetid slik at andre høyt prioriterte iveksettingsbehov kan dekkes. Det er i perioden frem til 2007 ikke økonomisk mulig å erstatte AG-3, og Forsvaret ser heller ikke behovet for dette på grunn av den ventende omstilling.

P-3C oppdatering

Forsvarets fire maritime overvåkningsfly av typen P-3C Orion er oppdatert for å bedre evnen til overvåking av norske interesseområder. To fly ble levert ferdig modifisert høsten 1999, og de to siste ble levert i første halvår 2000.

I henhold til Stortingets behandling av Innst. S. nr. 238 (1999-2000), jf. St.prp. nr. 58 (1999-2000), skal departementet gjennomføre en evaluering av prosjektet. Stortinget vil bli meddelt resultatet av denne.

Tabell 6.11 Prosjekter i konsept-, definisjons- eller utviklingsfasen*

System	Prosjektnavn	Fase 2001	Forventet utbetaling i 2001
	Godkjente prosjekter		
Rakett- og rørartilleri	Odin 2	U	88
Missiler	Nye sjømålsmissiler	U	214
Missiltorpedobåter	Ny MTB-struktur	U	144
Undervannsbåter	Nye undervannsbåter	D	43
	Fremtidige prosjekter		
Forvaltning	Utvikling og prøver	K/D/U	2
Kampfly	Nye kortholdsmissiler og hjelmbasert sikte til F-16	D/A	0
Kampfly	Fremtidige roller og opp- drag for Forsvarets kampfly	D	0
Kampfly	Initiell Luft-til-overflate- kapasitet til kampfly	D/A	0
Luftransport	C-130H oppdatering	D	0
Forvaltning	Utviklingsprosjekter	U	8
Kampfly	Joint Strike Fighter studie	D	0
Kampfly	Nytt kortholdsmissil	U	6

*K=konseptfasen, D=definisjonsfasen, U=utviklingsfasen

Forskning og utvikling

Utgifter knyttet til forskning og utvikling i Forsvaret dekkes over flere kapitler og poster. Mindre utgifter dekkes over driftsbudsjettene, men hoveddelen av FOU oppdragene budsjetteres på investeringskapitlet. FOU omfatter således prosjekter under departementet, prosjekter og oppdrag under Forsvarets overkommando og forsvarsgrenene, og oppdrag innenfor godkjente materiellprosjekter.

Hovedtyngden av FOU-engasjementet er knyttet til materiellutvikling.

Fremtidige prosjekter

Panservern - middels rekkevidde

En viktig forutsetning i Hærens i manøverkonsept er at manøveravdelingene gis større ildkraft med lengre rekkevidde. Våpensystemet blir derfor et supplement til eksisterende våpensystemer med henholdsvis kort og lang rekkevidde.

Avdelingene skal operere etter moderne manøverkrigføringsprinsipper med sterk vektlegging på offensive operasjoner med dertil egnede

våpensystemer, som støtter opp om hurtig strid-utvikling og høy mobilitet. En av forutsetningene for å oppnå dette er å gi manøveravdelingene større ildkraft med lengre rekkevidde enn i dag.

Prosjektet skal eventuelt innen år 2007 anskaffe panserbekjempelsesvåpen, med nødvendig logistikk, tilleggsutrustning, ammunisjon, utdannings- og treningssystemer.

Erstatning for F-16 MLU

At kampflyprosjektet ikke gjennomføres betyr ikke at Forsvaret ikke viderefører sin kompetanse på kampflysektoren. I første rekke vil videre utvikling av F-16 MLU flyene, bla med luft-til-bakke kapasitet, og evt behov for å anskaffe et mindre antall brukte F-16 MLU for å sikre at flyparkens størrelse opprettholdes på et akseptabelt nivå, være aktiviteter som vil bidra til å opprettholde kompetanse på kampflyområdet. Videre er det allerede nå behov for å iverksette aktiviteter med tanke på som en fremtidig erstatning for F-16 MLU. I denne sammenhengen vurderes bl.a. hvorvidt Norge skal videreføre sin deltagelse i JSF-programmet og muligheten for deltagelse i aktuelle prosjekter som utreder fremtidig behov

for kampflykapasitet, herunder det britisk/franske FOAS (Future Offensive Air System).

Norge kom med i det amerikanske JSF-prosjektet (Joint Strike Fighter) sammen med Danmark og Nederland i 1997, og deltar i et begrenset omfang i Concept Demonstration Phase (CDP), jf. omtale i St.prp. nr. 54 (1995-96) og St.prp. nr. 57 (1996-97). CDP har en total kostnad på \$3600 mill hvorav Norge bidrar med \$10 mill (ca. 0,3%). Denne fasen varer frem til 2001. I løpet av første halvår 2001 må vi ta stilling til deltagelse i neste fase – Engineering and Manufacturing Development Phase (EMD).

Vårt forhold til Eurofighterprogrammet må også avklares. Med de kontrakter som så langt foreligger (620 fly), vil Eurofighter iht. foreliggende planer være i produksjon frem til 2013. Eksportleveranser og mulige nye behov hos deltagerlandene, som for eksempel utskifting av Tornado, tilsier at produksjonen høyst sannsynlig vil bli videreført utover 2013. Det vil derfor finnes alternativer til JSF på det tidspunktet vi må fatte beslutningen om valg av fly med en tanke på eventuell leveranse i 2012-15. Dette vil være en oppdatert versjon av Eurofighter for å møte de utfordringer teknologisk utvikling av trusselbilde medfører på dette tidspunktet.

Levetidsforlengelse av transportfly

Forsvarets seks middelstunge transportfly, C-130H, planlegges oppdatert for å motvirke økende driftsutgifter og redusert operativ tilgjengelighet. Videre skal oppdateringen bringe flyene opp på et akseptabelt teknologisk nivå i forhold til de scenarier og operative miljøer som flyene skal operere i. Flyene ble anskaffet nye i 1969. Det har ikke vært foretatt større modifiseringer av flyene siden anskaffelsen i 1969. Dette medfører økt vedlikeholdsbehov og redusert operativ kapasitet. Norske C-130 benyttes jevnlig i støtte til NATO, FN og andre internasjonale ikke statlige organisasjoner i forbindelse med fredsbevarende og humanitære operasjoner.

Middelstunge transportfly vil være en viktig faktor i forbindelse med Forsvarets og NATO alliansens økte fokus på mer mobile og fleksible operasjoner med høy reaksjons- og deployeringsevne.

Levetidsforlengelsen vil omfatte en total gjennomgang av flyenes struktur og operative systemer. Modifiseringen er planlagt gjennomført i

perioden 2002 til 2005. Etter oppdatering antas det at flyene har en levetid til etter 2010.

Nye ledelses- og informasjonssystemer

I St.prp. nr. 58 (1999-2000) "Om Forsvarets investeringer" ble Stortinget informert om samordningen av FIS/F og LØP til prosjekt GOLF. Det etterfølgende er en oppfølging til den tidligere gitte orientering og varsler om den videre behandling av prosjektet.

GOLF er definert som et omstillingsprosjekt hvor effektiv utnyttelse av IT er et sentralt virkemiddel. Prosjektet har sterk forankring i Forsvarets toppledelse. Forprosjektet vil avsluttes i løpet av 1. kvartal 2001. Innfrielsen av Økonomiregelverket pr 31. desember 2002 er en sentral milepæl for prosjektets fremdrift.

Prosjekt GOLF har som mandat å innføre et nytt helhetlig felles integrert forvaltningssystem. Med dette menes et felles system som vil være likt innen hele Forsvarets organisasjon i motsetning til dagens situasjon hvor flere systemer er i drift. Systemet som skal anskaffes vil gi en enhetlig informasjon innen områdene regnskap, lønn, anskaffelse, materielladministrasjon og vedlikehold. På et senere tidspunkt vil GOLF kunne utvides til også å omfatte løsninger som understøtter personellforvaltningen. GOLF vil understøtte den pågående omstilling av Forsvarets forvaltninger i tråd med Stortingets vedtak i behandlingen av St.prp. nr 55 (1999-2000) "Forsvarets logistikkfunksjoner, Framtidig virksomhet, styring og organisering".

For å utnytte den ekspertise som finnes i markedet på denne type helhetlige og integrerte løsninger, gjennomføres det nå parallelle forprosjekter med flere leverandører. Disse ble valgt etter forutgående åpen anbudsrunde. Under forutsetning av Stortingets godkjenning er intensjonen at en av disse leverandørene vil bli tildelt hovedkontrakten som omfatter helhetlig leveranse av systemer og innføringsstøtte, inkludert bistand til organisasjonsutvikling, opplæring med mere.

Med nødvendige forutsetninger om Stortingets godkjenning vil det gjennomføres kontraktsforhandlinger med inntil to leverandører. Disse forhandlingene føres parallelt med regjeringens forberedelser til investeringsproposisjonen våren 2001. Stortinget vil bli forelagt prosjektet for godkjenning i investeringsproposisjonen våren 2001.

Nye roller og oppdrag for F-16 MLU

Utvikling av nye kapasiteter

Forsvarets kampfly har de siste 20-30 år primært hatt som rolle å bekjempe lufttrusselen. Erfaringer fra internasjonale operasjoner og innføring av et manøverorientert konsept i Forsvaret har vist et sterkt behov for et utvidet rollespekter. Rollespekteret bør utvides til å omfatte svingrolle, dvs mulighet til å bytte til nye oppdrag mens flyet fortsatt er i lufta, bl.a. levering av presisjonsvåpen mot høyt prioriterte bakkemål i en luft-til-bakkerolle, jf. St.meld. nr. 38 (1998-99).

Prosjektet Nye roller og oppdrag for Forsvarets kampfly, har som målsetting å utrede, definere og etablere et fleksibelt rollespekter for våre kampfly, utover den tradisjonelle luft-til-luftrollen. Dette må til for å etablere en selvstendig nasjonal svingrollekapasitet som også skal kunne tilbys NATO i internasjonale operasjoner. For å kunne bidra effektivt setter dette krav til kampflyenes overlevelsessevne og rekkevidde, til nødvendig måloppdagelse, rekognoseringsmulighet og flyenes våpensystemer. Norske kampfly bør være i stand til å engasjere mål på egne premisser med egnede avstandsleverte presisjonsvåpen. Prosjektet er i definisjonsfasen.

Innledende luft til overflate-/bakkekapasitet for kampfly

Forsvaret har startet et prosjekt for å tilby en begrenset luft til overflate-/bakkekapasitet innen utgangen av 2003. Anskaffelsen planlegges slik at det meste av anskaffelser i dette prosjektet vil gå inn i hovedprosjektet Nye roller og oppdrag for F-16 MLU.

Nye kortholdsmissiler til kampfly

Luftforsvaret har en beholdning av kortholdsmissiler av typen Sidewinder AIM-9L, som nærmer seg slutten på sin operative levetid. Det ser ikke ut til at det er kosteffektivt å forlenge levetiden på disse. Prosjekt 7102 Nytt kortholdsmissil/Hjelm-basert siktesystem, skal vurdere og anbefale nye kortholdsmissiler. De to kandidatene som det er aktuelt å studere videre er det europeiske IRIST og det amerikanske AIM-9X. Begge missilene er beregnet brukt sammen med et avansert hjelm-basert siktesystem, og anskaffelsen av et slikt sys-

tem er derfor en viktig del av prosjektet. Kontrakt planlegges inngått i løpet av siste halvdel av 2001.

Nye undervannsbåter

Innenfor rammen av det nordiske forsvarsmateriellsamarbeidet ble det i 1997 utarbeidet en "Samarbeidsavtale VIKING" mellom Sverige, Danmark og Norge. Det er foreløpig besluttet å videreføre prosjektet med norsk deltakelse frem til ultimo 2002. Perioden omfatter første del av definisjonsfasen og inkluderer bl a et samarbeid med en etablert nordisk industrigruppe VIKING, der også norsk industri deltar.

Eiendommer, bygg- og anleggsinvesteringer

Nasjonalfinansierte eiendommer, bygg- og anleggsinvesteringer

Forslagene til bygg- og anleggsinvesteringer reflekterer Forsvarets investeringsstrategi og hovedprioriteringer knyttet til den omstillingen Forsvaret står overfor. Det er et overordnet mål å sikre Forsvarets fremtidige virksomhet rasjonelle og nøkterne bygg og anlegg med konsentrasjon av flere funksjoner i større etablissementer. For å unngå feilinvesteringer, vurderes alle nye prosjekter fortløpende i forhold til forventet utvikling i forswarets organisering.

Det søkes å begrense investeringer i bygg og anlegg til de stedene hvor Forsvaret med stor sannsynlighet skal være lokalisert i fremtiden. Forsvaret har også et arbeidsgiveransvar og plikt til å følge lover og forskrifter. I enkelte tilfelle vil det derfor være nødvendig å sette inn strakstiltak eller begrensede investeringsprosjekter på steder som kan bli lagt ned, for å holde virksomheten gående frem til endelig beslutning er fattet. Det er også en målsetning å samle virksomhet i egen bygningsmasse, slik at leieforhold kan avvikles og presset på driftsbudsjettet reduseres.

Bygningsmessige tiltak som er knyttet til materiellprosjekter er gitt høyeste prioritet, slik at bygg og materiell blir faset inn samtidig. Det er likeså prioritert tiltak som er kostnadsbesparende i den hensikt å redusere drifts- og vedlikeholdsutgiftene, uten samtidig å svekke vedlikeholdsstandarden. Nøktern arealbruk og raskt avhending av overflødig fast eiendom er viktig for å oppnå kostnadsreduksjoner og frigjøre midler til å bedre vedlikeholdet.

Budsjettet fordelt på EBA-kategori

Tabell 6.12 Prosjekter innenfor de forskjellige kategorier eiendommer, bygg og anlegg.

			(i mill. kr)
	Kostnads- rammer	Forventet utbetaling i 2001	Bevilgning på post 47 i pros- entandel
Andre prosjekter	425,9	219,1	21,0
Administrasjons- og stabsanlegg	181,7	56,5	5,0
Boliger	55,0	55,0	5,0
Basisanlegg	655,6	166,2	16,0
Eiendommer og arealer	10,0	10,0	1,0
Forlegninger og messer	197,2	30,4	3,0
Forskning og utvikling	22,9	14,7	1,8
Lager og vedlikeholdsanlegg	988,9	205,3	20,0
Natur og miljø	147,9	49,5	5,0
Strids- og forsvarsanlegg	61,5	22,6	2,1
Utdannings- og øvingsanlegg	632,7	208,5	20,0
Velferds- og fritidsanlegg	1,0	1,0	0,1
Totalt	3 380,2	1 039,1	100,0

Prosjekter som er omtalt i tidligere stortingssproposisjoner er justert for lønns- og priskom-

pensasjon for den gjenstående delen av produksjonen.

Tabell 6.13 Prosjekter over 25 mill. kr

			(i mill. kr)
Endringer	Sted	Prosjektnavn	Kostnads- ramme 2001
	Bardufoss	Fellesverksted	130,8
	Bodø	Restaurering vann og avløp	97,6
	Haakonvern	Miljørens land/sjø fase 2	132,6
	Hele landet	Teknisk brannverntiltak fase 3	109,2
	Hele landet	FIS/EBA - utvikling	40,0
	Hele landet	Regional moblagring fase 3	336,2
	Hele landet	Elektroniske skytebaner	131,6
	Hele landet	Lette missilbatterier – div byggetiltak	35,8
	Hele landet	ENØK-potensiale – utbedring	58,8
	Huseby	FO-bygget – omstilling/brannsyn	66,6
Ny	Kjeller	FOLAT-teknologiske prosesser	36,0
	Lutvann	Forvaltningsbygg	26,9
	Mauken-Blåtind	Sammenslåing av skytefelt	148,5
Endret	Maukstadmoen	Forvaltningsbygg	48,9
	Rena	Taktiske treningssystemer	66,8

Tabell 6.13 Prosjekter over 25 mill. kr

			(i mill. kr)	
Endringer	Sted	Prosjektnavn	Kostnadsramme 2001	Utbetaling 2001
	Rygge	Ny brannstasjon	43,0	28,1
	Rygge	Luftverntechnisk verksted	39,8	20,8
	Setermoen	Fellesprosjekter inkl varmesentral	246,4	55,0
Ny	Setermoen	Forvaltningsbygg	58,4	10,0
Ny	Kolsås	Kvarter	120,0	30,0
	Sør-Varanger	Grensevakten – diverse byggetiltak	46,8	14,7
Endret	Østlandet	Regionskytefeltet	130,0	90,0

Nye prosjekter med kostnadsramme over 25 mill kroner

Setermoen – Forvaltningsbygg

Forbruksdepot, lager for inventar og kassasjon-slager for Setermoen garnison er midlertidig etablert i et uegnet lagerbygg (tysk brakke). Intendaturdepotet er midlertidig lokalisert i et utrangert kjøkken, og bygningen har en form som gjør intendaturdepotjenesten vanskelig å gjennomføre.

Hensikten med å bygge et nytt forvaltningsbygg for Setermoen Garnison er å samle all forvaltningsvirksomhet i ett bygg for å oppnå rasjonell drift og tilfredsstille pålagte HMS-krav. Det nye forvaltningsbygget har en planlagt plassering i samme område som øvrige fellesbygg. Området er sentralt plassert i forhold til artillerileiren, kavalerileiren og sanitetsleiren i Setermoen garnison, og skal være et serviceområde for samordnede fellesfunksjoner. Forvaltningsbygget foreslås gjennomført innenfor en kostnadsramme på 58,4 mill kr, med en planlagt ferdigstillelse innen år 2003.

Kjeller – Forsvarets laboratorietjenester og verksted for teknologiske prosesser

Laboratorier ved Hærens forsyningskommando (HFK) på Løren og Luftforsvarets forsyningskommando (LFK) på Kjeller nedlegges, og Forsvarets laboratorietjeneste (FOLAT) opprettes ved LFK. Laboratorieavdelingen og Galvanisk verksted på LFK er i dag i bygning 29. Bygningen bygges om og tilpasses slik at de av dagens laboratorier ved Hærens- og Luftforsvarets forsyningskommando, som skal inngå i FOLAT, kan integreres i et felles bygg. Byggetiltakene i bygning 29 omfatter blant annet oppgradering og utvidelse av tekniske anlegg, nye kontorer, utvidelse av garderobe og

sanitæranlegg, og utnyttelse av ubenyttede kjeller- og loftsarealer.

Verksted for teknologiske prosesser holder til i en vernet bygning fra 1920-årene. Lokalene er ikke tilpasset dagens oppgaver og tilfredsstiller ikke gjeldende lover og forskrifter for tekniske anlegg, brannsikring og innemiljø. Verkstedet flyttes og samlokaliseres med FOLAT og Galvanisk verksted i et nytt tilbygg. Garderober og sanitæranlegg etableres i fellesskap med FOLAT og Galvanisk verksted. Tekniske anlegg og utvendig infrastruktur dimensjoneres og samordnes for felles drift av virksomhetene. Prosjektet foreslås gjennomført innenfor en kostnadsramme på 36 mill. kr og skal ferdigstilles i løpet av 2002.

Kolsås - Kvarter

Forsvaret har et vedvarende behov for kvarter i Oslo-området, og dekker behovet ved å leie på det åpne markedet. Det er en målsetting å redusere dagens leiekostnader, og det største potensialet for innsparing finnes i Oslo-området. Det er også der utnyttelse av egne eiendommer, bygg og anlegg vil gi størst gevinst.

Med bakgrunn i behovet er det utarbeidet et forprosjekt for kvarter på Kolsås med tilhørende parkeringsplasser. Prosjektet vil gi 152 kvarter, og under bakken vil det bli parkering for 322 biler. Prosjektet vil føre til reduserte overnattingskostnader og leieutgifter. Prosjektet foreslås gjennomført innenfor en kostnadsramme på 120 mill. kr, og er planlagt ferdig i 2002.

Endrede prosjekter med kostnadsramme over 25 mill. kr

Maukstadmoen – Forvaltningsbygg

Prosjektet Maukstadmoen forvaltningsbygg er tidligere omtalt i St.prp. nr. 1 (1999-2000) med en

kostnadsramme på 47 mill. kr pr. 1 juli 2000. Oppstart av prosjektet er forskjøvet til 2001 med ferdigstillelse i 2002. Justert for lønns- og priskompensasjon foreslås prosjektet gjennomført til 48,9 mill. kr.

Østlandet – Regionskytefelt – forberedende aktiviteter

Ved behandlingen av St.meld. nr. 11 (1998-1999) Regionalt skyte- og øvingsfelt for Forsvarets avdelinger på Østlandet – Regionfelt Østlandet, jf. Inst. S nr. 129 (1998-1999), samtykket Stortinget i at Forsvaret kunne etablere et nytt skyte- og øvingsfelt for Forsvarets avdelinger i Østlandsregionen lokalisert til området Gråfjell i Åmot kommune i Hedmark.

Våren 2000 la Forsvarets bygningstjeneste frem en "samlet plan" med forslag til det totale omfang for utbygging og kostnader for prosjektet. Kostnadsestimatet har gjennomgått en foreløpig usikkerhetsanalyse, og de totale kostnader for alle delprosjektene beløper seg til ca 1 400 mill. kr (2000 kr). Beløpet er vurdert til en sannsynlighet på 90 prosent for ikke å overskride dette kostnadsoverslaget. Prosjektet vil videre bli undergitt en ekstern kvalitetssikring i henhold til Finansdepartementets retningslinjer. Departementet vil legge frem for Stortinget et forslag til total kostnadsramme for prosjektet når dette foreligger og det er kvalitetssikret.

En forutsetning for etablering av Regionfelt Østlandet var at Forsvarets virksomhet i Hjerkinnskytefelt opphører samtidig som Regionfeltet tas i bruk. Totale kostnader ved avvikling av Hjerkinnskytefelt og tilbakeføring til sivilt bruk over en periode på ca 30 år, er anslått til 200 mill. kr. Et forprosjekt for dette arbeidet vil bli forelagt Stortinget på vanlig måte. Luftforsvarets bruk av Hjerkinnskyte- og bombefelt opphører også samtidig med at Regionfeltet tas i bruk. Resultatet av de pågående utredninger om konsekvensene for Luftforsvaret av at Hjerkinnskytefelt nedlegges, vil når det foreligger bli meddelt Stortinget.

I henhold til fremdriftsplanen vil det i 2001 bli arbeidet innenfor følgende hovedområder:

- kulturminneprosjektet, registreringer og utgravninger
- arealplanlegging, prosjektering og utredninger

- forberedelse grunnerverv, kjøp av make-skifteeiendommer, kontanterstatninger

Beregnete kostnader for de innledende arbeidene har økt noe i forhold til omtalen i St.prp. nr. 1 (1999-2000) fordi arbeidene videreføres ytterligere ett år og har bitt noe mer omfattende. Beregnet forbruk på de innledende arbeidene pr. utgangen av 2001 er 130 mill. kr. Rammen foreslås derfor økt med 30 mill. kr fra 100 mill. kr til 130 mill. kr. På kap. 1760 post 47 foreslås det bevilget 90 mill. kr for 2001.

Terminering av prosjekter med kostnadsramme over 25 mill. kr

Nes øvingsfort – Lødingen

Stortinget vedtok ved behandlingen av St.prp. nr. 54 (1995-1996) at Nes fort skulle bygges ut for 47,5 mill. kr. Det nye administrasjons- og undervisningsbygget i prosjektet er nå ferdigstilt. Etter som styrkeproduksjonsmønsteret i Kystartilleriet vil forandre seg allerede fra 2001, vil bemanningen ved Nes øvingsfort bli dramatisk redusert. Ved å terminere de planlagte prosjektene til ny mannskaps- og befalsforlegning, vil Forsvaret spare inn anslagsvis 20 mill. kr som kan brukes til andre høyere prioriterte oppgaver.

Prosjektet ny mannskaps- og befalsforlegning foreslås terminert, og Forsvaret frigjør rundt 20 mill. kr til andre formål.

Forskning og utvikling

Forskning og utvikling innen området eiendom, bygg og anlegg budsjetteres over kap. 1760, post 47. Midlene som avsettes skal dekke Forsvarsdepartementets og Forsvarets overkommandos behov for forskning og utvikling. Forsvarets bygningstjenestes forskning og utvikling fokuserer på de områder som er spesifikke for Forsvaret.

Fellesfinansierte prosjekter, postene 44, 48 og 75

Tabell 6.14Kap. 1760 Fellesfinansierte prosjekter (postene 44, 48 og 75) i mill. kr

Sted	Prosjekt	Kostnads- ramme NATO finansiert (post 48)	Kostnads- ramme nasjonal andel (post 44 og 47)	Forventet utbetal- ing i 2001 (post 48)
Forskjellig	Utstyr for utveksling av data mellom sjø og land	310	0	23
Senja	Luftvarslingsradar	394	32	41
Njunis	Luftvarslingsradar	568	29	84
Honningsvåg	Luftvarslingsradar	232	41	47
Sørreisa	Luftkontrollsenter	143	38	0
Reitan	Kombinert luftops	102	29	4
Stavanger	Operativt/adm datasystem	26	6	23
Hele landet	Øvrige prosjekter			48
	Totalt post 48			270

NATO-finansiert bygge- og anleggsvirksomhet i Norge vil i 2001 i vesentlig grad bestå av videreføringen av varslingsradarene SINDRE II med fokus på installering av radarene. Det er nødvendig med en oppgradering av de operative og administrative datasystemene ved hovedkvarteret i Stavanger. Dette er på grunn av integrering med andre mer moderne NATO-systemer og etablerin-

gen av Europakommandoens (ACEs) felles dokument behandlingssystem i henhold til NATO-krav.

Kystradarintegreringen er utsatt og foreløpig tatt ut av listen. Den teknologiske utviklingen på dette området vil medføre en forenklet og billigere løsning.

Posten er betydelig redusert i forhold til 2000, men er i henhold til forventet produksjonstakt i 2001. Posten kan forventes økt igjen i 2002.

Kap 4760 Nyanskaffelse av materiell, nybygg og nyanlegg (jf kap 1760)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
16	Refusjon fødselspenger	340		
45	Store nyanskaffelser	155 005		
47	Salg av eiendom	49 861	20 801	80 544
48	Fellesfinansierte bygg- og anleggsinntekter	247 994	355 135	272 379
49	Salg av boliger	50 151	68 085	20 136
	Sum kap 4760	503 351	444 021	373 059

Post 47 er reellt økt med ca. 59 mill. kr. Posten gjelder inntekter fra salg av fast eiendom, unntatt boliger og tomter.

Post 48 er redusert i forhold til 2000 pga. redusert fremdrift i enkelte prosjekter. Posten omfatter inntekter fra NATO i forbindelse med alli-

ansens investeringsprogram for sikkerhet. Inntektene blir justert hvert år i forhold til hvilke prosjekter som blir autorisert av NATO.

Post 49 er reellt redusert med 48 mill. kr og gjelder salg av boliger og tomter.

Kap 1790 Kystvakten (jf kap 4790)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsutgifter	567 999	534 497	553 473
	Sum kap 1790	567 999	534 497	553 473

Posten er reelt økt med ca 5 mill. kr som er overført fra luftforsvaret for oppdragsflygning med P-3 Orion til kystvaksformål.

Overordnet oppdrag

Kystvaktens virksomhet i fredstid har sitt formelle grunnlag i kystvaktloven. Den mest sentrale oppgaven er å hevde norsk suverenitet i norsk sjøterritorium, og suverene rettigheter i havområder under norsk jurisdiksjon. Som kyststat har Norge omfattende rettigheter og plikter i den økonomiske sonen, Fiskevernsonen ved Svalbard, Fiskerisonen ved Jan Mayen og på kontinentalsokkelen. Dette gjelder ikke minst innenfor ressurs- og miljøforvaltning, hvor Kystvakten utfører omfattende kontroll- og oppsynsoppgaver. Parallelt med de militære oppgavene, utfører Kystvakten i stor grad oppgaver på vegne av andre offentlige etater. På områder hvor andre myndigheter er tillagt primæransvar, skal Kystvaktens kontroll så langt som mulig skje etter anmodning fra vedkommende kontrollmyndighet.

Ved beredskap og i krig overføres Kystvaktens ressurser til Marinen, og hovedoppgaven blir å bidra til å beskytte forsyningslinjene langs kysten, og sørge for vakthold, varsling og maritim overvåkning. I tillegg kommer tradisjonell suverenitetshevdelse.

Styrkestruktur og operativ evne

Kystvaktens organisasjon består av to skvadroner, en i nord og en i sør, og omfatter tre fartøysselemer: 11 havgående fartøyer, 7 fartøyer i det indre kystoppsynet og 7 fartøyer til bruksvakthold. Til sammen disponerer Kystvakten 25 fartøyer, hvorav 18 er innleid. I tillegg disponerer Kystvakten 6 helikoptre, 2 maritime patruljefly og 2 innleide sivile fly. Kystvaktens produkt er tilstedeværelse med egnede enheter og kompetent personell, og måler sin "effektivitet" i antall patruljedøgn. De tre kystvaktelementene har ulik materiell- og personellutrustning, noe som legger

føringer på hvilke oppgaver de ulike elementene kan utføre. En fleksibel struktur gjør at Kystvakten kan sette inn ulike ressurser til å utføre ulike oppgaver.

Kystvakten er statens primære myndighetstøver utenfor territorialfarvannet i fredstid. De siste årene har det vært et stort press på de levende ressursene i havet, et press som forventes å vedvare. Kystvakten har fått nye oppgaver til havs i forbindelse med kontroll- og håndhevelsesregimet for internasjonalt farvann i det nordøstlige Atlanterhavet (NEAFC). På denne bakgrunnen vil oppgavene til havs bli prioritert. Antallet havgående fartøyer opprettholdes. I 2001 forventes det nye isforsterkede kystvaktfartøyet (KV Svalbard) å bli overlevert. I tilknytning til inngått kontrakt om bygging av KV Svalbard vil KV Nornen bli tatt ut av operativ tjeneste og utrangeres/avhendes i februar 2001. For å kompensere for redusert produksjon av patruljedøgn ifm. oppdatering av Nordkapp-klassen og utfasing av KV Nornen, planlegges det med innleie av et ekstra havgående fartøyer fra våren 2001. Antall leide havgående fartøyer planlegges økt fra syv til åtte fartøyer inntil KV Svalbard er klar for operativ tjeneste og Nordkapp-klassen er ferdig oppdatert.

Indre kystvakt får en økt aktivitet i 2001 som følge av iverksettelsen av Schengen-avtalen fra mars 2001. Produksjonen av patruljedøgn planlegges økt fra 2094 til 2156 patruljedøgn.

Bruksvakten foreslås redusert fra syv til seks fartøyer. Dette vil føre til en noe redusert evne til bruksvakthold (på fiskefeltene).

Samtlige flytimer for P-3 Orion er budsjettet over kap 1733. Kystvakten faktureres kun for de faktiske merutgiftene i forbindelse med utførte kystvaktoppdrag med Orion-fly. Innleide fly i Nordsjøen reduseres med 50 timer i forhold til 2000. Det er planlagt med 2300 flytimer med Lynx og 620 døgn embarkert Nordkapp-klassen.

Enkelte planlagte materiellmessige utskiftninger knyttet til Kystvaktens fartøysressurser vil bli utsatt.

Utdanning og trening

Gjennom kryssende tjeneste mellom Kystvakten og Marinen, ønsker man å oppnå optimal utnyttelse av Sjøforsvarets personell for å løse freds- og krigsoppgavene. Derfor må Kystvakten på dette området sees i sammenheng med kap. 1732 (Sjøforsvaret). Utdanningen fokuserer på å videreutvikle kompetansen med tanke på håndhevelse av norsk jurisdiksjon generelt, og for å styrke kompetansen til å løse oppgaver til havs og i indre kystfarvann.

Øvelser

Kystvakten gjennomfører jevnlig øvelser for å opprettholde en tilfredsstillende kompetanse i fredstid, kriser og krig. Videre deltar Kystvakten i øvelser ledet av forsvarskommandoene, der det blant annet fokuseres på krisehåndtering, fredsrelaterte primæroppgaver og de mest sentrale krigsoppgavene.

Kap 4790 Kystvakten (jf kap 1790)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsinntekter	255	122	123
11	Salgsinntekter	288	193	194
16	Refusjon fødselspenger	389		
	Sum kap 4790	932	315	317

Inntektene gjelder salg av måltider fra befalsmesser.

Kap 1791 Redningshelikoptertjenesten (jf kap 4791)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsutgifter	195 639	188 301	189 122
	Sum kap 1791	195 639	188 301	189 122

Posten omfatter styrkeproduksjon og drift av forsvarets redningshelikoptre, som organisatorisk er en del av Luftforsvaret.

Det opprettholdes kontinuerlig en times rednings- og ambulanseberedskap med ett helikopter ved Banak, Bodø, Ørland, Sola flystasjoner. Dessuten er et helikopter med begrenset beredskap stasjonert på Rygge hovedflystasjon.

Overordnet oppdrag

Forsvaret støtter redningstjenesten i Norge med 330 skvadron. Hovedoppgaven i fred er å utføre søk- og redningsoppdrag så hurtig og effektivt som mulig i forbindelse med ulykker til sjøs og til lands, når det er fare for at menneskeliv kan gå tapt.

Styrkestruktur og operativ evne

330 skvadron inngår i Forsvarets krigsstruktur. Skvadronen skal utrustes og trenes for en begrenset kapasitet innen redningstjeneste under krigsforhold.

Produksjonsplan

Forsvarets redningshelikoptre videreføres med tolv redningshelikoptre organisert i 330 skvadron.

330 skvadron har totalt 12 Sea King redningshelikoptre. Skvadronens avdelinger på flystasjonene Banak, Bodø, Ørland og Sola videreføres. Hver av de fire avdelingene er oppsatt med minimum to helikoptre og fire besetninger. Avdelin-

gene skal til enhver tid ha ett helikopter med besetning på en times beredskap. I tillegg til de nevnte avdelinger består skvadronen av ett midlertidig utplassert helikopter på Rygge hovedflystasjon. Helikopteret på Rygge vil være på beredskap minimum 85 prosent av tiden.

Søk- og redningsoppdrag innenfor norsk myndighetsområde utføres kun etter oppdrag fra hovedredningssentralene.

Drivstoffpris, ny arbeidstidsavtale ved 330 skvadron, samt etterslep fra 2000 medfører økte

kostnader i størrelsesorden 11 mill. kr i 2001. Dette tilsier at flytimeproduksjonen må vurderes.

Utdanning og trening

Det skal utdannes og trenes nødvendige besetninger for å sikre en tilfredsstillende redningshelikoptertjeneste, jf kap 1733 – Luftforsvaret

Redningshelikoptertjenesten gjennomfører øvinger etter et fastsatt øvingsprogram som gir tilstrekkelig trening og erfaring for utførelse av pålagte oppdrag.

Kap 4791 Redningshelikoptertjenesten (jf kap 1791)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
11	Salgsinntekter	21 040	23 972	20 000
16	Refusjon fødslespenger	75		
	Sum kap 4791	21 115	23 972	20 000

Posten er redusert med om lag 4 mill ift forventede reduserte oppdrag fra Sosial- og helsedepartementet ifm ambulanseoppdrag.

Kap 1792 Norske styrker i utlandet (jf kap 4792)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsutgifter	1 999 992	860 000	1 922 000
	Sum kap 1792	1 999 992	860 000	1 922 000

Økningen på budsjettet skyldes at det for år 2000 ikke var budsjettert midler for hele året. Av bevilgningen på 1 922 mill. kr foreslås 1 850 mill. kr tilleggsbevilget, mens 72 mill. kr er dekket innenfor ordinær forsvarsramme.

Overordnet oppdrag

Norge har forpliktet seg til å kunne avgi en styrke til FN på totalt inntil 2022 befall og mannskaper for deltakelse i FNs fredsoperasjoner. Norge har også meldt inn reaksjonsstyrker til NATO, totalt inntil 1335 befall og mannskaper, samt ulike styrkekategorier som kan settes inn i VEU-ledede operasjoner. Avgjørelse om innsetting av styrker internasjonalt fattes av Regjeringen. Stortinget ga sin tilslutning til St.meld. nr. 38 om tilpasning av Fors-

varet til deltagelse i internasjonale operasjoner under vårsesjonen 2000. I tråd med komiteens innstilling er meldingens innhold igangsatt i 2000. Arbeidet med innføring fortsetter i 2001. Norges engasjement i internasjonale fredsoperasjoner må sees som en integrert del av norsk sikkerhets- og forsvarspolitik, og i nær sammenheng med Forsvarets øvrige virksomhet.

NATO-styrkene

Norge vil også i 2001 være en aktiv bidragsyter til internasjonale fredsoperasjoner, med den NATO-ledede internasjonale fredsstyrken i Kosovo (KFOR) som den viktigste. Etter at styrken har etablert militær kontroll over provinsen, består KFORs oppgaver - i tillegg til dens avskrekking-

funksjon - i hovedsak i å gi støtte til den sivile iverksettelsen, herunder beskyttelse av minoriteter, støtte til opprettelse av demokratiske strukturer, samt bekjempelse av vold og kriminalitet. Det norske bidraget til KFOR består av en mekanisert infanteribataljon. Den norske bataljonen opererer i den britisk-ledede sektoren sammen med styrker fra Storbritannia, Finland og Sverige. Fra april til oktober 2001 vil Norge i samarbeid med Danmark lede KFOR-hovedkvarteret i Pristina. Øverstkommanderende for stridskreftene i Sør-Norge vil være sjef for hovedkvarteret. Det forventes at et betydelig antall norsk personell vil tjenestegjøre i hovedkvarteret. Dette oppdraget vil stille vårt personell overfor store militær-operative utfordringer, samtidig som det vil heve vår kompetanse innenfor internasjonale operasjoner betydelig.

Den NATO-ledede fredsstyrken i Bosnia-Hercegovina SFOR er trukket ned fra drøye 30.000 til ca. 19.000 personell. Imidlertid forblir det internasjonale militæret nærværet Bosnia solid nok til å kunne ivareta sine oppgaver. Den nordisk-polske brigaden i SFOR ble terminert ved inngangen til 2000, og det nordisk-polske engasjementet er videreført i form av en dansk-polsk ledet bataljonssstridsgruppe på totalt 800 personell. Norge vil utfase resterende bidrag til SFOR på grunn av det kommende ledelsesoppdraget i KFOR.

For at det personell som skal delta i våre KFOR-styrker skal være best mulig rustet og forberedt for tjeneste, er Distriktskommando Østlandet ansvarlig for å utdanne Hærens styrkebidrag. Basert på tidligere erfaringer vurderes utdanningen i forhold til de operative krav som stilles og situasjonen i KFOR. Opplæringen er rettet mot NATO-konseptet og de endringer dette medfører i forhold til tidligere, hvor konseptet har vært rettet mot FN. Utdanningen er blitt utvidet for å kunne utplassere styrkene med tilfredsstillende

operativ status ved ankomst til operasjonsområdet.

FN-styrkene

Foruten den omfattende deltakelsen på Balkan, vil Norge bidra med et mindre antall militære observatører i Midtøsten (UNTSO), Øst-Timor (UNTAET), i Sierra Leone (UNAMSIL) og på Prevlaka-halvøya i Kroatia (UNMOP), samt med personell i Sinai (MFO). Eventuelle endringer og forespørsler om deltakelse i nye operasjoner vil bli vurdert fortløpende. I en slik vurdering vil det også måtte tas hensyn til Forsvarets rekrutteringsevne.

Utdanning og trening forut for oppdraget

Spesialister, stabsoffiserer og observatører gis utdanning tilpasset tjenestestillingen. Administrativt ansvarlig avdeling for dette personellet er Forsvarets kompetansesenter for internasjonal virksomhet (FOKIV). Utdanningen gjennomføres i hovedsak i nordisk regi, som del av NORDCAPS-samarbeidet, ved kurs i Danmark, Finland, Sverige og Norge.

Organisasjon

Det norske bidraget til FN forventes å bestå av følgende styrker/personell (endringer vil kunne forekomme i løpet av budsjettperioden, blant annet i lys av rotasjoner og endringer i oppdragene):

I tillegg bidrar Norge med 5 offiserer samt styrkesjefen til Multinational Force and Observers (MFO) på Sinai.

I lys av norsk tilslutning til SHIRBRIG (UN Stand-by Forces High Readiness Brigade), er en offiser utplassert ved brigadens planelement i Danmark (belastes kap 1731 Hæren).

Tabell 6.15 FN-observatører

FN-observatører:	
United Nations Truce Supervision Organization (UNTSO)	11 offiserer
United Nations Mission in Sierra Leone (UNAMSIL)	4 offiserer
United Nations Mission of Observers in Prevlaka (UNMOP)	1 offiser
United Nations Transitional Administration in East Timor (UNTAET)	6 offiserer
United Nations Mission in Kosovo (UNMIK)	1 offiser

Kap 4792 Norske styrker i utlandet (jf kap 1792)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsinntekter	64 271		
11	Salgsinntekter	14 665		

Kap 1795 Kulturelle og allmennyttige formål (jf kap 4795)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsutgifter	155 957	127 683	120 998
47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap 1760, post 47</i>	43 229	35 956	25 000
60	Tilskudd til kommuner, <i>kan overføres</i>	21 727	5 875	173
72	Overføringer til andre	3 230	920	780
	Sum kap 1795	224 143	170 434	146 951

Post 01 er redusert med ca. 11 mill. kr og skyldes i hovedsak at 17 mill. kr. til drift og vedlikehold av nasjonale festningsverk er overført til de kapitler hvor ansvarlige lokale forvaltningsmyndighet er organisert, mens Forsvarsmuseet er tilført 7 mill. kr for vernepliktige soldater, horisontal samhandel og dekning av ekstra stillinger.

Post 47 er redusert med ca. 11 mill. kr og skyldes at flere store prosjekt nå er avsluttet uten at nye prosjekt er igangsatt.

Post 60 består av en restutbetaling av et tilskudd på til sammen 1,798 mill. kr. over en tre års periode. Prosjektet, i regi av Troms fylkeskommune, er en tilrettelegging for forsvarsfamilier til å flytte samlet til forsvarskommunene i Troms. Hovedprosjektet er en oppfølging av et forprosjekt som ble gjennomført i 1997, der departementet deltok i styringsgruppen og bidro med økonomiske midler.

Forsvarsmuseet

Forsvarsmuseet skal informere publikum generelt, og skoleelever spesielt, om norsk forsvarshistorie og Forsvarets rolle i dagens samfunn. Gjennom ulike museale virkemiddel og utstillinger, hvor Forsvarets utfasede materiell inngår, anskueliggjøres dette. Gjenstandene som er utstilt, er dessuten en viktig og verdifull del av vår kulturarv. Mange av dem er svært sjeldne.

Museet skal gjennom innsamling, registrering, konservering og vitenskapelig arbeid ivareta denne kulturarven.

Forsvarets musikk

Forsvarets musikk skal i første rekke dekke behovet for militær musikk i Forsvaret. Det være seg parader, oppstillinger, avslutningshøytideligheter, kirkeparader og åpen leir. Utover dette deltar Forsvarets musikk også i det sivile samfunnet. Denne virksomheten er mange steder en viktig kulturfaktor, og den bidrar til å styrke Forsvarets posisjon og oppslutning i samfunnet. Forsvarets musikk skal i 2001 delta ved Oscar Borgjubileet i Halden. Forsvarets representasjonsorkester planlegger dessuten en utenlandsturne - alternativt deltagelse i militærmusikerfestivalen i Nord-Italia. Forsvarets musikk vil videre delta på festspillene i Bergen og i Nord-Norge, samt legge opp konsert- og turneplaner ut fra tildelte budsjetter.

HMKGs drillkontingent skal i 2001 delta i Edinburgh Tattoo i Skottland.

Post 47 Nybygg og nyanlegg**Nasjonale festningsverk**

Under kapittel 1795, post 47, synliggjøres de midler som nyttes til kulturelle og allmennyttige

prosjekter. Midlene skal i første rekke knyttes til investeringer ved nasjonale festningsverk som er omtalt i St.meld. nr. 54 (1992-1993). I tillegg dekker denne posten en rekke mindre byggeinvesteringer rundt om i landet.

De nasjonale festningsverkene skal belyse festningenes rolle og plass i landets historie; som forsvarsskanser, kongeboliger og åsted for riks- og stormannsmøter. Videre blir disse meget benyttet til utøvelse av kunst og kultur.

Post 72 overføringer til andre

Stiftelsen Akershus festning for Kunst og Kultur

Stiftelsen Akershus festning for Kunst og Kultur gjennomfører hvert år program med ulike frem-

førelser på Akershus festning. Stiftelsens arbeid bidrar til å levendegjøre festningens historie, og holde den norske og nordiske kulturarven i hevd. Stiftelsen foreslås støttet med 500 000 kr i ordinær driftsstøtte i 2001.

Nordland Røde Kors Krigsminnesmuseum i Narvik

Museet formidler historien om kampene rundt Narvik i 1940 og okkupasjonstiden i byen under den annen verdenskrig. Museets lokaler brukes også ved offentlige tilstelninger, og der avholdes foredrag for besøkende. Museet foreslås støttet med 280 000 kr i ordinær driftsstøtte i 2001.

Kap 4795 Kulturelle og almennyttige formål (jf kap 1795)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsinntekter	4 655	4 566	4 531
11	Salgsinntekter	2 304	507	604
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	651		
16	Refusjon fødselspenger	895		
	Sum kap 4795	8 505	5 073	5 135

Bevilgningsforslaget på post 01 gjelder tilskudd fra Kulturdepartementet i forbindelse med at det i 1993 ble opprettet 18 nye stillinger ved Forsvarets musikk, jf. St.meld. nr. 19 (1992-93). Under post 11 er det budsjetterte billettinntekter ved Norges Hjemmefrontmuseum.

Inntektene er øremerket militærhistoriske forskningsmål.

Under post 11 budsjetteres billettinntekter ved Norges Hjemmefrontmuseum. Disse inntektene er øremerket militærhistorisk forskning.

Kap 4799 Militære bøter

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
80	Militære bøter	1 482	1 109	1 109
	Sum kap 4799	1 482	1 109	1 109

Inntektene gjelder militære bøter og er budsjetteringsteknisk basert på erfaringstall.

Kap 2463 Forsvarets bygningstjeneste**Post 24 Driftsresultat, overslagsbevilgning**

(i 1 000 kr)

Under- post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
24.1	Driftsinntekter	-211 082	-210 687	-238 045
24.2	Driftsutgifter	212 508	210 687	238 045
24.3	Til reguleringsfondet	-1 426		
	Sum post 24	0	0	0

Organisasjon og økonomi

Forsvarets bygningstjeneste er Forsvarets kompetanseenheter innenfor fagområdet eiendom, bygg og anlegg. Som forvaltningsbedrift består Forsvarets bygningstjenestes virksomhet i hovedsak av rådgivnings- og prosjektjenester til Forsvarets militære organisasjon. Virksomheten finansieres gjennom oppdragsinntekter, hovedsakelig over kapittel 1710, post 01 og kapittel 1760, post 01.

Forsvarets bygningstjeneste planlegger virksomheten ut i fra det oppdragsomfang og de inntektene som etaten forventer å motta fra oppdragsgiverne. I 2001 ventes Forsvarets bygningstjeneste å levere tjenester til departementet for ca 51 mill kroner, til Forsvarets overkommando til en verdi av rundt 181 mill kroner og til andre kunder i og utenfor Forsvaret for i underkant av 6 mill kroner.

Inntektene vil grovt sett dekke lønnskostnader på rundt 165 mill kroner, reise- og administrasjon-utgifter på ca 47 mill kroner samt IT, husleie og eksterne FoU-kostnader på rundt 26 mill kroner. Dette resulterer i ett nullbudsjett. I den grad det

vil være et avvik mellom inntekter og kostnader, vil virksomhetens regnskap bli saldert mot reguleringsfondet etter gjeldende retningslinjer fra departementet.

Oppgaver

Nye investeringsprosjekter skal gjennomføres med lavest mulig risiko med hensyn til kostnader og kvalitet, og innenfor de rammer som lov og regelverket setter. Virksomheten med avhending/kassasjon/riving av eiendommer, bygg og anlegg som utrangeres av Forsvaret skal gis nødvendig prioritet og fremdrift, og gjennomføres med best mulig totalresultat for Forsvaret.

Etatens spesialkompetanse på områder som fortifikasjon, ammunisjonssikkerhet og skytestøy skal opprettholdes, og i nødvendig grad styrkes. Forsknings- og utviklingsvirksomheten skal gjennomføres etter gjeldende planer og direktiver. Det skal legges vekt på fortsatt samarbeid med relevante institusjoner. Satsing på tilsvarende samarbeid innenfor felter som miljø, byggeprosesser, forvaltning, samt drift- og vedlikehold vil økes.

Forsvarsdepartementet

tilrår:

1. I St.prp. nr. 1 om statsbudsjettet for år 2001 føres opp de summene som er nevnt i et framlagt forslag:

a. Sum utgifter under kap 1700-1795, 2463	Kr	27 224 948 000
b. Sum inntekter under kap 4700-4799	Kr	727 154 000

Forslag til vedtak om bevilgning for budsjetterminen 2001, kapitlene 1700-1795, 2463, 4700-1795

I Utgifter:

Kap.	Post	Kr	Kr	Kr
1700	Forsvarsdepartementet			
	01 Driftsutgifter	140 657 000		
	73 Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	7 500 000	148 157 000	
1710	Fellesinstitusjoner og statsforetak under Forsvarsdepartementet (jf kap 4710)			
	01 Driftsutgifter	439 738 000		
	51 Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	155 063 000		
	70 Renter låneordning, <i>kan overføres</i>	8 500 000		
	90 Lån til private, <i>kan overføres</i>	1 000 000	604 301 000	
1719	Fellesutgifter under Forsvarsdepartementet (jf kap 4719)			
	01 Driftsutgifter	13 062 000		
	43 Til disposisjon for Forsvarsdepartementet	20 000 000		
	71 Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	50 248 000		
	78 Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett, <i>kan overføres</i>	99 000 000	182 310 000	
1720	Felles ledelse og kommandoapparat (jf kap 4720)			
	01 Driftsutgifter	1 175 528 000	1 175 528 000	
1725	Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarets overkommando (jf kap 4725)			
	01 Driftsutgifter	1 636 066 000		
	50 Overføring Statens pensjonskasse, <i>kan overføres</i>	96 118 000		
	74 Avgangsstimulerende tiltak, <i>kan overføres</i>	5 799 000	1 737 983 000	
1731	Hæren (jf kap 4731)			
	01 Driftsutgifter	4 500 386 000	4 500 386 000	
1732	Sjøforsvaret (jf kap 4732)			
	01 Driftsutgifter	2 791 532 000	2 791 532 000	
1733	Luftforsvaret (jf kap 4733)			
	01 Driftsutgifter	3 707 579 000	3 707 579 000	
1734	Heimevernet (jf kap 4734)			
	01 Driftsutgifter	737 252 000	737 252 000	
1735	Forsvarets etterretningstjeneste			
	21 Spesielle driftsutgifter	547 390 000	547 390 000	

Kap.	Post	Kr	Kr	Kr
1760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf kap 4760)			
01	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760, postene 45 og 47</i>	391 798 000		
44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel, kan overføres, <i>kan nyttes under kap 1760, post 47</i>	110 510 000		
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 289 568 000		
47	Nybygg og nyanlegg, kan overføres, <i>kan nyttes under kap 1760, postene 01 og 44</i>	1 039 108 000		
48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	270 000 000		
75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap 1760, post 44</i>	180 000 000	8 280 984 000	
1790	Kystvakten (jf kap 4790)			
01	Driftsutgifter	553 473 000	553 473 000	
1791	Redningshelikoptertjenesten (jfkap4791)			
01	Driftsutgifter	189 122 000	189 122 000	
1792	Norske styrker i utlandet (jfkap 4792)			
01	Driftsutgifter	1 922 000 000	1 922 000 000	
1795	Kulturelle og allmennnyttige formål (jfkap 4795)			
01	Driftsutgifter	120 998 000		
47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap 1760, post 47</i>	25 000 000		
60	Tilskudd til kommuner, <i>kan overføres</i>	173 000		
72	Overføringer til andre	780 000	146 951 000	
2463	Forsvarets bygningstjeneste			
24	Driftsresultat, <i>overslagsbevilgning</i>			
		-		
	1 Driftsinntekter	238 044 000		
	2 Driftsutgifter	238 044 000		
	Sum alle		27 224 948 000	
	Sum departementets utgifter		27 224 948 000	

Inntekter:

Kap.	Post	Kr	Kr	Kr
4710	Fellesinstitusjoner og statsforetak under Forsvarsdepartementet (jf kap 1710)			
	01 Driftsinntekter	35 700 000		
	11 Salgsinntekter	13 193 000		
	70 Renter låneordning	2 050 000		
	90 Lån til boligformål	4 000 000	54 943 000	
4720	Fellesledelse og kommandoapparat (jf kap 1720)			
	01 Driftsinntekter	8 259 000		
	11 Salgsinntekter	9 674 000	17 933 000	
4725	Fellesinstitusjoner og inntekter under Forsvarets overkommando (jf kap 1725)			
	01 Driftsinntekter	1 313 000		
	11 Salgsinntekter	34 750 000	36 063 000	
4731	Hæren (jf kap 1731)			
	01 Driftsinntekter	12 656 000		
	11 Salgsinntekter	59 652 000	72 308 000	
4732	Sjøforsvaret (jf kap 1732)			
	01 Driftsinntekter	14 095 000		
	11 Salgsinntekter	32 390 000	46 485 000	
4733	Luftforsvaret (jf kap 1733)			
	01 Driftsinntekter	39 613 000		
	11 Salgsinntekter	57 798 000	97 411 000	
4734	Heimevernet (jf kap 1734)			
	01 Driftsinntekter	1 124 000		
	11 Salgsinntekter	1 267 000	2 391 000	
4760	Nyanskaffelse av materiell, nybygg og nyanlegg (jf kap 1760)			
	47 Salg av eiendom	80 544 000		
	48 Fellesfinansierte bygg- og anleggsinntekter	272 379 000		
	49 Salg av boliger	20 136 000	373 059 000	
4790	Kystvakten (jf kap 1790)			
	01 Driftsinntekter	123 000		
	11 Salgsinntekter	194 000	317 000	
4791	Redningshelikoptertjenesten (jf kap 1791)			
	11 Salgsinntekter	20 000 000	20 000 000	
4795	Kulturelle og almennyttige formål (jf kap 1795)			

Kap.	Post	Kr	Kr	Kr
	01	Driftsinntekter	4 531 000	
	11	Salgsinntekter	604 000	5 135 000
4799		Militære bøter		
	80	Militære bøter	1 109 000	1 109 000
		Sum alle		727 154 000
		Sum departementets inntekter		727 154 000

II

Merinntektsfullmakt

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2001 gis en generell merinntektsfullmakt som gjelder alle inntekter under Forsvarsdepartementet, unntatt militære bøter og refusjoner i forbindelse med internasjonale fredsoperasjoner under kap. 4792. Inntekter ved salg av eiendom, bygg og anlegg og større materiell kan nyttes med inntil 75 prosent under kap. 1760 og 1795, postene 45 og 47.

III

Nettobudsjettering av salgsomkostninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2001 kan trekke salgsomkostninger ved salg av fast eiendom fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres kap. 4760.

IV

Organisasjon og verneplikt

Stortinget samtykker i at;

1. Forsvarsdepartementet for 2001 kan fastsette Forsvarets organisasjon slik det går fram av redegjørelsen under hovedpunktene og under de enkelte kapitler.

2. lengden på førstegangstjenesten, repetisjonstjenesten og heimeverntjenesten fastsettes slik det går fram av proposisjonen.

3. Forsvarsdepartementet for 2001 kan fastsette øvrige bestemmelser slik det går fram av proposisjonen.

4. Forsvarsdepartementet for 2001 kan verve personell innenfor rammen av de foreslåtte bevilgninger.

V

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2001 kan;

1. starte opp nye investeringsprosjekter, herunder kategori-1 materiellprosjekter og større bygg- og eiendomsprosjekter, som presentert under Nye prosjekter i proposisjonen, innen de kostnadsrammer som er anført.
2. endre tidligere godkjente prosjekter som anført i proposisjonen, herunder endrede kostnadsrammer.
3. nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv post 45, 44, 47 og 48 fritt mellom systemer, bygg- og eiendoms-kategorier, anskaffelser og prosjekter som presentert i denne proposisjon.
4. starte opp og gjennomføre materiellinvesteringsprosjekter av lavere kategori og byggeprosjekter med en nasjonal andel som ikke overstiger 25 mill. kroner.
5. gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser
6. igangsette prosjektering av byggeprosjekter med en samlet utgift tilsvarende 5 prosent av bevilgningen på de respektive poster.

VI

Fullmakter vedrørende fast eiendom

Stortinget samtykker i at Kongen for 2001 kan overdra eiendommer, bygg og anlegg som Forsvaret ikke lenger har behov for til kommuner eller til overtallig personell i Forsvaret i forbindelse med utnyttelse av etablissementer til næringsutvikling. Overdragelsen kan skje vederlagsfritt, eller med redusert vederlag der dette anses hensiktsmessig.

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2001 kan;

avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris.

avhende fast eiendom til en verdi av inntil kr. 100 000 vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

gi forskudd til befal og sivile som må flytte grunnet organisasjonsendringer ved nyetablering av egen bolig, jf Innst S nr 182 (1990-91). Forskudd belastes kap. 1710, post 90 og tilbakeføres kap. 4710, post 90.

nytte renteinntekter fra Forsvarets låneordning og tilbakebetaling av forskudd til boligformål på kap. 4710, postene 70 og 90, under kap. 1760, post 47.

VII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2001 kan gi tilsagn om økonomisk

støtte utover gitt bevilgning for inntil 5 mill. kroner under kap. 1700 Forsvarsdepartementet, post 73 Forskning og utvikling.

VIII

Med bakgrunn i usikkerhet knyttet til budsjettering av den norske innsatsen i Kosovo, samtykker Stortinget i at Kongen for 2001 gis fullmakt til å legge til rette for et hensiktsmessig alliert samarbeid, og å fastsette de militære og budsjettmessige tiltak som er nødvendig for å sikre budsjettrammene.

IX

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at;

1. Forsvarsdepartementet samlede forpliktelser ut over gitt bevilgning for 2001, kan økes til:

	Kap	Post	Beløp (mill. kr.)
Fellesinstitusjoner og statsforetak under Forsvarsdepartementet	1710		
Driftsutgifter		01	30
Hæren	1731		
Driftsutgifter		01	1791
Sjøforsvaret	1732		
Driftsutgifter		01	350
Luftforsvaret	1733		
Driftsutgifter		01	1364
Heimevernet	1734		
Driftsutgifter		01	25
Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	1760		
Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold		45	22 045
Kystvakten	1790		
Driftsutgifter		01	39
Redningshelikoptertjenesten	1791		
Driftsutgifter		01	49

2. Forsvarsdepartementet for 2001 kan gi Forsvarets forskningsinstitutt fullmakt til å ha økon-

omiske forpliktelser på inntil 50 mill. kroner utover det som dekkes av egne avsetninger.

Vedlegg 1

Ordninger i tilknytning til verneplikten

I det etterfølgende gis en oversikt over de bestemmelser som gjøres gjeldende for verneplikten i 2001. Dette er i hovedsak en sammenfatning av tidligere vedtaksposter for ordninger som vil bli videreført uten nevneverdige endringer. For detaljene i vedtaksformuleringene vises det til St. prp. nr. 1 (1989-90) og Innst. S nr. 7 (1989-90). Senere tids ordninger er anført med budsjettåret i parentes.

Ordninger i tilknytning til førstegangstjenesten

Det forutsettes at tjenestetidsreduksjonene ikke vil få konsekvenser for beredskap eller svekke rekrutteringsgrunnlaget for internasjonale operasjoner. Eventuelle utdanningsmessige svakheter skal i størst mulig grad tas hensyn til ved mobiliseringsfordeling av mannskapene, f.eks. ved at de overføres til Heimevernet.

Særordninger

Arbeidsledige har prioritet ved innkalling til førstegangstjeneste. (1990).

Personell med eneomsorg for barn gis utsettelse med førstegangstjenesten så lenge denne status vedvarer og inntil utløpet av det år den vernepliktige fyller 33 år. (1991).

Personell som driver selvstendig husdyrhold gis under særskilte vilkår utsettelse med førstegangstjenesten så lenge denne status vedvarer og inntil utløpet av det år den vernepliktige fyller 33 år. (1998).

Fellesbestemmelser

Til hjelpetjeneste i tilknytning til repetisjonstjeneste og etterutdanningskurs kan det kalles inn vernepliktige, som ikke er mobiliseringsdisponert til militær avdeling eller ved Forsvarets fellesinstitusjoner.

Vernepliktig personell (befal og menige) som er mobiliseringsdisponert ved staber eller avdelinger, og som det er påkrevet å trene eller å øve hvert år, kan kalles inn til kort repetisjonstjeneste/kurs hvert år.

Vernepliktig og utskrevet befal kan innkalles til etterutdanningskurs av inntil 12 dagers varighet. Hæren kan kalle inn vernepliktig og utskrevet befal som sier seg villige til sjefsstillinger og forutbestemte nøkkelstillinger på lavere og midlere nivå, til etterutdanningskurs av inntil fem ukers varighet (1996).

Innkallinger for repetisjonstjeneste/-kurs skal skje innen rammen av det totale antall dager og antall ganger som er fastsatt for slik tjeneste.

Leger, tannleger, veterinærer, farmasøyter, psykologer, teologer og studenter i disse fag som har gjennomført 12 måneders førstegangstjeneste, og som er utskrevet til (rulleført ved) Forsvarets overkommando/Sanitetsstaben eller Feltprestkorpset, kan innkalles til 90 dages tjeneste ved stab eller avdeling. Leger kan i stedet gjøre tjeneste ved styrker i utlandet hvor Norge deltar. (2000).

Teologer som har gjennomført 15 måneders førstegangstjeneste kan pålegges repetisjonstjeneste tre ganger. (1995).

Vernepliktig personell som gis utsettelse med sin tjeneste, kan kalles inn til avtjening av resttjeneste ved andre avdelinger, uansett rulleførende enhet og om nødvendig i annen budsjetttermin.

I tillegg til repetisjonstjenesten kan vernepliktig og utskrevet befal, menige spesialister og spesielle faggrupper for en mindre del av den enkelte avdelings organisasjonsplan i krig gis inntil 10 dagers tjeneste. Befal og spesialister i HV kan gis inntil 3 dagers tjeneste.

Felles øvre grense for samlet ordinær tjenesteplikt er 19 måneder.